

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Masteroppgave 2020 30 stp
Fakultet for landskap og samfunn

Samspillet mellom møteplasser inne og tilhørende utearealer - en casestudie av Asker og Borgen innbyggertorg

The interplay between indoor meeting places and
outdoor areas - a case study of Asker and Borgen
citizen square

Avan Handren Ashraf Naoman
By- og regionplanlegging

BIBLIOTEKSIDEN

Tittel	Samspeilet mellom møteplasser inne og tilhørende utearealer
Undertittel	En casestudie av Asker og Borgen innbyggertorg
English title	The interplay between indoor and outdoor meeting places - a casestudy of Asker and Borgen citizen square
Dato	2.juni 2020
Forfatter	Avan Handren Ashraf Naoman
Hovedveileder	Gro Sandkjær Hanssen
Format	Stående A4 (297 mm x 210 mm)
Sidetall	118
Opplag	3
Emneord	Offentlige møteplasser, offentlige rom, innbydende rom, fasadeutforming, innearealer, utearealer
Keywords	Public meeting places, public spaces, inviting spaces, facade design, indoor spaces, outdoor spaces

INNHOOLD

Bibliotekside	3
Innhold	4
Forord	5
Sammendrag	6
Abstract	7
DEL 1: INNLEDNING	8
Kapittel 1 - Introduksjon	10
1.1 Bakgrunnen for oppgaven	11
1.2 Formålet	14
1.3 Relevans	14
1.4 Avgrensning	14
1.5 Problemstilling	15
1.6 Oppsett for oppgaven	16
1.7 Metodiske hovedgrep	17
1.8 Hvor ligger Asker kommune	18
1.9 Hvor er innbyggertorgene	19
Kapittel 2 - Metode	20
2.1 Kvalitativ og kvantitativ metode	21
2.2 Dokumentgjennomgang	22
2.3 Litteraturgjennomgang	22
2.4 Casestudie	22
2.5 Observasjon	23
2.6 Kvalitative intervjuer	24
2.7 Reliabilitet og validitet	25
2.8 Ethiske avveininger	25
Kapittel 3 - Teori	28
3.1 Den offentlig møteplassen	29
3.2 Møteplassen ute	34
3.3 Møteplassen inne	44
3.4 Kriterier for et godt samspill	50

DEL 2: EMPIRI OG ANALYSE	54
Kapittel 4 - Intro til caseområdene	56
4.1 Case 1: Asker innbyggertorg	57
4.2 Case 2: Borgen innbyggertorg	63
Kapittel 5 - Funn fra observasjon	68
5.1 Case 1: Asker innbyggertorg	69
5.2 Case 2: Borgen innbyggertorg	77
Kapittel 6 - Funn fra intervju	84
6.1 Intervju av ansatte	85
6.2 Intervju av brukere	89
DEL 3: AVSLUTNING	94
Kapittel 7 - Diskusjon av hovedfunn	96
7.1 Utfordringene med samspillet	97
7.2 Bedre samspill - bedre møteplasser	102
Kapittel 8 - Oppsummering	103
8.1 Konklusjon	104
8.2 Videre forskning	105
Kapittel 9 - Kilder	106
9.1 Litteraturliste	107
9.2 Figurliste	111
Kapittel 10 - Vedlegg	112
10.1 Meldeskjema - NSD	113
10.2 Informasjonsskriv	114
10.3 Intervjuguide	116

FORORD

Denne oppgaven markerer slutten på mastergraden i studiet By- og regionplanlegging, og fem fine år ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet. Oppgaven er skrevet våren 2020 og utgjør 30 studiepoeng.

Først og fremst ønsker jeg å rette en stor takk til min veileder, Gro Sandkjær Hanssen, for god støtte og veiledning ved behov. Jeg takker også alle informanter og ansatte fra Asker kommune for all hjelp og for å ha stilt opp. Takk til venner og bekjente for å ha vist interesse for oppgaven min, motivert meg og kommet oppmuntrende ord når jeg har måttet trenge det.

Sist men ikke minst så takker jeg min familie - og da særlig mamma og pappa som har holdt ut med meg denne våren..

Denne oppgaven hadde ikke vært mulig uten alle dere!

God lesing!

Avan Handren Ashraf Naoman
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Bærum, 2.juni 2020

SAMMENDRAG

Samfunnet er i stadig endring og i takt med årene blir også befolkningen mer mangfoldig. I et mangfoldig samfunn som Norge hvor ensomhets raten ligger på et sted mellom seks og åtte prosent på landsbasis, er det et stort behov for gode offentlige møteplasser hvor folk kan treffes uavhengig av bakgrunn. Det er særlig ikke-kommersielle møteplasser om vinteren som etterlyses.

I Asker kommune har de jobbet med å utvikle "Innbyggertorg" de siste årene, en ny form for møteplass, som har til hensikt å fungere som en lett tilgjengelig og åpen møteplass for alle i samfunnet. Disse innbyggertorgene skal ikke bare være en sosial møteplass, men også være en arena for utveksling av kunnskap, informasjon og opplysninger mellom innbygger og kommune. Kommunen har per dags dato tre innbyggertorg som er i drift, et i Heggedal, et på Borgen og et i Asker sentrum. Dette er et relativt nytt konsept i kommunen, og landet forøvrig, og det er derfor behov for å undersøke nærmere hvordan et slikt innbyggertorg kan fungere optimalt etter sin hensikt.

Det har vært jobbet masse med disse innbyggertorgene som en åpen møteplass for ulike brukergrupper innendørs, med et bredt tilbud av tjenester, aktiviteter og arrangementer for store og små. Utearealene utenfor innbyggertorgene, som en del av møteplassen inne, har det derimot vært lite snakk om.

Denne kvalitative casestudien undersøker i all hovedsak hvordan samspillet mellom inne- og utearealene ved casene Asker og Borgen innbyggertorg er i dag,

hva utfordringene er og hvordan en forbedring av samspillet vil gjøre innbyggertorgene vellykkede som ikke-kommersielle møteplasser for alle i samfunnet. Undersøkelsermetodene som har vært brukt er litteratur- og dokumentgjennomgang, observasjon og intervju.

I lys av kjent teori om møteplasser inne og ute har jeg utarbeidet tre kriterier for hva som må til for å oppnå et godt samspill mellom den offentlige møteplassen inne og utearealene, det skal være brukbart, opplevelsesfylt og sammenkoblet.

Studien viser at samspillet mellom inne- og utearealene ved begge innbyggertorgene ikke er så godt som det potensielt sett kan være. Uterommene blir ikke brukt aktivt som en del av innbyggertorgene, og oppleves som kjedelige, lite oppholdsvennlige og ikke innbydende ved begge innbyggertorgene. Fasadene ved begge innbyggertorgene blir heller ikke brukt for å åpne møteplassen opp fra innsiden og ut. Møteplassen inne ved Borgen innbyggertorg er å anse som vellykket da disse har et godt og variert program og tilbud innendørs, og derav en mangfoldig brukergruppe på stedet. Asker innbyggertorgs møteplass inne sliter derimot med å trekke til seg en mer variert gruppe mennesker grunnet lokasjonen, lite og fragmentert funksjonsblanding, og tidligere funksjon som seniorsenter.

ABSTRACT

Society is constantly changing and as the years go by, the population also becomes more diverse. In a diverse society such as Norway, where the loneliness rate is somewhere between six and eight percent nationwide, there is a great need for good public meeting places where people can meet regardless of background. In particular, non-commercial meeting places during the winter are sought-after.

In Asker municipality, a lot of work has been done to develop "Innbyggertorg" (citizen squares) these recent years. The citizen squares are a new kind of meeting space, which aims to serve as an easily accessible and open meeting place for everyone in the community. These citizen squares are not only going to be social meeting spaces, but also function as an arena where there is an exchange of knowledge and information between citizens and the municipality. There are currently three citizen squares in the municipality of Asker, one in Heggedal, Borgen and in Asker city center. This is a relatively new concept in the municipality, and the rest of the country, therefore there is a need to investigate further how such squares can function optimally after its intended purpose.

A lot of work has been done with these citizen squares as an open indoor meeting place for various user groups, with a wide range of services, activities and events for young and elderly. However, there has been hardly any focus on the outdoor areas outside the citizens' squares, as part of the meeting place inside.

This qualitative case study mainly examines how the interaction between the indoor and outdoor areas of the cases Asker and Borgen citizen square is today, what the challenges are and how improving the interaction will make the citizen squares successful as non-commercial meeting places for everyone in the community. The survey methods that have been used are literature and document reviews, observations and interviews.

In light of known theory of indoor and outdoor meeting places, I have prepared three criteria for what it takes to achieve a good interaction between the public indoor meeting place and the outside areas. It should be usable, eventful and interconnected.

The study shows that the interaction between the indoor and outdoor areas of both citizen squares is not as good as it potentially can be. The outdoor areas are not used actively as part of the citizen squares, and are experienced as boring and not very inviting. The facades of the investigated citizen squares are in general not very welcoming and active, and thus not considered to facilitate for a good transition with opening up the meeting space from the inside out. The indoor meeting place at Borgen citizen square is considered to be successful as they have a good and varied program and offers, and thus a diverse user group on the site. The indoor meeting place in Asker citizen square, on the other hand, struggles to attract a more diverse group of people due to the unfortunate location, poor and fragmented functional mix, and its former function as a senior center.

DEL 1: INNLEDNING

---

1. Introduksjon
2. Metode
3. Teori

Figur 1

1. INTRODUKSJON

- 1.1 Bakgrunn
- 1.2 Formålet
- 1.3 Relevans
- 1.4 Avgrensning
- 1.5 Problemstilling
- 1.6 Oppsett for oppgaven
- 1.7 Metodiske hovedgrep
- 1.8 Hvor ligger Asker kommune?
- 1.9 Hvor er innbyggertorgene?

1.1 Bakgrunn

I en stadig mer digitalisert verden hvor mye av informasjonskontakten og den sosiale interaksjonen foregår på nett, er det for mange utfordrende å orientere seg og føle seg som en del av fellesskapet. Ikke bare er det behov for fysiske steder som tilbyr veiledning innen kommunens tjenesteområder, men også steder som fungerer som en ikke-kommersiell lokal møteplass for alle innbyggere som måtte trenge det.

Et innbyggertorg er en form for møteplass som nå etableres i flere kommuner rundt om i landet. Kristiansand, Indre Østfold, Stavanger, Namsos og Lindesnes er alle kommuner som er i gang med arbeidet om å etablere slike torg. Asker kommune anses derimot å være gründeren bak konseptet "innbyggertorg" med pilotene "Heggedal Innbyggertorg", som ble startet opp etter initiativ fra kommunen i 2015, og senere "Borgen innbyggertorg" i 2018 (Asker kommune, 2020a).

Torgene skal huse viktige kommunale funksjoner som innbygger-service (servicetorg), bibliotek, seniorsenter, fritids- og kulturtilbud for ulike målgrupper i lokalsamfunnene. Innbyggerne skal selv i samarbeid med kommunen fylle lokalene med diverse aktiviteter for alle i lokalsamfunnet, samt senere også stå for en del av driftingen. Tilbudet er på den måten sterkt avhengig av lokalt engasjement, initiativ og deltakelse fra ulike brukergrupper. Det vil også tilbys digitale løsninger for innbyggere som for eksempel ønsker å booke rom eller låne utstyr. Alle innbyggertorg skal tilpasses og skaleres etter det enkelte områdets behov (Ibid).

Hensikten med innbyggertorgene er ikke bare å gjøre kontakt mellom innbyggere i lokalsamfunnene og kommune enklere, men også å styrke medborgerskap, samskaping, nærdemokratiet og lokalsamfunnets identitet. Innbyggertorgene skal nærmest fungere som bystuer hvor alle og enhver skal føle seg velkomne til å benytte seg av utvalgte tjenester og tilbud (Asker kommune, 2016).

Figur 2

1.1.1 Kommunesammenslåingen og innbyggertorgene

1. januar 2020 ble bygdene Asker, Hurum og Røyken sammenslått til nye Asker kommune. Som følge av sammenslåingen og de større avstandene mellom de ulike tettstedene, så har man sett behovet for å styrke lokalsentrene. Innbyggertorgene skal være med på å sikre at innbyggerne rundt om i storkommunen skal få lik tilgang på nødvendige offentlige tjenester og lokale møteplasser i nærområdet.

Den nye kommunen har ikke bare blitt større arealmessig, men også innbyggermessig. Innbyggerne har derfor et behov for ikke bare å bli sett og hørt i den nye storkommunen, men også vite at representanter fra kommunen og politikere er tilstede i nærområdet uansett hvor langt unna kommunesenteret de befinner seg (Distriktssenteret, 2020). På den måten opprettholdes en god dialog mellom kommunen og innbyggere.

Innbyggertorgene opprettes også på bakgrunn av kommunens målsettinger som baserer seg på FNs bærekraftsmål om blant annet "Bærekraftige byregioner", og "samarbeid for å oppnå målene" (Asker kommune, 2020b). Innbyggertorgenes konsentrering av tjenester og tilbud samt møteplasser er et viktig grep i arbeidet med klimavennlig stedsutvikling i kommunen. Slik er innbyggertorgene ikke bare viktige som demokratiarenaer og sosiale møteplasser, men også for å sikre at alle innbyggere har like god tilgang på ulike tjenester og tilbud, samt oppnå redusert bilbruk innad i kommunen.

Intensjonsavtalen mellom Asker, Hurum og Røyken kommune presiserer at den nye storkommunen blant annet skal ha:

"Et levende lokaldemokrati med gode nærdemokratiske ordninger skal ha høy prioritet."

"...en profesjonell forvaltning, god publikumsservice og opplevd tilgjengelighet hos innbyggerne."

*"...et likeverdig tjenestetilbud og velferdstjenester organisert så nær innbyggerne som mulig."
(Asker kommune, 2016)*

1.1.2 Sosial bærekraft

Grunnlagsdokumentet som beskriver den nye stor Asker sine satsingsområder informerer at den nye kommunen baserer sitt arbeid på FNs bærekraftsmål (Asker kommune, 2018). Prosjektet med innbyggertorgene er knyttet opp mot bærekraftsmål 17: Samarbeid for å nå målene. Innbyggertorgene er tenkt å fungere som en sosial arena og møteplass for deltakelse og involvering/medvirkning (Asker kommune, 2020b). Torgene er på denne måten viktige i arbeidet med å oppnå sosial bærekraft i den nye kommune.

Ifølge Brundtlandrapporten handler sosial bærekraft i all hovedsak om rettferdighet. Det handler om at alle skal ha det bra gjennom en dekking av menneskelige behov, og redusering av sosiale ulikheter ved å gi alle innbyggere like muligheter og utgangspunkt for å kunne leve et rettferdig og verdig liv i samfunnet (Sviland, 2006).

I denne oppgaven vil fokuset være på det tiltenkte sosiale aspektet ved disse innbyggertorgene som en møteplass. Gode møteplasser som inviterer inn til sosial utfoldelse er i et folkehelseperspektiv med på å skape helsefremmende arenaer, og mer demokratiske og inkluderende lokalsamfunn (Helsedirektoratet, 2018).

I planleggingen så handler sosiale bærekraft om hvordan de fysiske omgivelsene er med på å enten tilrettelegge eller hindre for sosial utfoldelse. Et overordnet mål er alltid å lage gode og sunne møteplasser/rom, som er inkluderende, tilgjengelige, og som fremmer fysisk og sosial aktivitet. En slik utvikling vil være med på å myndiggjøre enkeltindivider og forsterke tilliten i samfunnet, samt skape trygge og inkluderende lokalsamfunn (Helsedirektoratet, 2018).

I arbeidet med innbyggertorgene er det sosiale aspektet og målet om innbydenhet og inkludering, viktig å ha i bakhodet fordi det er selve grunnlaget for å kunne lage en arena for alle grupper i samfunnet.

1.2 Formålet

Formålet med denne oppgaven er i lys av relevant teori og empiri å kunne uttale meg noe om hvordan en bedring av forholdet mellom inne og utearealene vil være med på å gjøre innbyggertorgene mer innbydende og tilgjengelige for den mangfoldige befolkningen man finner i Asker kommune i dag.

1.3 Relevans

Mange vil nok påstå at det finnes nok møteplasser rundt om i byene allerede. Man trenger til eksempel ikke å gå langt for å få øye på en kafé, restaurant, bar, butikk eller et kjøpesenter man kan møte andre mennesker og sosialisere. Alle disse møteplassene er på den annen side kommersielle møteplasser, altså steder der det er naturlig å betale for å kunne oppholde seg. Sett bort i fra kulturhus, museer og biblioteker (som dessuten ikke er å finne overalt), så er det ikke et særlig stort utvalget av ikke-kommersielle møteplasser som er allment tilgjengelige. Det er spesielt mangelen på ikke-kommersielle møteplasser innendørs som er et problem. Norge er et godt eksempel på et land med et stadig økende behov for slike møteplasser grunnet vanskelige værforhold store deler av året.

I og med at innbyggertorg konseptet fortsatt er relativt nytt, så er det også mange spørsmål og kunnskapshull når det kommer til hvordan man kan få torgene til å fungere optimalt etter sin hensikt. Denne oppgaven håper jeg derfor vil være et godt bidrag til en bedring innenfor tilbudet av offentlige møteplasser innendørs, og da med hovedvekt på innbyggertorgene som nå etableres rundt om i Asker kommune og landet forøvrig.

1.4 Avgrensning

Det overordnede temaet for oppgaven er offentlige møteplasser, med et hovedfokus på samspillet mellom den offentlige møteplassen inne og de tilknydede utearealene.

Innbyggertorget i Asker sentrum og på Borgen er casene som skal undersøkes nærmere i denne oppgaven. Dette var et naturlig valg å ta da dette er de eneste fullkomne innbyggertorgene i drift som er å finne i kommunen i dag. En nærmere introduksjon og avgrensning av caseområdene vil bli presentert i del to.

1.5 Problemstilling

Vinkling av oppgaven

Etter et praksisopphold høsten 2019 i Asker kommune hos de prosjekterende av innbyggertorgene, registrerte jeg at innbyggertorget i Asker og Borgen per i dag ikke har god kontakt med det som skjer utenfor deres lokaler. Det fikk meg til å spørre meg selv om innbyggertorgene er innbydende på utsiden. Blir folk virkelig trukket til disse nye møteplassene? Hva om man forsterker koblingen mellom den aktiviteten som skjer inne og ute? Kan et bedre forhold mellom inne- og utearealer være med på å gjøre innbyggertorgene til en bedre møteplass for lokalmiljøet - på tvers av kulturer og generasjoner.

Denne nysgjerrigheten gjorde et jeg formulerte følgende problemstilling og underproblemstillinger:

Hovedproblemstilling:

“Hvordan bedre samspillet mellom inne- og utearealene ved innbyggertorget i Asker og Borgen, og hvordan bidrar dette til vellykkede ikke-kommersielle møteplasser for alle i samfunnet?”

Figur 3

Underproblemstilling 1

“Hva vil innbyggertorgene som en ikke-kommersiell møteplass for alle si?”

Underproblemstilling 2

“Hvilke faktorer er viktige for gode møteplasser ute og inne, og hva må til for å skape et godt samspill mellom de?”

Underproblemstilling 3

“Hvordan er inne- og utearealene ved innbyggertorgene i Asker og Borgen i dag ift. prinsippene for et godt samspill mellom møteplasser inne og ute?”

Underproblemstilling 4

“Hva er utfordringene med samspillet ved innbyggertorgene i dag? Og hvordan vil en bedring av samspillet gjøre innbyggertorgene vellykkede som ikke-kommersielle møteplasser?”

1.6 Oppsett for oppgaven

Oppgaven er delt inn i tre deler. Første del utgjør innledningen som består av kapitlene: introduksjon, metode og teori. I del to av oppgaven vil caseområdene, funn og analyser bli presentert. Siste del, del tre, vil runde av oppgaven med diskusjon, oppsummering og refleksjon.

Figur 4 - Oppgavens struktur

1.7 Metodiske hovedgrep

Figur 5 nedenfor viser forskningsdesignet og hvilke metoder som vil bli brukt for å besvare de ulike problemstillingene oppgaven reiser. Hovedproblemstillingen vil bli besvart avslutningsvis ved hjelp av alle underproblemstillingene.

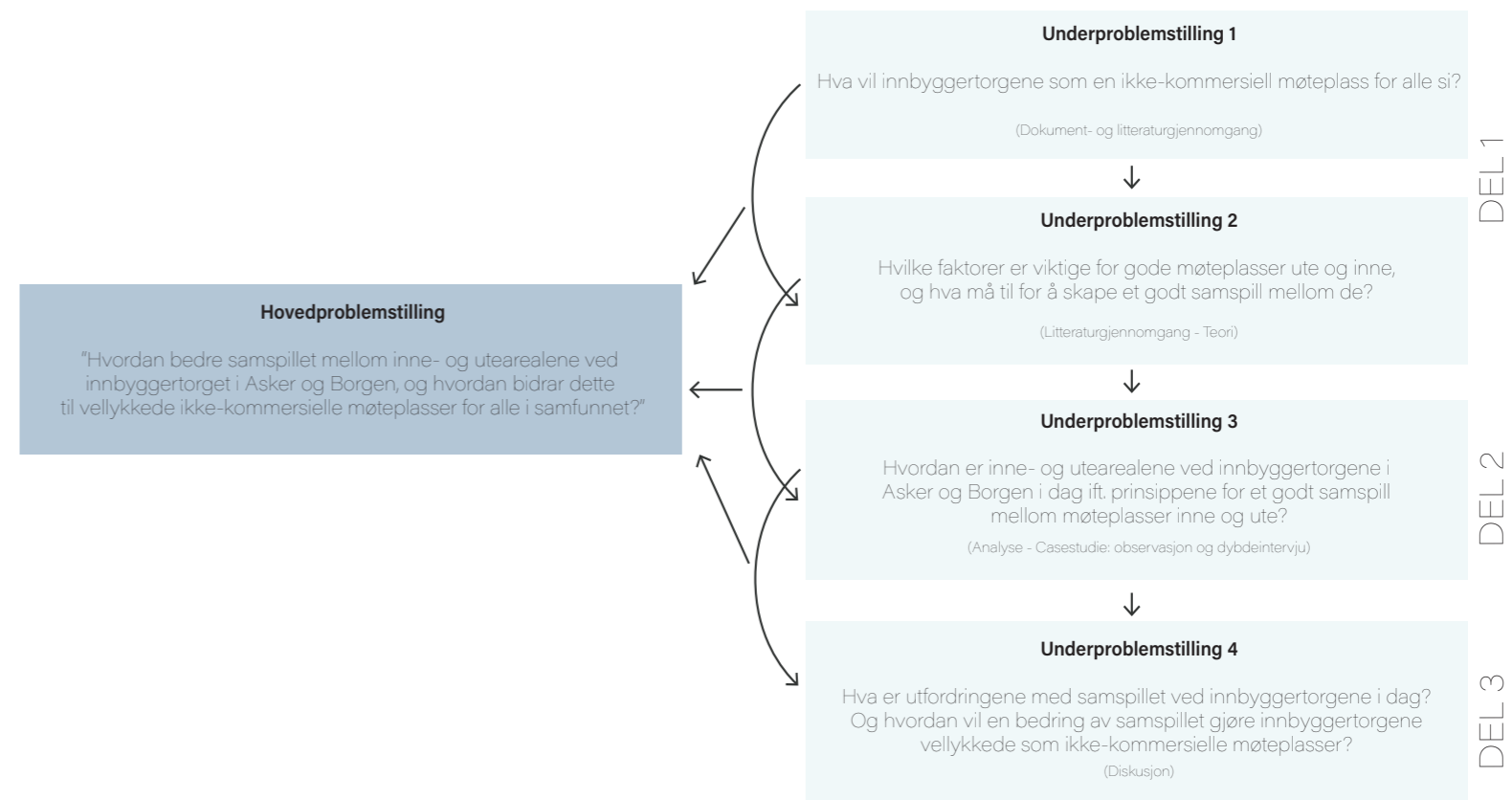
Som det fremgår av tabellen vil det metodologiske hovedgrepet være casestudie med observasjon og intervju som kvalitative datainnsamlingsmetoder.

For å kunne svare på underproblemstilling 1 har jeg gjennomført en kort dokument og litteraturgjennomgang. For å svar på svare på underproblemstilling 2 går jeg gjennom tidligere teoretiske perspektiver ved hjelp av en litteraturgjennomgang.

For å kunne svare på underproblemstilling 3 vil jeg benytte meg av kvalitative intervjuer med nøkkelpersoner, og observasjoner i rommene i form av kartlegging(registreringer) og feltarbeid der jeg observerer brukeratferd og menneskestrømmen i caseområdet.

For å kunne svare på underproblemstilling 4 vil jeg benytte meg av den innsamlede empirien fra del to i oppgaven, og drøfte den i lys av tidligere empiri og forskning som ble gjennomgått i litteraturgjennomgangen.

Hovedproblemstillingen vil bli besvart avslutningsvis ved hjelp av alle underproblemstillingene.

Figur 5 - Forskningsdesignet

1.8 Hvor ligger Asker kommune?

Innbyggertorgene som skal undersøkes i denne oppgaven er lokalisert i Asker kommune. Det vil av den grunn være hensiktsmessig å ha noe kunnskap om kommunen før videre arbeid for å få en forståelse for hvem og hva innbyggertorgene skal betjene og hvilke bakgrunnsforhold som bør legges til grunn for tjenester og tilbud.

Figur 6 - Egenprodusert. Kart over Viken fylke og Asker kommune (egenprodusert).

Asker kommune, eller den nye storkommunen Asker ble til som tidligere nevnt innledningsvis ved sammenslåing av bygdene Asker, Hurum og Røyken 1. januar 2020.

Kommunen ligger i Viken fylke (tidligere Akershus), og er per i dag med sine 94 185 innbyggere Norges åttende største kommune.

Asker kommune har et areal på 376 000 dekar (376 kvadratkilometer), og en 17,7 mil lang kystlinje. Kommunen har videre mange tettstedet men ingen har forløpig fått bystatus.

Den langstrakte kommunen har totalt 36 805 arbeidsplasser og 210 gårdsbruk, tross dette pendler store deler av de sysselsatte innbyggere ut til nabokommunene for å jobbe.

Det er 575 frivillige organisasjoner i kommunen, hvorav 96 av disse er idrettslag. 19,6 prosent av innbyggerne er innvandrere, og 68 prosent av innbyggerne deltok under valget i 2019.

Kommunen har totalt 38 300 boliger;

- 56 prosent eneboliger
- 28 prosent rekkehus tomannsboliger
- 16 prosent leiligheter

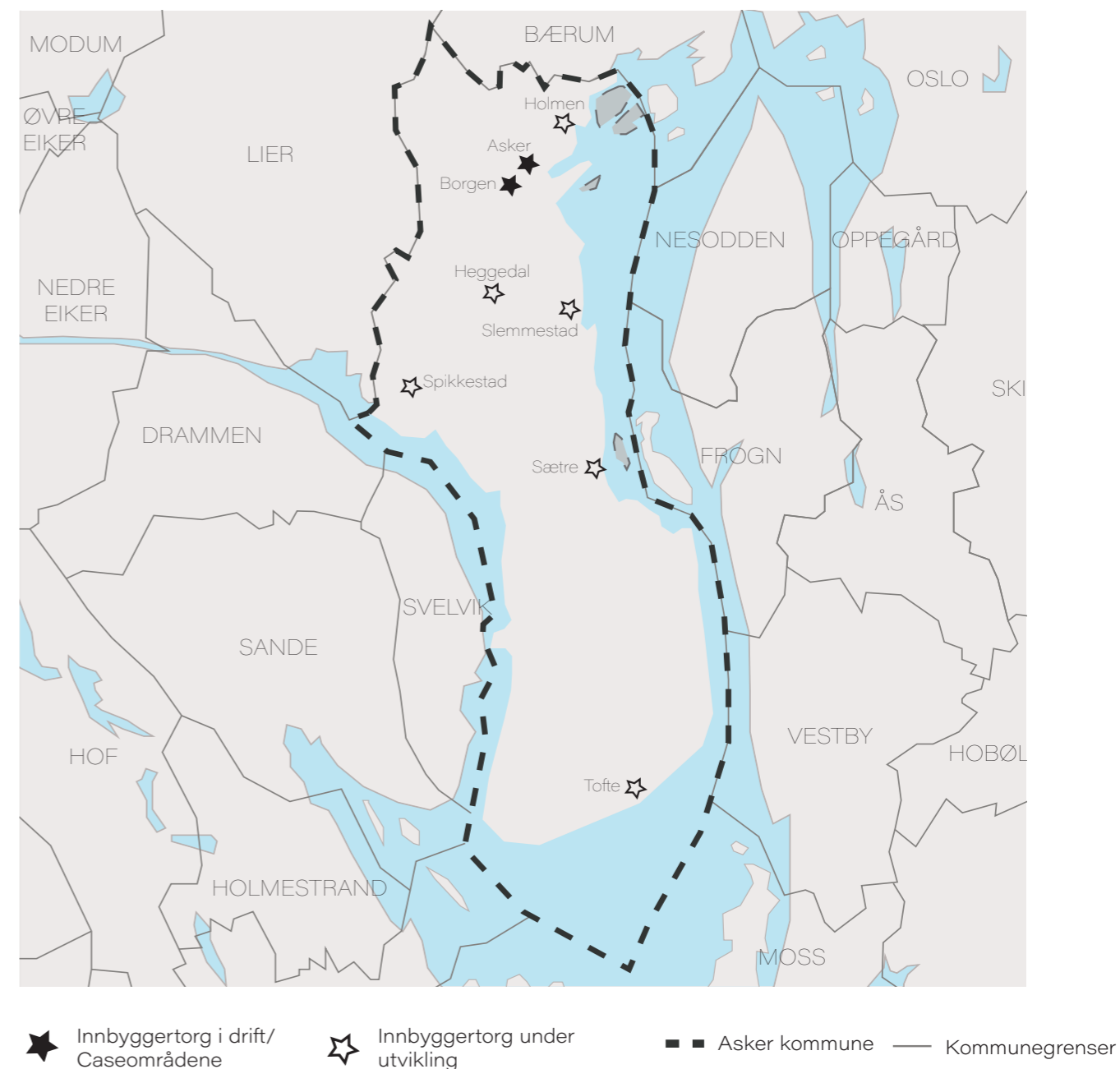
Kommunen består av

- 33 prosent barnefamilier
- 26 prosent (eldre) par med barn som har flyttet ut
- 31 prosent aleneboende

Informasjonen over er en grei indikasjon på det kulturelle og sosiale mangfoldet i kommunen, og samfunnsengasjementet blant innbyggerne.. (Asker kommune, 2020c)

1.9 Hvor er innbyggertorgene?

Det vil totalt bli etablert åtte innbyggertorg i Asker kommune. Lokasjonen på de ulike innbyggertorgene ser du på figur 7. Per i dag er det kun innbyggertorget i Asker og på Borgen som er fullkomne og i drift. Heggedal har et midlertidig åpent innbyggertorg som skal flyttes til nye lokaler i 2021, og Holmen og Tofte er i gang med arbeidet av å transformere lokalene til bruk som innbyggertorg før året er omme. Alle de resterende innbyggertorg skal være ferdige og i drift i løpet av 2021 (Asker kommune, 2020a).

Figur 7 - Kart over lokasjonen på de åtte innbyggertorgene (egenprodusert).

2. METODE

2.1 Kvalitativ og kvantitativ metode

2.2 Dokumentgjennomgang

2.3 Litteraturgjennomgang

2.4 Casestudie

2.5 Observasjon

2.6 Kvalitative intervjuer

2.7 Reliabilitet og validitet

2.8 Ethiske avveininger

2.1 Kvalitativ og kvantitativ metode

Kvalitativ og kvantitativ metode er i samfunnsforskningen to forskjellige måter å innhente og analysere informasjon om samfunnet på (Dalland, 2017, s.52). Det som blant annet skiller disse to tilnæringsmåtene fra hverandre er forskerens og dataens rolle i forskningen. I kvalitative studier blir det lagt vekt på å skape forståelse og en fortolkning, enn bare en generaliserende forklaring på ulike fenomener slik det blir gjort i kvantitative studier (Tjora, 2017, s.24). I kvalitative studier har forskeren en mer åpen interaksjon og nærhet til sine informanter og det som studeres, mens i kvantitative studier har forskeren en mye større avstand til sine respondenter (Ibid). Dataen som samles inn i kvalitative studier kommer i form av tekst, i motsetning til kvantitative studier hvor dataen stort sett kommer i form av tall (Dalland, 2017, s.53). På den måten gir kvantitativ data målbare enheter som kan beregnes videre på, mens kvalitativ data går mer i dybden på informasjon i form av meninger og opplevelser som ikke kan tallfestes på noen måte. (Ibid, s.52)

Denne oppgaven er løst som en casestudie, med henholdsvis dokumentgjennomgang, litteraturgjennomgang, observasjon, semistrukturerte dybdeintervjuer som undersøkelsesmetoder for å komme nærmere et svar på hovedproblemstillingen.

En av ulempene med kvalitative studier er forskerens rolle, og den indirekte subjektive påvirkningen forskeren har på studiet som gjennomføres (se tabell 1). Forskerens forforståelse, som jo er formet gjennom egen personlig bakgrunn, erfaringer og synspunkter, påvirker hvordan forskningsprosjektet tar form med tanke på vinkling i forhold til tema, metodevalg, teoretisk rammeverk, samt analysen og fortolkningen av teorien og datamaterialet (Ibid, s.25).

	Design	Datagenerering	Dataanalyse	Tolkning
Dybdeintervju (kvalitativt)	Forskersubjektiv og teoretisk	Intersubjektiv	Forskersubjektiv	Forskersubjektiv
Observasjon (kvalitativt)	Forskersubjektiv og teoretisk	Forskersubjektiv	Forskersubjektiv	Forskersubjektiv

Tabell 1: Tabellen viser hvordan forskerens subjektivitet og objektivitet er i ulike stadier av forskningsprosessen (Tjora, 2017, 32).

2.2 Dokumentgjennomgang

En dokumentgjennomgang er nødvendig å foreta for å kunne forstå sammenhenger og innhente annen relevant informasjon om forhold i samfunnet og det som skal studeres (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2016, s. 99). Bruk av dokumenter som datamateriale er derfor sentralt i mange forskningsprosjekter. Dokumentene som gjennomgås kan være casespesifikke (slik det i stor grad er i denne oppgaven) som informasjon fra kommunens nettsider, eller generelle som politiske dokumenter og lovverk, og de kan være fra medier som aviser og nettsider (Tjora, 2017, s.183).

Innledningsvis i denne oppgaven er det blitt gjennomført en kort dokumentgjennomgang for å delvis besvare underproblemstilling 1. Intensjonsavtalen om sammenslåingen av kommunene Asker, Hurum og Røyken, Prosjektmandatet for delprosjekt A9 innbyggertorg, og rapporter for organisering av den nye Asker kommune er kommunale dokumenter som er blitt gjennomgått for å få bedre innsikt i hva "innbyggertorgene som en åpen møteplass" er og hva det innebærer. I denne oppgaven er dokumentgjennomgangen ment å bli brukt som bakgrunnsdata, og det tillegges mer vekt på data fra intervjuer og observasjoner samt litteraturgjennomgangen for besvaring av hovedproblemstillingen.

2.4 Casestudie

For å undersøke fenomener i dybden benytter man i kvalitativ forskning seg gjerne av casestudie (Tjora, 2017, s.40). Det er vanlig å benytte seg av casestudie som forskningsmetode der problemstillinger er formulert med spørreordene hvorfor og hvordan (Yin, 2003, s. 9). En casestudie minner på mange måter mer om et forskningsdesign enn bare en forskningsmetode, da det kan brukes flere undersøkelsesmetoder for å forklare, analysere og forstå et fenomen på (Johannessen mfl., 2016, s.205). En casestudie kan bestå av én eller flere caser (Tjora, 2017, s.41), og også én eller flere analyseenheter (Johannessen mfl., 2016, s.206).

Når det kommer til overførbarhet så er ikke casestudier direkte overførbare da de er steds- og situasjonsbestemte. Det er derimot fortolkningen av innhentet data i samspill med tidligere forskning og teori som gjør kvalitative casestudier overførbare. Funnene som jeg gjør i dette casestudiet vil på den måten kun gjelde de aktuelle stedene, men min tolkning og forståelse av dataene på bakgrunn av det teoretiske rammeverken kan benyttes i liknende studier.

2.3 Litteraturgjennomgang

Innenfor samfunnsvitenskapen er det normalt med et omfattende litteratursøk i forbindelse med arbeidet med masteroppgaven. En litteraturgjennomgang har til hensikt å gi forskeren en oversikt over hva som allerede finnes av forskning og empiri og hvilke undersøkelsesmetoder som vanligvis blir benyttet innen det feltet (Ibid, s.105). For å få et teoretisk rammeverk og oversikt over tidligere forskning på feltet har jeg derfor gjennomgått det som finnes av kunnskap innenfor temaet.

Teorikapittelet utgjør denne litteraturgjennomgangen. Grunnet begrenset med tid valgte jeg allerede tidlig i arbeidet med oppgaven å avgrense litteraturgjennomgangen til å kun omhandle kjent teori fra mine fem år på studiet. Det har dog vært lite fokus på offentlige møteplasser innendørs i løpet av studietiden, og jeg har av den grunn vært nødt til å ta en nærmere titt på tidligere forskning i forhold til dette.

2.4.1 Fremgangsmåte

I denne oppgaven er det gjennomført en casestudie av to spesifikke caser (Asker og Borgen innbyggertorg), der dataen er samlet inn som tekst gjennom deltakende observasjon og semistrukturerte intervjuer med flere analyseenheter. Valg av case i denne oppgaven har etter min mening vært ganske naturlig. Per dags dato eksisterer det kun tre innbyggertorg i Asker kommune: en i Asker (sentrum), en på Borgen og en på Heggedal. Innbyggertorget på Heggedal er derimot midlertidig og skal i løpet av 2021 flyttes til nye lokaler og har av den grunn vært utelukket fra dette studiet.

Casestudien i denne oppgaven er ved hjelp av de ovennevnte undersøkelsesmetodene med på å synliggjøre hvordan den fysiske utformingen av de offentlige rommene, i lys av kriteriene for et godt samspill mellom inne- og utearealer som er utarbeidet i kapittel tre , er med på å påvirke folks bruk og oppfattelse av rommet.

2.5 Observasjon

Observasjon er en metode som blir brukt for å innhente kvalitativ data på i form av tekst(feltnotater) om hvordan et sted blir brukt på av individer, for deretter å kunne identifisere de komplekse sosiale strukturene og relasjonene (Johannessen mfl., 2016, s.197). Observasjon brukes altså for å forstå hvordan et sted brukes og hvilke behov som gjør seg gjeldende et sted (Gehl & Svarre, 2013, s.3). Observasjonsstudier er en anerkjent metode innenfor samfunnsforskning, hvor forskeren deltar (åpent eller skjult) i den daglige aktiviteten som foregår et sted. Dette gjøres for å høre, se og kanskje til og med spørre de som observeres for å innhente nok data til å kunne besvare et forskningsspørsmål (Tjora, 2017, s.51).

Denne metoden baserer seg på ideen om naturalisme, og at det sosiale livet som utspiller seg skal undersøkes i sin naturlige situasjon. Nettopp det at man studerer folk uten at de er klare over det er en av fordelene med slike studier. På denne måten får man tak i data som ikke er påvirket på noen vis av de som utleverer den (Ibid, s.53).

Observasjonene ved Asker og Borgen innbyggertorg gjennomførte jeg som deltakende observasjon.

Grunnen til dette er at det trekker minst oppmerksomhet til meg som observatør og folk opptrer mer naturlig enn om jeg hadde sittet og stirret på dem uten å delta i den aktiviteten som er å anse som naturlig for stedet. (Ibid, s.59).

Formålet med studiene og lokale forhold er gjerne avgjørende for når man velger å gjennomføre observasjoner. Alt i fra dager man velger og tidspunkter er viktige faktorer å ta i betraktning når man skal gjennomføre observasjoner. Man vet også at værforhold har sin påvirkning på bruk av rom. Folk oppholder seg naturligvis mer ute når det er oppholdsvær enn når det er kaldt og vått (Gehl & Svarre, 2013, s. 22). Jeg har valgt å observere på både hverdager og i helgene for å kunne få et bedre bilde av hvordan bruken av rommene varierer i løpet av en hel uke. Været har derfor vært bestemmende for når jeg foretok observasjoner. Det er viktig å påpeke at denne studien er foretatt på vinterhalvåret, og videre studier kan til eksempel gjennomføres på sommerhalvåret.

Det finnes mange måter å registrere data på ved observasjon, jeg har valgt å ta notater på mobilen for å ikke tiltrekke meg så mye oppmerksomhet og for å blende inn.

Under observasjonen har jeg måttet generalisere mine observasjoner. Dette har jeg måttet gjøre for å kunne skille relevant aktivitet fra aktivitet som ikke vil være til noe hjelp med å svare på problemstillingen og underproblemstillingen min. Nettopp det at observatøren tar bevisste valg på hva som skal med i dataen og ikke er en svakhet ved slike observasjonsstudier (Tjora, 2017, s.73). Subjektivitet i forhold til forskerens måte å sile ut og analysere informasjonen på er noe som man må være oppmerksom på for å øke påliteligheten av funnene. Man gjør mange vurderinger ubevisst basert på forforståelse (Johannessen mfl., 2016, s.129). En fordel er å bli kjent med observasjonsstedet i en "pilot observasjon", for å kunne forstå situasjonene som observeres bedre og være kjent i området når de virkelige observasjonene skal gjennomføres. Det er fort gjort å feiltolke situasjoner. Jeg har derfor vært veldig bevisst på å tenke meg om to ganger før jeg skriver ned det jeg ser og oppfatter (Tjora, 2017, s.73).

2.5.1 Fremgangsmåte

Det var planlagt å gjennomføre observasjoner ved Asker og Borgen innbyggertorg både i februar og mars-april, for å kunne si noe om bruken over en litt lengre tidsperiode og ulike forhold som kan ha innvirkning på folks bruk og samspillet. Dette ble dessverre ikke mulig å gjøre grunnet unntakstilstandene her i landet og ved samtlige innbyggertorg. Utgangspunktet for denne oppgaven vil derfor være observasjonene som ble gjennomført i februar og piloter fra oktober/november 2019.

Totalt ble det gjennomført 4 dager med observasjon, registreringer og intervju ved hvert innbyggertorg. Grunnet lite aktivitet av varierende karakter og ingenting nytt å se som var å anse som relevant for oppgaven, så jeg det ikke som nødvendig å være der flere dager.

Selv om observasjonene ble foretatt før stengingen av samfunnet 12. mars, så kan viruset tenkes å hatt innvirkning på folks bruk av offentlige rom, og derav også mine funn og tolkninger i denne oppgaven. Dette er noe jeg har vært bevisst på og klar over under hele arbeidet etter jul. Det er derfor hensiktsmessig å foreta liknende studier i ettertid for å kunne avdekke eventuelle forskjeller.

2.6 Kvalitative intervjuer

Dybdeintervjuer brukes gjerne når man ønsker fyldige og detaljerte svar og beskrivelser på det som studeres. Slike intervjuer egner seg best når man ønsker å gi informanten større frihet til å uttrykke seg og forklare sine meninger, enn det et spørreskjema hadde gitt rom for. Intervjuet gjennomføres mer eller mindre som en samtale mellom intervjuer og informant, men med en overordnet struktur som intervjuer gjerne holder seg til (Johannessen mfl., 2016, s.145).

Jeg har valgt å benytte meg av semistrukturerte intervjuer i denne oppgaven. Semistrukturerte intervjuer har en overordnet intervjuguide som setter rammer for temaer og spørsmål som kommer til å bli tatt opp under intervjuet, men det er ingen gitt rekkefølge på når ting blir snakket om. Det er også vanlig at intervjuguiden blir utformet basert på teoretiske antakelser (Tjora, 2017, s. 214). Jeg ventet av den grunn med å utarbeide intervjuguiden til jeg hadde et godt nok teoretisk rammeverk å lene meg på.

Et slikt intervju har videre alltid en risiko for at forholdet mellom intervjuer og informant vil påvirke den informasjonen som kommer frem. Denne formen for påvirkning er noe intervjuer bør være klar over da den gjerne forekommer litt skjult (Johannessen, 2016, s.148).

Utvalget av informanter har ikke vært tilfeldig i denne oppgaven (Ibid, s. 113), og jeg har vært opptatt av å snakke med de som jeg vet kan gi meg mest mulig informasjon om det jeg undersøker. Jeg har av den grunn vært opptatt av å finne relevante informanter fremfor mange informanter.

2.6.1 Fremgangsmåte

I denne oppgaven har jeg gjennomført semistrukturerte intervjuer med prosjektmedarbeidere som har vært og er ansvarlige for arbeidet med realiseringen og prosjekteringen av innbyggertorgene. Disse nøkkelpersonene er folk jeg har vært i kontakt med tidligere i forbindelse med et praksisopphold jeg hadde ved Asker kommune høsten 2019. Det har også blitt gjennomført intervjuer med brukere ved innbyggertorgene, for å kunne få et nærmere bilde og forståelse for deres erfaringer og tanker rundt disse torgene som en åpen møteplass. Disse brukerne valgte jeg tilfeldig ved feltobservasjon.

Totalt har jeg intervjuet to ansatte (prosjektmedarbeidere) og åtte brukere ved innbyggertorgene. Liste over informanter blir presentert nærmere i kapittel seks. Flere informanter (brukere og ansatte) hadde vært ønskelig, da det hadde vært med på gi meg et enda bedre grunnlag for å trekke slutninger i analysearbeidet. Med tanke på oppgavens omfang og begrenset med tid, ble jeg nødt til å gjennomføre det jeg kunne for å komme i mål med oppgaven.

2.7 Reliabilitet og validitet

I kvalitativ forskning er reliabilitet et kriterium for kvalitet. Reliabiliteten dreier seg om hvorvidt arbeidet som er gjort er til å stole på eller ei. Å være åpen om bakgrunn for valg av tema, forforståelse, fremgangsmåten for arbeidet og datainnsamlingen, eventuelle feilkilder og ting man kunne gjort annerledes, er viktig for å gi leseren av oppgaven mulighet til å vurdere din pålitelighet (Dalland, 2017, s.55).

Validitet på den annen side handler om gyldigheten og relevansen av dataen som er samlet inn (Johannessen, 2016, s.66). Gir dataen valide representasjoner av fenomenet som er undersøkt, er et sentralt spørsmål. Validitet handler like mye om hvor overførbart funnene er (Ibid, s.389). I denne oppgaven er det som nevnt tidligere ikke funnene som er overførbare, men fremgangsmåten og måten å tolke dataen på som er det. Funnene i casestudien er kun gjeldende for de spesifikke caseområdene som er undersøkt.

2.8 Ethiske avveininger

At forskningen gjennomføres og presenteres på en etisk forsvarlig måte er viktig i alle prosjekter. At man kommer nært innpå forskningsobjektene i kvalitativ forskning, ved intervjuer og observasjoner for eksempel, gjør at man må ha noen forholdsregler før arbeidet igangsettes (Tjora, 2017, s.46). I denne oppgaven har føringene fra NSD vært sentrale i forhold til informasjonsskriv som er blitt delt ut til alle informanter som har deltatt enten vitende eller uvitende. Informasjonsskrivet presiserer at samtykke, deltakelse og alt som blir delt er frivillig, og man kan trekke seg fra prosjektet på hvilket som helst tidspunkt.

I og med at man ikke kan be om samtykke fra folk man observerer i det skjulte (Tjora, 2017, s.78), er det viktig at all informasjon som kan lede til spesifikke individer, ikke kommer på avveie. Som observatør har man ansvaret for å notere ned alt man ser så detaljert som mulig, men man må fortsatt bruke sunn fornuft og holde feltnotater frie for personopplysninger. I denne oppgaven har ikke personopplysninger vært særlig viktig å notere ned og feltnotatene har jeg anonymisert så langt det lar seg gjøre.

Når det kommer til god forskningsetikk i forhold til intervjuene som er foretatt, så handler det om anonymisering og transparens

(tilgang på data som er lagret), og hvordan intervjuet er gjennomført (Tjora, 2017, s.175). Jeg har til eksempel benyttet meg av lydopptak under intervjuet, og det er noe som jeg har informert alle informantene om i forkant. Videre har jeg også gitt en nøye beskrivelse av hvordan de har innsyn og mulighet til å endre på dataen som er lagret i forbindelse med intervjuet. Jeg har også informert om at jeg kan skru av lydopptakeren når som helst under intervjuet dersom det er ønskelig. For at informantene skal føle seg tryggere på informasjonen de velger å dele så valgte jeg på forhånd å anonymisere alle informantene. Jeg har også valgt å anonymisere informantene fordi det er ryddigere og fordi den type data ikke er noe som analysen vil ha nytte av.

En viktig etisk hovedregel er å ikke sette informantene i et dårlig lys (Ibid, s.179). Anonymiseringen i tillegg til sunn fornuft fra min side er med på skåne informantene dersom de vil dele noen utradisjonelle meninger eller holdninger. God forskningsetikk handler også om å ha en god tone og tillit mellom intervjuer og informant, da det skaper trygghet og ikke minst profesjonalitet i arbeidet (Ibid, s.178).

3. TEORI

- 3.1 Den offentlige møteplasen
- 3.2 Møteplassen ute
- 3.3 Møteplassen inne
- 3.4 Kriterier for et godt samspill

3. Teori

I arbeidet med innbyggertorgene som sosiale og demokratiske arenaer, så er det viktig å skape møteplasser hvor alle kan føle seg velkomne og inkludert. Men hvordan får man egentlig til dette?

For å kunne svare på underproblemstilling 1: Hva vil innbyggertorg som en ikke-kommersiell møteplass for alle si?, så vil jeg gå gjennom den grunnleggende forståelsen om møteplasser.

For å kunne videre svare på underproblemstilling 2: hvilke faktorer er viktige for gode møteplasser ute og inne, og hva må til for å skape et godt samspill mellom de?, så vil jeg først ta for meg teorier om gode møteplasser ute og inne, og deretter utlede egne kriterier for hvordan man kan oppnå et godt samspill mellom den offentlige møteplassen inne og utearealene. Disse kriteriene vil bli brukt aktivt videre i oppgaven for å kunne forstå og vurdere hvordan samspillet ved innbyggertorgene er i dag og hvordan det kan forbedres.

«When public spaces are successful (...) they will increase opportunities to participate in communal activity. (...) In the parks, plazas, markets, waterfronts, and natural areas of our cities, people from different cultural groups can come together in a supportive context of mutual enjoyment. As these experiences are repeated, public spaces become vessels to carry positive communal meanings».
(Carr mfl., 1993, s. 344)

3.1 Den offentlige møteplassen

3.1.1 Hva er en møteplass

En møteplass kan være så mangt. Tradisjonelt sett blir møteplasser gjerne sett på som fysiske steder, men det kan i disse moderne tider også omtale virtuelle møteplasser på digitale plattformer som sosiale medier, forumer og andre kommunikasjonskanaler. En møteplass kan på den måten være alt fra ditt eget hjem, gata, klasserommet, nærbutikken, biblioteket, til arbeidsplassen din. For å gjøre det enkelt kan man si at det er alle steder man er eller kan komme i kontakt med andre mennesker på.

Man kan derfor si at det som karakteriserer en møteplass er møtet med andre mennesker, enten det skjer som direkte kontakt eller indirekte. Møter i den fysiske verdenen kan enten forekomme i privat eller offentlig sfære, og kan enten være planlagte eller uplanlagte. Hjemmet er et godt eksempel på en uformell møteplass i privat sfære. Torget på den annen side er et eksempel på en møteplass i offentlig sfære, da rommet er allment tilgjengelig og kan brukes av hvem som helst, når som helst.

3.1.2 Møteplassen i det offentlige rommet

Offentlige rom er det motsatte av private rom. Begrepet offentlige rom ble først introdusert av Jürgen Habermas, og handler ifølge han om nøytrale rom der alle er likeverdige eiere og brukere (Habermas, 2013). Offentlige rom er således i prinsippet åpne for alle og enhver i samfunnet. At et rom er offentlig vil si at det er en form for kollektiv eierskap til det, og at den på den måten fungerer som samfunnets fellesrom (Holsen, 2018, s.101).

Offentlige rom ute kan være byrom, parker, gater og plasser og lignende. Offentlige rom inne derimot kan være et bibliotek, en kafé, en jernbanestasjon, et kjøpesenter og lignende. At et rom er offentlig tilgjengelig betyr dog ikke nødvendigvis at rommet kan brukes av alle slik de vil. Privatisering av fellesrom, økt kontroll og ekskludering, samt ønsket om gevinstrealisering gjennom kommersielle virksomheter, er faktorer som er med på å påvirke den reelle tilgangen og bruken på det offentlige rommet som møteplass (Ibid, 2018, s.102). Man kan på det grunnlag si at grad av tilgjengelighet og offentlighet kan variere alt ettersom hvor strengt regulert et sted er (Butenschøn, 2003).

3.1.3 Demokratiske rom som møteplasser

Å tilrettelegge for allment tilgjengelige, inkluderende og åpne rom blir stadig viktigere i det demokratiske samfunnet. Møteplasser som demokratiske rom handler om at de er tilgjengelige for alle brukergrupper, og at det sikres likeverdig tilgang på det offentlige rommet (Holsen, 2018, s.102). Det handler ikke bare om den fysiske tilretteleggingen hvor rommet er universelt utformet, men også om de mer skjulte begrensningene et rom fremmer. Det er ofte de sosiale normene og uskrevne reglene (som følge av privatisering) om bruk, opphold og aktivitet som styrer hvorvidt en føler seg velkommen i enkelte rom eller ei. På et bibliotek til eksempel så er det felles enighet om at det skal brukes innestemme og at man ikke skal være til bry for andre. Er man høylytt føler man seg kanskje ikke bare utilpass da folk mest sannsynlig vil gi stygge blikk, men en risikerer også å bli bortvist av bibliotekaren.

Den formelle og synlige kontrollen er på den annen side også med på å sette begrensninger for bruk og opphold av offentlige rom som en møteplass. Holsen (2018, s.102) forklarer at kontroll av rom er en måte å organisere samfunnet på. Med vekterservice til eksempel, så sikrer man en viss orden og kontroll på uønsket aktivitet i et rom. Et bibliotek er et godt eksempel her også. På et bibliotek er det i tillegg til de ansatte, også vekterservice på stedet, for å kontrollere rommet. Jane Jacobs (1961, s.44) hevder at det er mangfoldet som utgjør det offentlige. Et demokratisk rom er ifølge Jacobs et rom som kan brukes av hvem som helst og som styres av brukerne selv. Sett ifra Jacobs perspektiv så er all form for regulering, kontroll og begrensninger på et sted med på å svekke graden av offentlighet og tilgang. Kontrollert segregering av et rom for bruk er på den måten med på å gjøre noen steder eksklusive møteplasser for kun enkelte grupper.

3.1.4 Inkluderende rom

Samfunnet blir mer og mer mangfoldig, både kulturelt, religiøst og demografisk sett. Behovet for inkluderende design og arkitektur har dermed også økt med årene. At et rom er inkluderende er viktig for at alle skal føle seg velkomne til å ta det i bruk. Inkluderende design og arkitektur handler om å gjøre omgivelser (les: bygg og uterom) mer tilgjengelige, trygge og brukbare for alle på en verdig måte.

Inkluderende design handler om å komme frem til helhetlige løsninger som vil fungere for alle, og ikke kun verne om én bestemt brukergruppe, som for eksempel universell utforming, hvor personer med nedsatt funksjonsevne er i hovedfokus (Kriszat, 2012).

Senteret for inkluderende design ved universitetet i Toronto definerer inkluderende design på denne måten: *"design that considers the full range of human diversity with respect to ability, language, culture, gender, age and other forms of human difference."* (May, 2018). Inkluderende design og arkitektur handler på den måten om å gjøre fagfolk, tiltakshavere og prosjekterende oppmerksomme på at folk har ulike behov som burde vektlegges ved utformingen av omgivelsene på en rettferdig og likestilt måte.

Det handler i tillegg til den fysiske utforming også om den opplevelsesmessige dimensjonen av designet. Det er én ting å tilrettelegge for noe, men det er en annen ting at folk faktisk ønsker å bruke det:

"Inclusive Design is concerned not with the logistics of whether everybody can use it, but whether everybody actually wants to use it, and ultimately whether everybody feels safe using it."
(Young, 2019)

Inkluderende design og arkitektur har funnet sin vei til Norge med håndboken "Innovating with People – Inclusive Design and Architecture" av Rama Gheerawo, Onny Eikhaug og Victoria Høisæther (DOGA, u.å.). Håndboken er ment å hjelpe arkitekter, byggherrer og private og offentlige institusjoner med å jobbe mot et mer inkluderende samfunn for alle ved å ha sluttbrukerne i fokus, og å gjøre fagstoff og tidligere empiri enklere og mer tilgjengelig (Granberg, 2019).

3.1.5 Kommersielle og ikke-kommersielle møteplasser

Holsen (2018, s. 108) påpeker at innbyggere får tildelt en knippe urbane rettigheter som styres av bestemte moralske og økonomiske vurderinger. Disse vurderingene er enten med på å skape inkluderende eller ekskluderende offentlige rom som møteplasser i samfunnet. Som nevnt tidligere så er det særlig offentlige rom i privat eierskap, med et mål om gevinstrealisering og gjennom kommersiell virksomhet som har en sterk ekskluderingspraksis (Holsen, 2018, s.103). Dette er med på å skape det som kalles kommersielle møteplasser, altså møteplasser som i prinsippet er offentlig tilgjengelige, men som følge av privatiseringen og et ønske om profittmaksimering på virksomheten har gjort at kun enkelte grupper har tilgang til å benytte seg av rommet, nemlig forbrukere.

Eksempler på kommersielle møteplasser hvor man må kjøpe noe for å kunne bruke plassen er butikker, kaféer, restauranter og kjøpesentre. Ikke-kommersielle møteplasser er det motsatte, og vil derfor si alt som ikke koster noe for å benytte seg av, som for eksempel et bibliotek eller en park.

3.1.6 Møteintensitet - lav eller høy?

En annen ting som skiller ulike møteplasser fra hverandre er hvilken form for møter de byr på. Audunson (2005) har i artikkelen *"The public library as a meeting-place in a multicultural and digital context: The necessity of low-intensive meeting-places"* kategorisert ulike møteplasser og møter som lavintensive og høyintensive. Høyintensive møteplasser og møter kjennetegnes av steder og møter hvor personlige interesser og verdier blir dyrket og oppsøkt, og man omgås med likesinnede individer. Høyintensive møter er gjerne planlagte møter. Eksempler på høyintensive møteplasser kan være ens studiested, arbeidsplass, og et hvilket som helst sted man får utøvd og dyrket sine hobbyer og interesser. Her blir man ikke særlig utfordret til å tenke utenfor boksen, og konfliktnivået er lavere enn det er på lavintensive møteplasser (Audunson, 2005).

Lavintensive møteplasser og møter derimot innebærer ifølge Audunson (2005) at man eksponeres for steder og møter med mennesker med andre interesser, verdier og holdninger enn en selv har. Lavintensive møter er som oftest på den måten uplanlagte møter, alt ifra småprat med bibliotekaren på biblioteket til den spontane samtalen med hundelufteren i parken.

Slike lavintensive møteplasser hvor folk kan møtes på tvers av kulturelle og politiske ståsteder vil være en brobygger i dagens mangfoldige samfunn. På en lavintensiv møteplass blir man nødt til å ta et skritt utenfor sin komfortsone, og delta passivt eller aktivt i en arena hvor forskjeller blir fremhevet og polariserte diskusjoner blir sett ned på. Slike lavintensive møteplasser er på den måten med på å skape toleranse, forståelse, tillit og tilhørighet i fellesskapet (Audunson 2005).

For at lavintensive møteplasser skal fungere godt og skape lite spenning, så er utformingen av rommet viktig fordi ulike brukergrupper med ulike behov benytter seg av rommet samtidig (Ibid). Lavintensive møter kjennetegnes nettopp av at brukeren av rommet er tolerant som observatør av en type aktivitet som er avvikende fra det en selv har behov for, uten å aktivt delta, og aksepterer den utfoldelsen av aktivitet som finner sted.

3.1.7 Møteplassen som tredjestedet - en sosial arena

Tredjestedet er et begrep som sosiologen Ray Oldenburg introduserte i boken *The Great Good Place* (1989). Oldenburg (1989) forklarer at tredjestedet er det offentlige stedet eller møteplassen som mennesker benytter seg av på fritiden. Tredjestedet er altså stedet man befinner seg når man ikke er hjemme (førstedet) eller på jobb (andrestedet). Oldenburg forklarer at tredjesteder er steder av nøytral grunn, det vil si steder hvor folk på tvers av generasjoner, kulturer og økonomisk bakgrunn kan møtes og sosialisere. Slike nøytrale steder fremmer sosial likestilling ved å utjevne forskjeller blant ulike brukergrupper og være tilgjengelig for alle i samfunnet (Oldenburg, 2001).

"...your third place is where you relax in public, where you encounter familiar faces and make new acquaintances. These places are cheap or free. They're open to people from all walks of life."
(White, 2018)

Tredjestedet er ifølge Oldenburg steder der valgfrie aktiviteter kan finne sted, og der individer kan utfolde seg og føle seg som en del av fellesskapet. Tredjestedet kan være alt i fra kaféen, ungdomsklubben, biblioteket til parken. Oldenburg hevder at tredjestedet er viktig for sivil samfunnet, demokratiet, samfunnsengasjementet, og for stedsfølelsen. Slik er tredjesteder som møteplasser viktige for å minimere ensomhet og utenforskap i samfunnet og få folk til å aktivt delta i det som skjer i lokalsamfunnet.

Gode tredjesteder, altså møteplasser, som er innbydende og inkluderende vil på den måten være med på å bedre folkehelsen til innbyggerne. Tidligere studier har vist at biblioteket som et tredjested er med på å bryte ned sosiale barrierer, da stedet både fungerer som en lavintensiv og høyintensiv møteplass for en vid brukergrupper med ulike bakgrunn når det gjelder inntektsnivå, utdanningsbakgrunn, alder, etnisk og kulturell bakgrunn (Aabø, Audunson & Vårheim, 2010).

3.2 Møteplassen ute

3.2.1 Jane Jacobs (1916-2006)

Jacobs var en amerikansk-kanadisk forfatter, sosiolog og byaktivist som er kjent for sin forskning og teorier om de bakenforliggende kreftene og mekanismene bak menneskers adferd i forhold til omgivelsene. Hun var interessert i hva det var som gjorde enkelte steder livlige og vellykkede som sosiale møteplasser, mens andre steder slet med kriminalitet, homogenitet og lite innbydende rom for sosial utfoldelse og interaksjon.

Hun har flere kjente utgivelser, blant annet "The Death and Life of Great American Cities" (1961), "The Economy of Cities" (1969).

I boken "The Death and Life of Great American Cities" presenterte Jacobs tre kvaliteter ved gode byrom som møteplass: et tydelig skille mellom private-offentlige rom, øyner på gata og aktivitet døgnet rundt.

Private - offentlige rom

Jacobs mente at et sted må signalisere klart og tydelig om det er et offentlig eller privat rom. Den minste tvil kan gjøre et sted mindre attraktivt å bruke. Uterom kan på denne måten være med på å synliggjøre de kommersielle og ikke-kommersielle møteplassene i området.

Aktivitet

Så er det også ifølge Jacobs slik at jo mer livlig og aktiv en fasade og et sted er, jo flere vil bli trukket til det rommet. Mennesker tiltrekkes andre mennesker, og det er derfor viktig å sikre en jevn strøm av mennesker på et sted til enhver tid.

Aktive fasader

Hun forklarer at bebyggelse på bakkeplan som er rettet ut mot offentlige byrom må være godt koblet på hverandre. Aktive fasader er ifølge Jacobs med på å skape trygghet ved at brukerne føler seg

Figur 8 - Foto av Jane Jacobs

sett av de som sitter og oppholder seg ved eller inne i førsteetasjene av bygg. Brukerne er på den måten ifølge Jacobs vokterne av et rom. Det vil si, jo flere ute, jo tryggere er rommet. Innsyn og utsyn i bygg er derfor essensielt for å få et godt samspill og mer interaksjon mellom livet inne og ute.

"There must be eyes upon the street, eyes belonging to those we might call the natural proprietors of the street."
(Jacobs, 1961, s.45)

Funksjonsblanding

Jacobs mener at ved å blande funksjoner sammen, så vil man trekke til folk med ulike bakgrunn og oppholdsgrunner til et sted. Det er viktig å tilby aktiviteter og ting å gjøre både på dagtid og kveldstid. Funksjonsblanding vil på den måten være med på synliggjøre mangfoldet ved å samle folk med ulike interesser, verdier, etnisitet og alder til et sted. Ønsker man å tilrettelegge for aktivitet, liv og røre døgnet rundt, flere spontane møter og opplevelser et sted, så er funksjonsblanding det rette steget å ta (Jacobs, 1961, s.14).

Lokal involvering

Inkludering av innbyggere var noe Jacobs så på som nødvendig for å kunne skape møteplasser hvor alle kunne være en del av det sosiale fellesskapet. Hun var en av forkjemperne for "bottom-up planlegging". Jacobs utfordret myndighetsutøvere ved å sette et spørsmålstegn ved den tradisjonelle formen for planlegging hvor eksperter og profesjonelle styrte den lokale stedsutviklingen. Hun mente at lokalbefolkningen er de faktiske ekspertene som vet hva som trengs eller ikke på lokalstedet. Å inkludere innbyggere handler i denne sammenhengen ikke kun om å få inn forslag, ideer og innspill, men også å aktivt gå inn for å skape og realisere det som er ønskelig et sted.

"Cities have the capability of providing something for everybody, only because, and only when, they are created by everybody."
(Jacobs, 1961, s.238)

3.2.2 William H. Whyte (1917 - 1999)

Whyte er en amerikansk urbanist og journalist kjent for sin forskning og studier om menneskers atferd i urbane omgivelser, og sin interesse for "bottom-up planlegging" (med observasjon og samtaler/dialog som hoved undersøkelsesmetoder) og det sosiale livet som utspiller seg i offentlige rom.

Han er kjent for å ha skrevet "The Social Life of Small Urban Spaces", hvor han fremmer fem kriterier for en god offentlig møteplass inne så vel som ute (Whyte, 1980, s.76).

1. Sittemuligheter

Whyte var opptatt av at folk skulle føle seg vel i rom som en sosial arena. Han trekker frem valgmuligheter og friheten til å påvirke bruken av rommet som viktige faktorer for å føle seg vel og få eierskap til stedet.

Figur 9 - Foto av William H. Whyte

Steder å sitte trekker han frem som et viktig element for fleksibelt opphold i rom. Et av Whytes observasjonsstudier i New York viste at de stedene hvor folk fikk muligheten til å flytte på en stol på en offentlig plass, så gjorde de som oftest det (Whyte, 1980, s.28-39)

"People tend to sit most where there are places to sit"
(Whyte, 1980, s.28)

2. Beskyttelse og komfort

Whyte observerte at folk liker å være ute og nyte solen når temperaturen tillater det. Friheten til å velge om man vil oppholde seg i solen eller skyggen, inne eller ute er noe Whyte mener er viktig for å oppnå komfort og beskyttelse. (Whyte, 1980, s.40-42)

3. Spisemuligheter

Mat er noe Whyte trekker frem som menneskemagnet. Der det er muligheter for å ta seg en matbit er det som regel også mye sosial aktivitet ifølge White. (Whyte, 1980, s. 50-52)

4. Funksjonsblanding og aktive fasader

Whyte mener at en blanding av funksjoner, tilbud og aktiviteter er med på å føre folk på gatene og til steder. Det er ifølge han viktig at fasader er permeable (innsyn-utsyn), og at det er en god overgang mellom arealer inne og ute. Han går så langt som å mene at minst 50 prosent av fasader på langs med en gate bør forbeholdes handel og serveringsbransjen da disse har forutsetninger for å skape liv utenfor sine lokaler også. (Whyte, 1980, s.57)

5. Toalettfasiliteter

For at alle skal kunne benytte seg av steder er det viktig at man har toaletter for de som er veldig avhengig av det når de er ute. Whyte trekker frem eldre som en viktig brukergruppe som har behov for dette. (Whyte, 1980, s.78)

Mennesker i fokus

Whyte var opptatt av at man designet omgivelsene for mennesker, det vil si brukerne av et rom. Whyte mente at mennesker blir trukket til steder der det er andre mennesker (Whyte, 1980, s.19).

"What attracts people most, it would appear, is other people."
(Whyte, 1980, s.19)

Han var i den sammenheng ikke bare opptatt av at den fysiske utformingen burde være i en menneskelig skala, men også at designprosessen skulle være inkluderende slik at folk føler en form for tilhørighet og eierskap til rom.

"The human backside is a dimension architects seem to have forgotten."
(Whyte, 1980)

Å involvere lokalbefolkningen så derfor Whyte på som viktig i arbeidet med å oppnå steder hvor folk vil oppholde seg og bruke på fritiden. Lokal involvering er også med på å styrke fellesskapet og naboskapet et sted (Project for Public spaces, u.å).

Project for public spaces - PPS

Hans arbeid og funn har vært inspirasjonskilden for den amerikanske organisasjonen "Project for public spaces" (forkortet: PPS). Organisasjonen presenterer hvordan man kan skape gode, innbydende offentlige møteplasser. PPS har med sitt diagram "What makes a great place" trukket frem fire kriterier for å skape et godt sted (møteplass);

1. det må by på sosial interaksjon - innbydende for alle
2. det må være tilgjengelig og godt koblet på omgivelsen
3. det må være komfortabelt og meningsfullt å benytte seg av
4. det må være aktiviteter og tilbud på stedet til rom.

"Activities are the basic building blocks of great places: They are the reasons why people visit in the first place, and why they continue to return. They are also what makes a place special or unique. When there is nothing to do in a place, it will sit empty and unused—a sure sign something needs to change."

- Project Public Space

3.2.3 Kevin Lynch (1918 - 1984)

Lynch var en amerikansk byplanlegger og forfatter, som er kjent for sitt arbeid med menneskets mentale navigering, opplevelse og inntrykk av byer og steder, og hva som må til for å skape gode byer for mennesker. Han har utgitt "The Image of the City" (1960), "What time is this place" (1972) og "Good city form" (1984).

I boken "Good city form" forklarer Lynch at en god by har mye å gjøre med hva den har å tilby sine innbyggere på en tilfredsstillende måte. Ifølge Lynch er byens evne til å dekke menneskers biologiske, psykologiske, sosiale og kulturelle behov en pekepinn på hvor god en by er.

Lynch trekker frem fem faktorer for å kunne kategorisere en by som god:

1. Vitalitet (Vitality) handler om menneskets primære behov for å kunne overleve i byen. Tilgang på luft, mat, vann, energi, ulike former for beskyttelse, samt gode sanitetsforhold.
2. Opplevelse (Sense) er hvordan det fysiske miljøet påvirker menneskers opplevelse av byen gjennom sanseinntrykk. Det skal være lett å tyde, oppleve og finne frem til et sted.
3. Passform (Fit) sier noe om sammenhengen mellom byens fysiske form og menneskers atferd og bruk av rom. Rom er gode å være i når omgivelsene er i overensstemmelse med den menneskelige aktiviteten og bruken i rommet.
4. Tilgjengelighet (Accessibility) handler om adkomst uten hindringer når det kommer til navigering i omgivelsene, tilgang på tjenester, tilbud, informasjon, muligheter for å komme i kontakt med andre mennesker og bruk av rom.
5. Kontroll (Control) er retten til bruk av rom. De romlige rettighetene som for eksempel retten til å oppholde seg der, bruke stedet slik en vil og ytre seg fritt.

Figur 10 - Foto av Kevin Lynch

I denne oppgaven er det faktorene opplevelse, tilgjengelighet og kontroll som er særlig relevante å benytte seg av. Carr, Francis, Rivlin og Stone har etter inspirasjon fra Lynch sitt arbeidet utarbeidet en enda bredere forståelse av hva tilgjengelighet som faktor innebærer (Carr mfl., 1992, s. 137). Tilgjengelighet handler etter Carr mfl. forståelse ikke bare om fysisk tilgjengelighet, men også om visuell og symbolsk tilgjengelighet.

Visuell tilgjengelighet i form av innsyn og utsyn er med på å invitere folk inn eller ut av et rom. Visuell tilgjengelighet er den oversikten man har mulighet til å skaffe seg over et rom. Uten visuell tilgjengelighet er det lett å føle seg uvelkommen og utrygg et sted. Visuelt tilgjengelige rom er altså med på gi en økt følelse av trygghet og kontroll (Carr mfl., 1992, s. 145). Symbolsk tilgjengelighet på den annen side handler om hvem rommet gir uttrykk av å være tilgjengelig for. Det handler stort sett om brukerne av rommet i kombinasjon med fysiske elementer som møblering for eksempel. Hvem som har størst eierskap og den dominerende gruppen av mennesker på et sted er en indikasjon på den symbolske tilgjengeligheten et sted (Carr mfl., 1992, s. 149).

3.2.4 Jan Gehl (1936 -)

Gehl er en dansk arkitekten og byplanlegger, som er kjent for sin forskning og teorier om menneskers preferanser, bruk av rom og forhold til det fysiske landskapet, og sine mange byromsstudier og undersøkelser i ulike byer rundt om i verden. Noen kjente utgivelser av han er "Livet mellom husene" (1987), "Byer for mennesker" (2010), "Bylivsstudier" (2013).

"A good city is like a good party - people stay for much longer than really necessary, because they are enjoying themselves"
(Gehl, 2004, s. 12)

Figur 11 - Foto av Jan Gehl

I boken "Livet mellom husene" presenterte Gehl ideén om at byen oppleves ut ifra tre skalaer; byskalaen, bebyggelsesskalaen og den menneskelige skalaen.

For denne oppgaven er den menneskelige skalaen den mest relevante å gå nærmere inn på. Den menneskelige skalaen handler om å oppleve et sted fra øyehøyde. Gehl påpeker at det er viktig å være klar over organisering og dannelsen av rom, med riktige proporsjoner og opplevelsesrike omgivelser tilpasset menneskers gåtempo (5 km/t), fordi det er avgjørende faktorer for om et rom vil bli brukt til forbi-passering eller opphold (Gehl, 2010, s. 53).

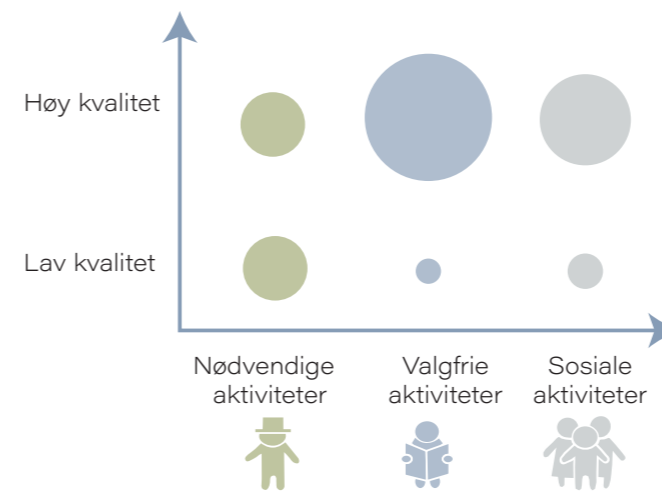
Gehl var veldig opptatt av å finne ut av hvilke kvaliteter ved et uterom som appellerte og trakk folk til seg, og omvendt. Han var tidlig i sin forskning interessert i å finne ut av hva det var som gjorde at folk oppholdt seg mer et sted, og mindre et annet. Gehl forklarer at fotgjengerlandskapet, altså landskapet på øyehøyde og i gåtempo, og kvaliteten på den, altså det du opplever i øyehøyde når du går, spiller en rolle for hvor lenge man velger å oppholde seg der eller om man bare går videre. Han identifiserer også 3 former for aktiviteter som finner plass på

et sted (Gehl, 1987, s. 135). Disse aktivitetene er ifølge han knyttet opp mot kvaliteten på den fysiske utformingen av et sted (se figur 12). Man har følgende aktiviteter ifølge Gehl:

1. **Nødvendige aktiviteter** er alle aktiviteter som man er nødt til å gjøre for å overleve, som for eksempel gå til skolen, jobben, matbutikken eller luften hunden. Det er aktiviteter som man er nødt til å gjøre uansett vær og forhold året rundt.

2. **Valgfrie aktiviteter** er aktiviteter som man velger å gjøre hvis forhold legger til rette for det. Som for eksempel å sitte et sted, gå en tur, lek, og annen aktivitet som man valgfritt kan delta i. Denne formen for aktivitet er veldig avhengig av været ute. Kvaliteten på utformingen av omgivelsene har også mye å si for hyppigheten på og om denne formen for aktivitet i det hele tatt forekommer eller ikke.

3. **Sosiale aktiviteter** er aktiviteter som interaksjon med andre, som for eksempel Barn som leker, forbi-passerende som hilser, prater, eller bare nikker anerkjennende til hverandre. Gode muligheter for valgfrie aktiviteter fører til flere sosiale aktiviteter på et sted.

Figur 12 - Sammenhengen mellom type aktivitet og kvaliteten på uterommene. (Egenprodusert etter inspirasjon fra Gehl, 2010, s.31)

Aktive og passive fasader

Gehl har utviklet en 5-trinnskala for å vurdere fasader i forhold til livet og aktiviteten som utspiller seg i uterommet (Gehl Architects, 2014, s.17). Gehl har utformet disse kategorien for å gjøre det enklere å undersøke og få en bedre forståelse for hvorfor et uterom tiltrekker seg mennesker og ikke (se figur 13).

Hvis en fasade er aktiv og innbydende er den ifølge han med på å bidra til mer liv og røre. En aktiv fasade gjør at folk ikke bare suser forbi et sted, men tar seg mer tid til å se seg rundt, gå saktere, se inn i butikker og kafévinduer, og engasjere seg generelt mer i det som skjer i byggene. Fasader der det er mulig å se inn er med på å skape en opplevelsesmessig kontakt mellom det som skjer inne og ute. Mulighet for innsyn er også ifølge Gehl med på å påvirke graden av tilgjengelighet, da innsyn inn i et bygg gir en opplevelse av at rommet er mer tilgjengelig for bruk og mindre lukket. (Gehl, 2010, s.159)

Passive fasader på den annen side i kombinasjon med dårlig utformede uterom med på å skape folketomme steder. Kvaliteten på fasader kan således sies å være viktig for å kunne skape plasser som inviterer ulike typer mennesker og oppmuntrer til sosial interaksjon.

Tilrettelegging for opphold, som å gå, å stå og sitte, er med på å generere og forsterke den sosiale aktiviteten og den positive opplevelsen av et sted. Det er ifølge Gehl invitasjonen til å ta del i rommet og oppleve rommet som en sosial arena (Gehl, 1987, s.135).

Observasjonsstudiene hans har vist at fasader som er aktive og innbydende med utadrettede funksjoner, detaljerte og utsmykkede, består av flere dører, en visuell kontakt med livet utenfor, har syv ganger mer aktivitet enn fasader som ikke har disse egenskapene (Gehl, 2010, s. 89). En aktiv fasade i tillegg til godt utformede rom som byr på opphold, er på den måten med på å invitere fremmede til å sosialisere (enten direkte eller indirekte).

Figur 13: Sjekkliste for vurdering av fasader etter Gehls 5-trinnskala. (Egenprodusert etter inspirasjon fra Gehl, 2014, s.17)

Myke overganger

Gehl var inspirert av den britisk-amerikanske arkitekten, Christopher Alexander, og var svært opptatt av en god overgang mellom bygninger og offentlige rom (Gehl, 2010, s.98). Ifølge Gehl er det viktig å utforme gode og myke overganger mellom første etasjene i bygg og uterom. Fasader bør til en viss grad ha en åpenhet og permeabilitet mellom det som skjer inne og ute. Fasadene er slik Gehl ser det sonen hvor aktiviteten inne i et bygg kan flyte ut i byens fellesrom. Utformingen av inngangspartier og fasader bør være varme, innbydende og skape nysgjerrighet for å trekke til seg mennesker.

*"If the edge fails, then the space never becomes lively."
(Alexander, 1977)*

Kontakten mellom mennesker og fasader kan i hovedsak forekomme på tre måter:

1. Bevegelse på langs med fasader - mennesker blir ifølge Gehl trukket til kanter, han kaller dette for kanteffekten. Folk trekker seg unna åpne rom og beveger seg diskret på langs med kanter for å få en bedre oversikt over rommet.

2. Å stå, sitte eller engasjere seg utenfor fasader - bord, stoler og annen møblering som inviterer til bruk og opphold utenfor fasaden. Fasaden blir på denne måten en overgangssone mellom aktiviteten inne i et bygg og utenfor. Overgangssonen er en fin måte å koble det som skjer ute og inne bedre sammen og tilrettelegge for alternative aktiviteter.

3. Inn- og utsyn som en måte å knytte aktiviteter visuelt sammen på - visuell kontakt er viktig for å kunne gi gående en rik og variert opplevelse.

12 kvalitetskriterier

Gehls mange år med byromsstudier og undersøkelser har resulterte i utviklingen av 12 kvalitetskriterier for et godt fotgjengerlandskap og rom for opphold. (se figur 14)

Kvalitetskriteriene er delt inn tre hovedkategorier (Gehl, Architects, 2014, s.15):

Kategori 1 - Beskyttelse handler om behovet for trygghet og skjerming. Beskyttelse mot kriminalitet, ulykker og dårlige værforhold. Det skal være trygt for myke trafikanter å ferdes, både med tanke på motortrafikk og kriminalitet for øvrig. Funksjonsblanding, belysning og menneskelig aktivitet døgnet rundt er noen av forutsetningene for en oppnåelse av denne tryggheten. Det handler også om å skjerme brukere fra klimaet og ubehagelige sansepåvirkninger (til eksempel støy og forurensning).

Kategori 2 - Komfort handler om menneskers behov og muligheter for utfoldelse og bruk av et sted. Det skal sikres gode forhold og muligheter for opphold et sted, altså stå, sitte og gå. Det er kjent at mennesker blir trukket til byens kanter, og fasadeutforming er derfor avgjørende for livet som vil utspille seg i uterom og inne i byggene. Rommene bør utformes slik at folk kan bruke det som en aktiv og passiv møteplass, altså et sted hvor man kan sitte og slikke sol i møte med ukjente, men også et sted hvor man kan ha planlagte møter med venner og kollegaer. At et rom er multifunksjonelt i den forstand at den er fleksibel i bruken, er ett av kjennetegnene på et godt utformet uterom.

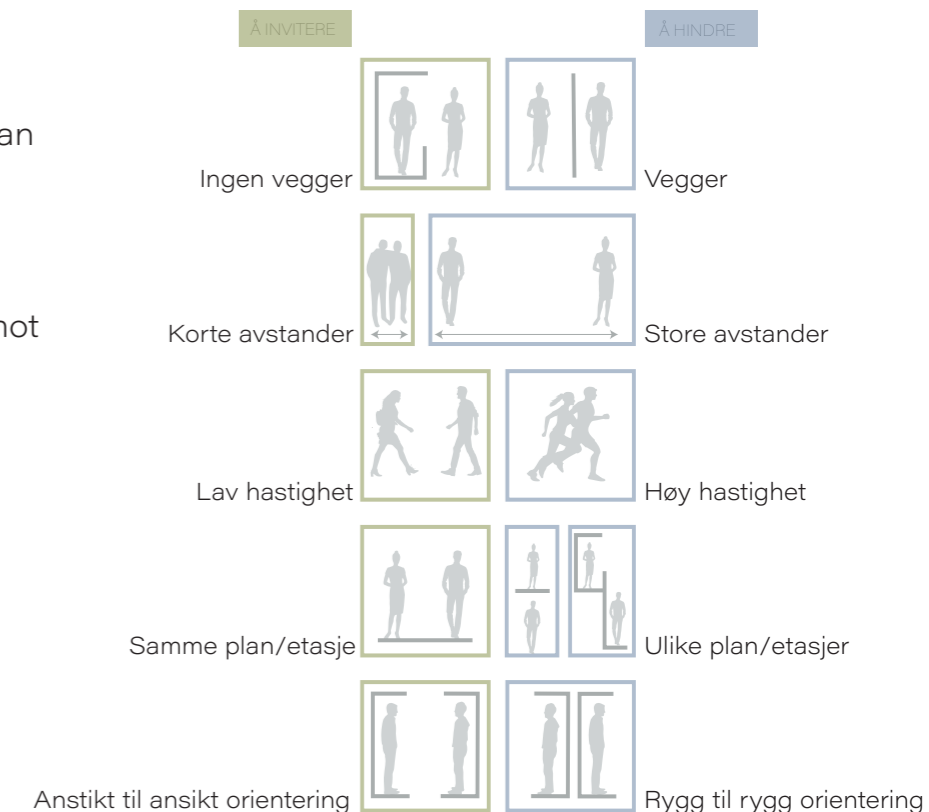
Kategori 3 - Nytelse vil si opplevelsen av de kvalitetene, tilbudene og attraksjonene i og omkring et sted. Utformingen bør være i en menneskelig skala, altså fra øyehøyde og tilpasset mennesker som gådyr med en snittfart på 5 km/t .

Figur 14: 12 kvalitetskriterier for et godt uterom. (egenprodusert etter inspirasjon fra Gehl, 2010, s.249)

Se- og hørekontakt

Gehl har også vist hvordan man gjennom fysisk planlegging enten kan legge til rette for sosial interaksjon, gjennom se og hørekontakt med motparten. Han trekker frem at fritt utsyn, kort avstand, lav hastighet, samme nivå/etasje/plan, orientert mot motparten (Gehl, 2010, s.247).

Figur 15: Sammenhengen mellom se- og hørekontakt og sosial interaksjon. (egenprodusert etter inspirasjon fra Gehl, 2010, s.247)

3.2.5 Inge Dahlmann (Ukjent)

Dahlmann er landskapsarkitekt, foredragsholder og forfatter som er kjent for sitt arbeid innenfor planleggingsfeltet, samt kunst og installasjoner i landskapet. Han har utgitt "Gåboka" (2005)

Sitteplasser som en møteplass

Dahlman skriver i Gåboka at sitteplasser er noe man trenger når man er ute og går. Ikke bare som en hvileplass, men også som et sted hvor man kan møte på kjente og ukjente. Dahlman skriver at folk liker å se på andre mennesker, og der det er en benk blir det fort flere mennesker. En benk er ifølge han med på å tilrettelegge for at folk kan sitte og være tilstede i et rom som observatør, uten å faktisk delta. En benk kan på den måten være med på å få brukerne til å føle seg som en del av fellesskapet (Dahlman, 2005, s.55).

Sitteplassene kan ifølge Dahlman deles inn i tre kategorier (Dahlmann, 2005, s.56)

1. **Primære sitteplasser** er sitteplasser som er planlagte og tilrettelagte for hvile, som for eksempel benker. Primære sitteplasser koster ikke noe å benytte seg av og er ment å være allment tilgjengelige. Universell utforming av slike hvileplasser er derfor viktig for å sikre lik tilgang på bruk (benker med armlener, ryggstøtte)

2. **Sekundære sitteplasser** er også kjent som de uformelle sitteplassene, altså de plassene som egentlig ikke er ment å være sitteplasser, men som brukes som det uansett. Dette kan være kanter, murer, trapper og lignende.

3. **Kommersielle sitteplasser** må man betale for å kunne benytte seg av. Eksempel på dette er uteserveringssteder som kaféer og restauranter.

Figur 16 - Foto av Inge Dahlmann

3.2.6 Oppsummering - hvordan skape en god møteplass ute?

1. Funksjonsblanding og en konsentrering av funksjoner → trekker en mangfoldig gruppe mennesker til steder og resulterer i menneskelig aktivitet 24/7, dog i variert grad (Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Lynch, 1984; Gehl, 1987; Gehl, 2010)
2. Innbydende aktive fasader → kobler inne- og utearealer sammen, mer trygghet og sosial interaksjon (Jacobs, 1961; Lynch, 1984; Gehl, 1987; Gehl, 2010)
3. Lokal involvering → gir steder identitet og lokalbefolkningen eierskap (Jacobs, 1961; Whyte, 1980)
4. Tydelige signaler om det er et privat/offentlig rom → oppfatning har innvirkning på bruk (Jacobs, 1961; Lynch, 1984, Gehl, 2010)
5. Tilrettelegging for opphold og bruk etter værforhold og grunnleggende menneskelige behov → der det er muligheter for opphold og fleksibel bruk er det som regel liv og røre (Whyte, 1980; Gehl, 1987; Dahlman, 2005)
6. Muligheter for sosialisering, enten aktiv eller passiv → dette vil gjøre rom mer interessante, inviterende og oppholdsvennlige (Jacobs 1961; Whyte, 1980; Gehl, 1987; Dahlman, 2005)
7. Sansestimulering gjennom opplevelsesrike rom → dette er med på å skape assosiasjoner og gi steder en særegen atmosfære (Whyte 1980; Lynch, 1984; Gehl, 1987; Gehl, 2010)

3.3 Møteplassen inne

3.3.1 James Gibson (1904-1979)

James J. Gibson (1904-1979) er en Amerikansk psykolog og professor som er kjent for sin forskning og studier innenfor feltet visuell persepsjon (oppfatning/ inntrykk). Han har utgitt "The senses considered as perceptual systems" (1966) og "The ecological approach to visual perception" (1979).

Muligheter i et rom

Ifølge Gibsons artikkel "Theory of Affordances" fra 1977, så måler mennesker sine omgivelser med kroppen. Gibsons teori om muligheter (theory of affordances på engelsk) går ut i fra at det er en kobling mellom menneskets perseptuelle system og motoriske system, og at menneskers bruker omgivelsene slik de oppfattes (Gibson, 1977, s. 79-80). Ifølge Gibson er de fysiske omgivelsene på den måten med på å invitere til den aktiviteten som tilbys og er mulig å foreta et sted. Aktiviteter som (Fyhri, Hauge & Nordh, 2012, s. 247):

en åpen dør = invitasjon til å komme inne
en sofa = invitasjon til å sitte i den
stoler rundt et lite bord = invitasjon til å ta en kopp kaffe med en venn eller alene

Slik blir også folks aktivitet i et rom påvirket av de fysiske mulighetene som er tilgjengelige for å dekke den enkeltes behov og interesser.

Gibsons mulighetsteori

Se muligheter → ta dem i bruk

Ulike former for muligheter (affordances)

Designer og professor, William W. Gaver, bygger videre på Gibsons mulighetsteori ved å skille mellom 3 ulike former for muligheter (affordances) gjennom den perseptuelle informasjonen man har fremfor seg (Wesolko, 2019):

Figur 17 - Foto av James J. Gibson

1. Falske muligheter - dette er når man får inntrykk av at det er mulig å foreta en spesifikk aktivitet, men det egentlig ikke er det. Til eksempel en benk av papp, som kanskje ser stødig ut, men som i realiteten ikke er det. Her oppfatter man at benken er solid nok til å sitte på, men som i virkeligheten ikke kan brukes.

2. Direkte avvisning - dette er når omgivelsene ikke gir noen inntrykk av at det er mulig å foreta en aktivitet, og det i realiteten heller ikke er det.

3. Skjulte muligheter - dette er når det er muligheter tilstede et sted, men det ikke er noen visuelle tegn eller indikasjoner på disse muligheten. En lukket dør og dårlig markedsføring av en forretning gjennom fasaden, kan gi inntrykk av at det ikke er ønskelig med besøkende og lite inviterende generelt.

Denne teorien er relevant å ha med i denne oppgaven da den er viktig å forstå for å kunne skape inviterende møteplasser som også imøtekommer folks ulike behov og interesser.

3.3.2 Edward T. Hall (1914-2009)

Hall er en amerikansk antropolog og forsker som er kjent for sin forskning og studier om proksemikk, på engelsk proxemics (les: hvordan fysisk og romlig avstand påvirker sosial interaksjon og atferd). Han er særlig kjent for sin utgivelse "The hidden dimension" (1966).

Soneinndeling

Hall mener at det er viktig å dele rom inn i ulike soner for å skape et godt sted å være. Han mener også at det må være en overensstemmelse mellom design og funksjon, for å anse et sted som vellykket (Hall, 1966, s.115). Skal et sted fungere som en møteplass hvor kjente og ukjente kan oppholde seg, må designet altså gjenspeile det.

Han forklarer videre at folks opplevelse av rom bestemmes av hva man kan foreta seg der, altså handlingsrommet folk har et sted etter personlige behov. Det vil si at dersom man ønsker å skape en god møteplass, så er det viktig å å hensynta folks ulike behov, da opplevelsen av rommet avhenger av om de behovene imøtekommes eller ikke. Imøtekommes ikke behovene, har folk heller ingen god grunn til å være der og benytte seg av stedet (Ibid).

Avstandsbehov

I boken "The hidden dimension" introduserer Hall ideen om menneskers behov for å kunne holde avstand fra folk, og hvordan atferden til folk kan påvirkes av ulike distanser, hvem interaksjonen er med og konteksten. Han kategoriserte fire ulike soner som påvirker atferden til folk (Hall, 1966, s. 119-125):

1. Intimsonen (>0 m) - avstanden man har behov for med barn, ektefelle, annen familie, og andre man har et nært forhold til.

Figur 18 - Foto av Edward T. Hall

2. Den personlige sonen (0,5 m - 1,5 m) - avstanden man har behov for med venner og bekjente man har et nært forhold til.

3. Sosial sone - (1,5 m - 3,5 m) - avstanden man har behov for med bekjente man ikke har et så nært forhold til.

4. Offentlige sonen (3,5 m - 7,5 m) - avstanden man har behov for med folk man ikke kjenner i offentlige rom.

Visuell og auditiv skjerming

Hall forklarer også at for at et rom skal fungere optimalt etter sin funksjon, så er god kontroll på visuell innsyn og utsyn, og riktig regulering på akustikken viktige trivselsfaktorer i et rom.

Hall påpeker derimot også at behov for avstand og skjerming er kulturelt betinget. Et eksempel på dette er hvordan japanere har behovet for ulike former for visuell skjerming, men nøyer seg med å ha veggplater som er lydgjennomtrengende (Hall, 1966, s.45).

Hvorav nordmenn til eksempel har behov for lydtette vegger for å kunne arbeide effektivt. På samme måte så er det også vanligere i enkelte kulturer å komme tettere innpå hverandre, enn å holde en viss avstand.

Teorien til Hall kan benyttes for å organisere rom der ulike former for møter og sosial kontakt kan finne sted, hvor menneskers behov for visuell, auditiv og avstand blir hensyntatt. Spesielt nyttig vil denne teorien være når det kommer til plasseringen av møbler og interiør for folks behov for avstand og intimitet, samt regulering av samtale og møte intensitet.

3.3.3 Humphry Osmond (1917-2004)

Osmond er en engelsk professor og psykiater som er kjent for sin forskning og studier på hva psykedeliske medikamenter kan brukes til. Osmond er også kjent for sin forskning på sosial interaksjon innenfor psykiatrien, og hvordan designet av ulike fysiske miljøer påvirker pasienters atferd på institusjoner.

Sociofugale og sociopetale rom

Begrepene sociofugale og sociopetale rom ble for første gang brukt av Osmond som et resultat av hans observasjonsstudie i 1957 på en mental institusjon i Saskatchewan, en by i Canada. Formålet med dette studiet var å undersøke hvordan endringer i det fysiske miljøet påvirket samhandlingen mellom pasientene på institusjonen (Osmond, 1957). Osmond identifiserte to systemer (det sociofugale og sociopetale rom) for hvordan sosial interaksjon oppmuntres eller hindres for i et rom (Osmond, 1966).

Sociopetale rom er organisert slik at folk blir ført sammen, og derav mer tilrettelagt for sosial interaksjon. Organiseringen av møbler i sociopetale rom er som oftest sirkulær (se figur 21).

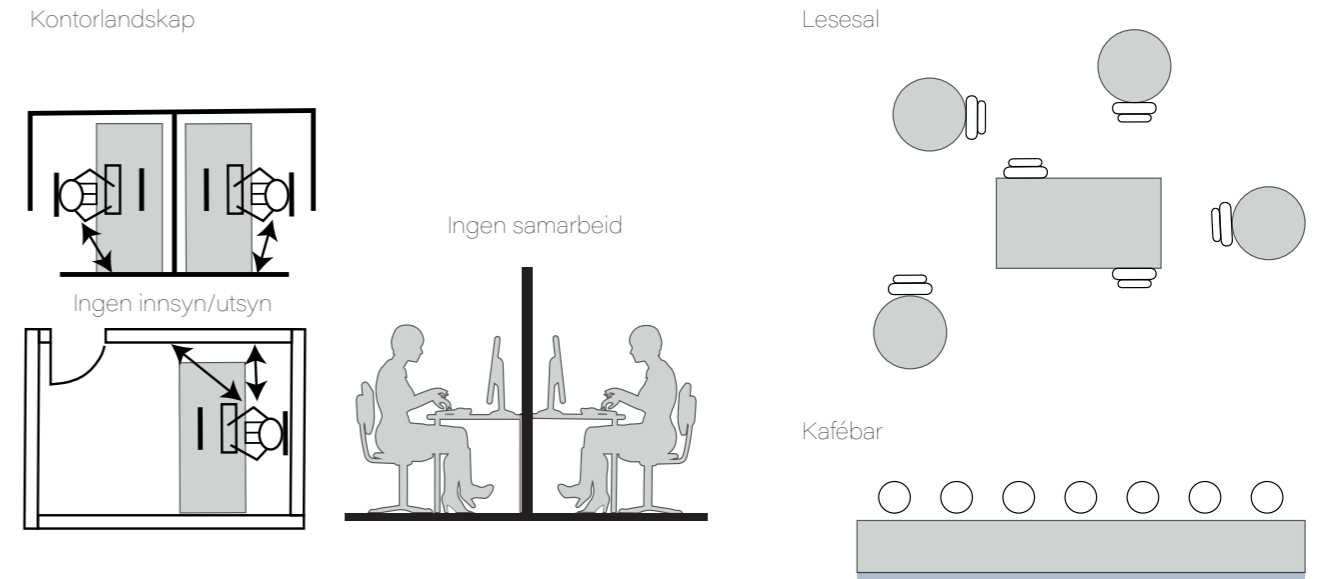
Figur 19 - Foto av Humphry Osmond

Sociofugale rom på den annen side er organisert slik at folk blir holdt adskilt, og det er minimalt med sosial interaksjon. Organiseringen av møbler i sociofugale rom er som oftes rutenett eller lineær lignende (se figur 20).

Osmonds teori om disse formene for rom er viktig å anvende når man skal forklare hvordan sammensetningen av innredningen (som for eksempel møbler, skillevegger og annet interiør) i et rom enten er med på gjøre rom innbydende ved at de inviterer til sosial interaksjon og opphold (*sociopetale*), eller ikke så innbydende ved at de hindrer (*sociofugal*) for samtale og annen form for sosial interaksjon.

Sociofugale rom

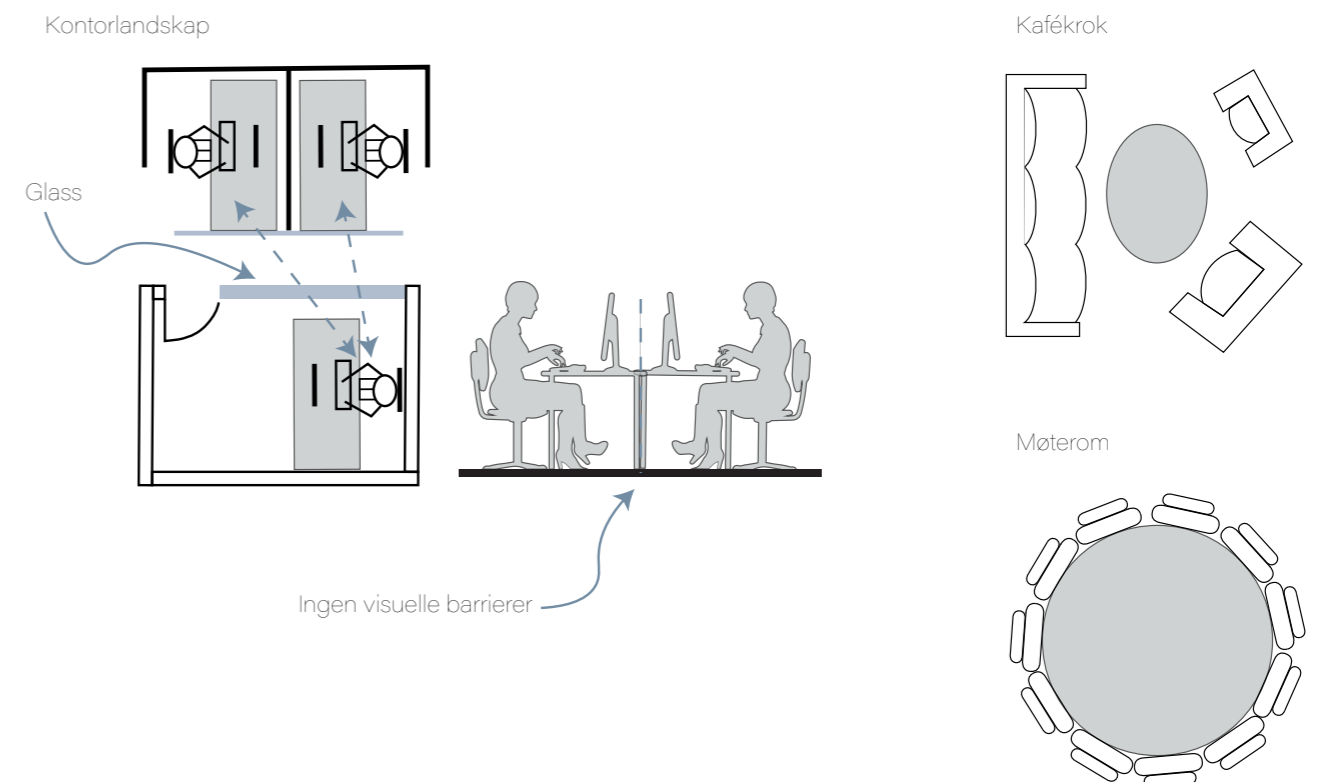
Rom og møbleringorganisering som hindrer for sosial interaksjon og samarbeid

Figur 20 - Figuren viser hvordan sociopetal organisering av rom kan se ut i praksis (egensprodusert).

Sociopetale rom

Rom og møbleringorganisering som oppfordrer til sosial interaksjon og samarbeid

Figur 21 - Figuren viser hvordan sociopetal organisering av rom kan se ut i praksis (egensprodusert).

3.3.4 Oddrun Sæter (Ukjent)

Sæter er sosiolog, forfatter og professor kjent for sin forskning og studier om forholdet mellom mennesker og fysiske omgivelser. Hun har en sterk interesse for hvordan det sosiale livet konstrueres i rom, samt byplanlegging og stedsutvikling forøvrig. Hun har utgitt "Barn og unge - By, sted og sosiomaterialitet" (2019)

Et dynamisk perspektiv

Sæter mener at man ikke på forhånd kan bestemme hvilke kvaliteter som med garanti inviterer folk inn eller som hindrer for sosial interaksjon, men basert på feltstudier hvor man observerer folks atferd i rommet kan man anta hvilke utfall enkelte tiltak vil gi. Det er dog for arkitekter og planleggere enkelte elementer som kan gi en pekepinn på hva som kan være forventet resultat. Hun forklarer videre at det sosiallivet som regel må kunne ta form underveis. Dette gir et dynamisk perspektiv på bruk av rom, hvor brukerne får muligheten til å sette sitt preg på stedet. Medskapning og planlegging blir mer eller mindre en del av den større prosessen i rommets skapelse (Sæter, 1994, s. 17).

Rominndeling

Hvordan et rom er utformet er ifølge Sæter med på å sette rammer for hvilken type atferd som er ønskelig og ikke (Fyhri, Hauge & Nordh, 2012, s.125). Soneinndeling av lokaler ved hjelp av møblering er, slik Sæter forklarer det, med på å stimulere til ulike typer møter (Sæter, 1994, s. 11). Soneinndeling gir med denne innfallsvinkelen brukere av rom en større fleksibilitet i form av mer valgfrihet, alt etter brukerens sinnsstemning og behov, noe som også Edward T. Hall så seg enig i (Fyhri mfl., 2012, s.125). På samme måte som Gehl forklarer at opplevelsesmessig variasjon er viktig ute, så er det også slik inne. Organiseringen av rom skal være tilpasset folks ulike behov og ønsker. Denne valgfrihet når det kommer i hvilken grad man ønsker å engasjere seg, er en form for avlastning som ulike miljøer eller soner

Figur 22 - Foto av Oddrun Sæter

gjør gjerne pålegger enkelte individer. Bli det for eksempel for mye støy ute, er det fint å bruke arealene inne til å jobbe i fred. Slike varierte og forskjellige soner som differensierer fra hverandre er viktig for å skape gode rom å være i opplevelsesmessig (ibid).

Identitet og image

Å skape en identitet som treffer brukerne riktig og som gjør at man som virksomhet skiller seg ut i markedet, er viktig i dag med mange konkurrenter som tilbyr samme tjenester som en selv. Sæter har også sett på organisasjoners ønske om å uttrykke et budskap og sin identitet gjennom den fysiske utformingen av lokalene. Hun har derimot oppdaget tilfeller hvor virksomheter har forsøkt å gjøre steder innbydende, slik at brukerne føler seg vel, og en tilhørighet til stedet, men hvor brukerne har opplevd den fysiske utformingen på en annen måte enn det som var tiltenkt (Sæter, 2003, s. 23).

"Steder kan erfares forskjellig og at ulike grupper kan legge ulike meninger i omgivelsene sine, det oppstår konflikter og forhandlinger"
(Sæter, 2003, s.23)

3.3.5 Oppsummering - hvordan skape en god møteplass inne?

1. Tilrettelegge for opphold og bruk etter grunnleggende menneskelige behov → mennesker bruker omgivelsene slik de oppfattes - enten inviterer omgivelsene eller så avviser de til opphold og bruk (Gibson, 1977; Hall, 1966; Osmond, 1966; Sæter, 1994)
2. Variert tilbud, aktiviteter, soner og funksjoner dekker folks ulike behov (Gibson, 1977; Hall, 1966; Osmond, 1966; Sæter, 1994)
3. Muligheter for ulik form for sosialisering, enten aktiv eller passiv → dette vil gjøre rom mer inviterende og oppholdsvennlige for ulike brukergrupper (Gibson, 1977; Hall, 1966; Osmond, 1966; Sæter, 1994)
4. Tilgjengeliggjøring og oversiktighet gjennom markedsføring, skilting, kart → dette vil gjøre området mer tilgjengelig for ulike brukergrupper ved at tilbud og muligheter blir synliggjøres (Gibson, 1977; Sæter, 1994)
5. Invitere og involvere brukere i å skape møteplassen → møteplassen er en dynamisk arena som tar form etter hvert, og det er brukerne som gir stedet identitet, liv og et særpreg (Sæter, 2003)

3.4 Kriterier for et godt samspill

3.4.1 Hva innebærer et godt samspill og hvorfor er det viktig?

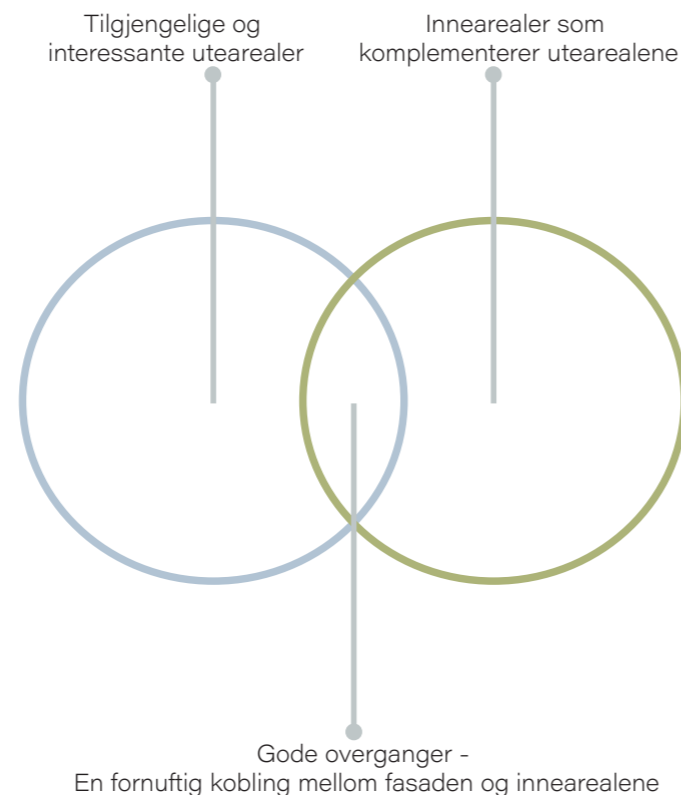
Et godt samspill mellom inne- og utearealene for innbyggertorgene som en møteplass handler mye om at arealene drar nytte av hverandre.

Som nevnt innledningsvis i kapittel en, så er et overordnet mål for å oppnå sosial bærekraft å lage møteplasser som er inkluderende, tilgjengelige, og fremmer sosial aktivitet (Helsedirektoratet, 2018). Et godt samspill er derfor basert på den gjennomgåtte teorien viktig for å trekke en bred brukergruppe til stedet og gjøre tilbudet mer innbydende og synlig for alle, ved å imøtekomme folks ulike behov og preferanser. Det er først når man har en mangfoldig brukergruppe at man kan si om møteplassen er tilpasset alle i lokalsamfunnet.

Teorien har etter min forståelse vist at det som skjer ute og inne bør komplementere hverandre, men samtidig være to uavhengige former for møteplass med hvert sitt mål. Møteplassen ute skal trekke til seg ulike mennesker slik at det skapes liv og røre på stedet, og spørsmål om hva som skjer inne i bygget blir stilt. Utearealene er folks første møte med innbyggertorgene, og danner førsteinntrykket av tilbudet. Det er derfor viktig å utforme de på en måte som gjør at folk føler seg invitert, nysgjerrige og trukket til stedet.

Innearealene skal videre dra nytte av folks nysgjerrighet og opphold utenfor, ved å åpne opp fasaden og gjøre den mer levende. Møteplassen inne skal tilrettelegge for både planlagte og ikke planlagte møter, og på den måten i stor grad være et sted man kan bruke som man vil. Her kan man både ta del i høyintensive møter med andre innbyggere og lavintensive gjennom passiv deltakelse i det som skjer rundt omkring.

Hvem som bruker innearealene er på mange måter påvirket av hvem som føler seg invitert utenfor innbyggertorgene. Den symbolske og visuelle tilgjengeligheten er på den måten sterkt knyttet til hverandre. Et godt samspill er derfor viktig for å skape en møteplass der alle i lokalsamfunnet kan føle seg velkomne, inne så vel som ute.

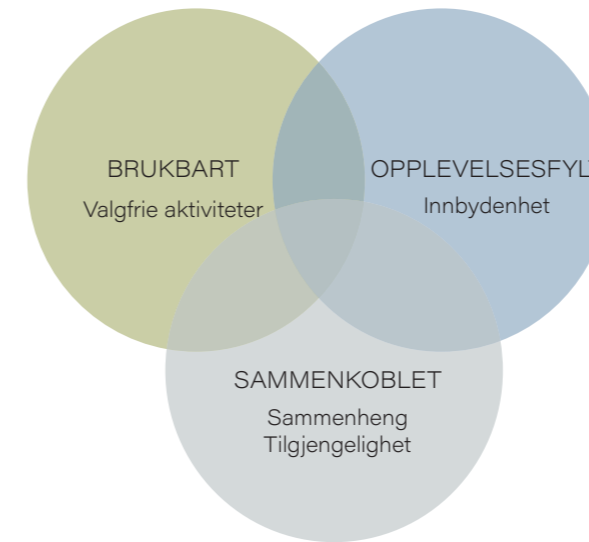
Figur 23 - Figuren viser hvordan samspillet mellom møteplassen inne og ute kan se ut i praksis (egenprodusert).

3.4.2 Kriteriene for et godt samspill

På bakgrunn av den gjennomgåtte teorien har jeg utledet tre kriterier for hva som må til for å oppnå et godt samspill mellom den offentlige møteplassen inne og utearealene, det må være (1) brukbart, (2) opplevelsesfylt og (3) sammenkoblet.

Disse kriteriene er viktige og jeg vil videre i oppgaven bruke de som et analyseverktøy for å vurdere samspillet ved innbyggertorgene.

I kapittel fem og seks tolkes og analyseres funnene fra observasjonene og intervjuene i lys av kriteriene for et godt samspill. Avslutningsvis, i kapittel syv, vil kriteriene for et godt samspill bli benyttet til å belyse og diskutere utfordringene med samspillet ved innbyggertorgene i dag.

Figur 24 - Figuren viser at et godt samspill kjennetegnes av en gjensidig avhengighet mellom kriteriene (egenprodusert).

Nedenfor har jeg kort og enkelt forklart hva hvert kriterie går ut på. En mer utfyllende forklaring på hva det er jeg sikter mot på hvert kriterium er å finne i tabell 2.

Brukbart

Dette kriteriet handler om hvorvidt et rom fungerer som et oppholdssted med mye aktivitet eller kun en gjennomfartsåre med lite liv. En viktig pekepinn i dette kriteriet er hvor inviterende rommet oppleves. For å skape et godt samspill mellom den offentlige møteplassen inne og utearealene er det viktig å få folk til å oppholde seg lengre i utearealene slik at møteplassen inne kan dra nytte av denne menneskelige aktiviteten. Utearealet som en oppholdsplass skal på den måten også gjenspeile målet med innearealene om å fungere som en offentlig møteplass.

Opplevelsesfylt

Dette kriteriet handler om rommenes evne til å være gode rom hvor sansene blir stimulert og med muligheter for sosial interaksjon, opphold og annen bruk. For å skape et godt samspill mellom den offentlige møteplassen inne og utearealene er det viktig å skape innbydende og inviterende arealer. Det skal være et spennende sted å dra til og folk skal kunne ha et ønske om å komme på besøk igjen. Stimulering av sanser og imøtekomme folks ulike behov og interesser er derfor viktig i arbeidet med å oppnå dette. Det er viktig å se inne og utearealer i sammenheng og utnytte de ulike forutsetningene og forholdene som legger premisser for bruk. Tilrettelegging for sosial interaksjon er en viktig del av arbeidet med å skape innbydende arealer for opphold og annen bruk.

Sammenkoblet

Dette kriteriet handler om hvor tilgjengelig rommene er for folk fysisk, symbolsk og visuelt. Det handler på mange måter om hvorvidt rommene er i harmoni med omgivelsene og den ønskede bruken eller ikke. Møteplassen inne må være visuelt tilgjengelig fra utsiden for at folk i det hele tatt skal kunne føle at de kan ta det i bruk.

Muligheter for bruk og aktivitet skal altså være synlige og ikke skjulte. Det er også viktig å se på caseområdet i den større sammenhengen, stedets lokasjon og menneskestrømmen i forhold til området og tilbudet der for øvrig. Hensikten med dette kriteriet er å undersøke om stedet er koblet på utearealene og området rundt. Å undersøke rommets lokasjon, barrierer, fasadeutforming, folks bruk og bevegelsesflyten i området for øvrig er viktig for dette kriteriet.

KRITERIER	OVERORDNEDE KRAV	SPESIFIKKE KRAV	TEORETIKER / REFERANSE
BRUKBART	Valgfrie aktiviteter	Tilrettelegge for variasjon og fleksibilitet	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Gehl, 1987, 2010; Gibson, 1977; Hall, 1966; Osmond, 1966; Sæter, 1994
		Tilrettelegge for opphold (hvile/sitte/stå)	Whyte, 1980; Gehl, 1987, 2010; Dahlman, 2005; Gibson, 1977; Hall, 1966; Osmond, 1966; Sæter, 1994
		Tilrettelegge for aktiviteter og arrangementer	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Gehl, 1987, 2010
		Tilrettelegge etter det lokale behovet	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Sæter, 1994
		Tilrettelegge for en mangfoldig befolkning	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Gehl, 1987, 2010
OPPLEVELSESFYLT	Innbydenhet	Tilrettelegge for sosial interaksjon	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Gehl, 1987, 2010; Dahlman, 2005; Gibson, 1977; Hall, 1966; Osmond, 1966; Sæter, 1994
		Tilrettelegge for sansestimulering (syn/hørsel/berøring/lukt)	Whyte, 1980; Gehl, 1987/2010; Gibson, 1977; Hall, 1966; Osmond, 1966; Sæter, 1994
		Tilrettelegge for trygghet i rommet	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Lynch, 1984; Gehl, 1987, 2010
		Tilrettelegge for bruk hele døgnet og året	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Gehl, 1987, 2010
SAMMENKOBLET	Sammenheng og tilgjengelighet	Visuelt, symbolsk og fysisk tilgjengelighet	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Gehl, 1987, 2010; Dahlman, 2005; Gibson, 1977; Sæter, 1994; Carr mfl., 1992
		Logisk kobling på omgivelsene	Jacobs, 1961; Whyte, 1980; Gehl, 1987, 2010

Tabell 2 - Tabellen viser en operasjonalisering av kriteriene for et godt samspill (egenprodusert).

DEL 2: EMPIRI OG ANALYSE

---

4. Intro til caseområdene
5. Funn fra observasjon
6. Funn fra intervju

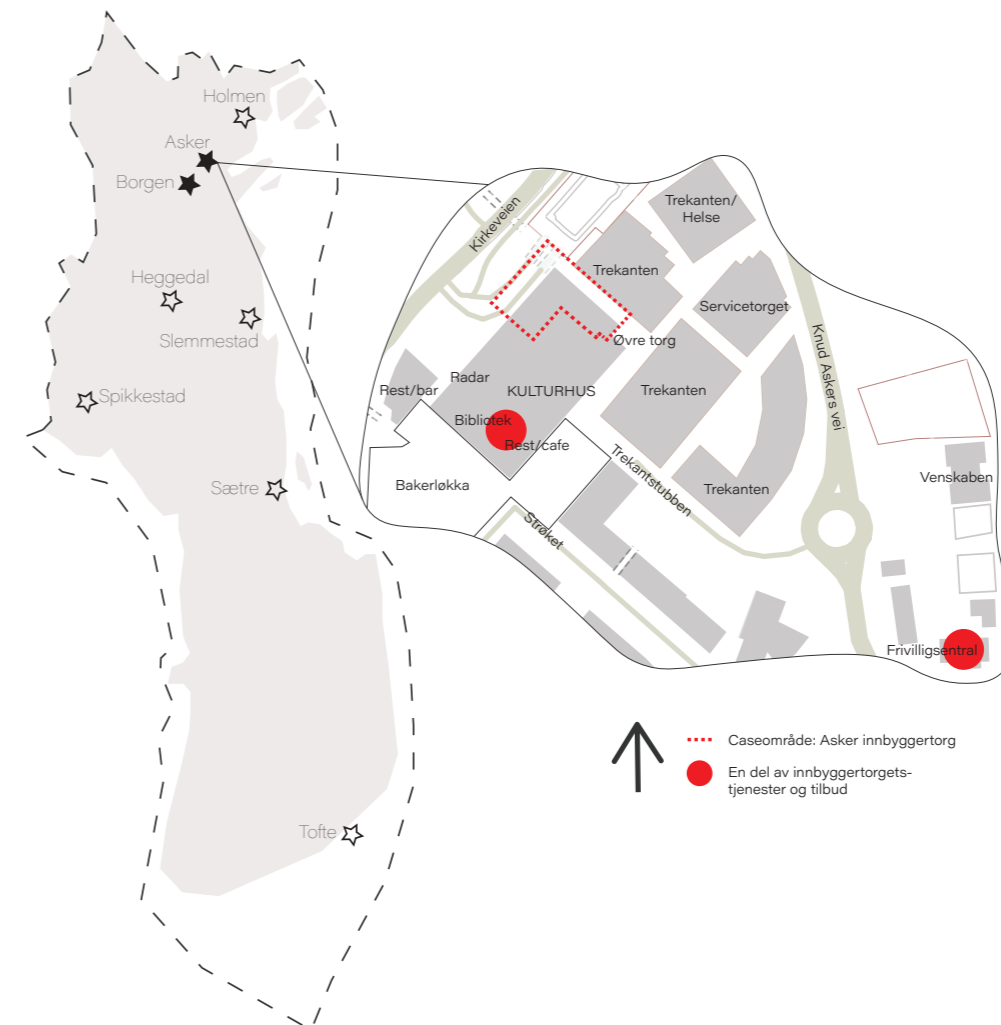

4. INTRO TIL CASEOMRÅDENE

4.1 Case 1: Asker innbyggertorg

4.2 Case 2: Borgen innbyggertorg

4.1 Case 1: Asker innbyggertorg

Figur 26 Kart over Asker kommune og avgrensning av caseområdet (Egenprodusert)

4.1.1 Lokasjon og bakgrunn

Hovedlokalene til Asker innbyggertorg er lokalisert i sentrum av Asker, kun 3 minutter unna togstasjonen. Innbyggertorgets hovedinngang finner man på baksiden av Asker kulturhus på andre plan. Baksiden av kulturhuset på andre plan vil videre i denne oppgaven omtales som Kulturhjørnet og Asker innbyggertorg. Kulturhuset ble først oppført i 1982, men i 1999 vedtok kommunen at kulturhuset måtte rehabiliteres og utvides. Kulturhuset stod klart og ble gjenåpnet i 2004 etter 2 år med bygningsarbeid (Dyrvik, u.å).

Kulturhuset er i dag Asker sentrums store offentlige møteplass. Bygget er på totalt fem etasjer. Kulturhusets underetasje består av 5 kinosaler. Første plan huser biblioteket og innbyggertorgets service- og veiledningsskranke med hovedinngang fra Bakerløkka. Kulturhusets andre plan har hovedinngang ved øvre torg og huser utstillingsareal og saler i ulike størrelser for arrangementer og forestillinger, ungdomsklubben Radar, Asker innbyggertorg, kreative verksteder og utleiearealer. Husets øvrige etasjer består for det meste av kontor- og arbeidsplasser, samt møte- og seminarrom, og selskapslokaler til utleie. Alt av tjenester og tilbud utenom kinotilbudet driftes og eies av Asker kommune i samråd med frivillige og andre aktører.

Tanken er at Asker innbyggertorg skal fungere som en naturlig del av kulturhuset i fremtiden, og det er av den grunn også blitt etablert en skranke med representanter fra innbyggertorget ved biblioteket og hovedinngangen på første plan. Frivilligsentralen i Asker er også en del av Asker innbyggertorg, men disse holder også til i egne lokaler ved rådhuset (200 m unna i luftlinje, figur 26). Asker innbyggertorg er på den måten kjent for å ikke ha alle tjenester og tilbud

4.1.2 Avgrensning

Av praktiske grunner har jeg bestemt meg for å fokusere mest på hovedlokalene til Asker innbyggertorg på Kulturhjørnet (se figur 26). Jeg vil derimot se hovedlokalene med de nærmest tilgrensende utearealene i sammenheng med resten av området og tjenestetilbudet i Asker sentrum for øvrig.

samlet på ett og samme sted, men heller fragmentert og spredt rundt omkring i området og på Asker kulturhus (se figur 26 - den med rød avgrensning). Innbyggertorget som en del av Asker kulturhus tilbyr kommunal veiledning, bibliotek tjenester, utleie av rom/kontorplasser, diverse kulturarrangementer for store og små, og en arena for ungdommer (Radar ungdomsklubb).

Dette vil danne et mer nøytralt og forsvarlig bilde av bruken og samspillet mellom arealene inne og ute, samt menneskeflyten. Caseområdet måler omtrent 1,1 daa og er i all hovedsak avgrenset av Kirkeveien i vest og nord, og Strøket i øst.

4.1.3 Bilder fra innbyggertorget slik det er i dag

Figur 27 - Bilde av innbyggertorgetets hovedinngang (Foto: privat).

Figur 28 - Bilde fra utenfor innbyggertorgetets hovedinngang sett mot Øvre torg (Foto: privat).

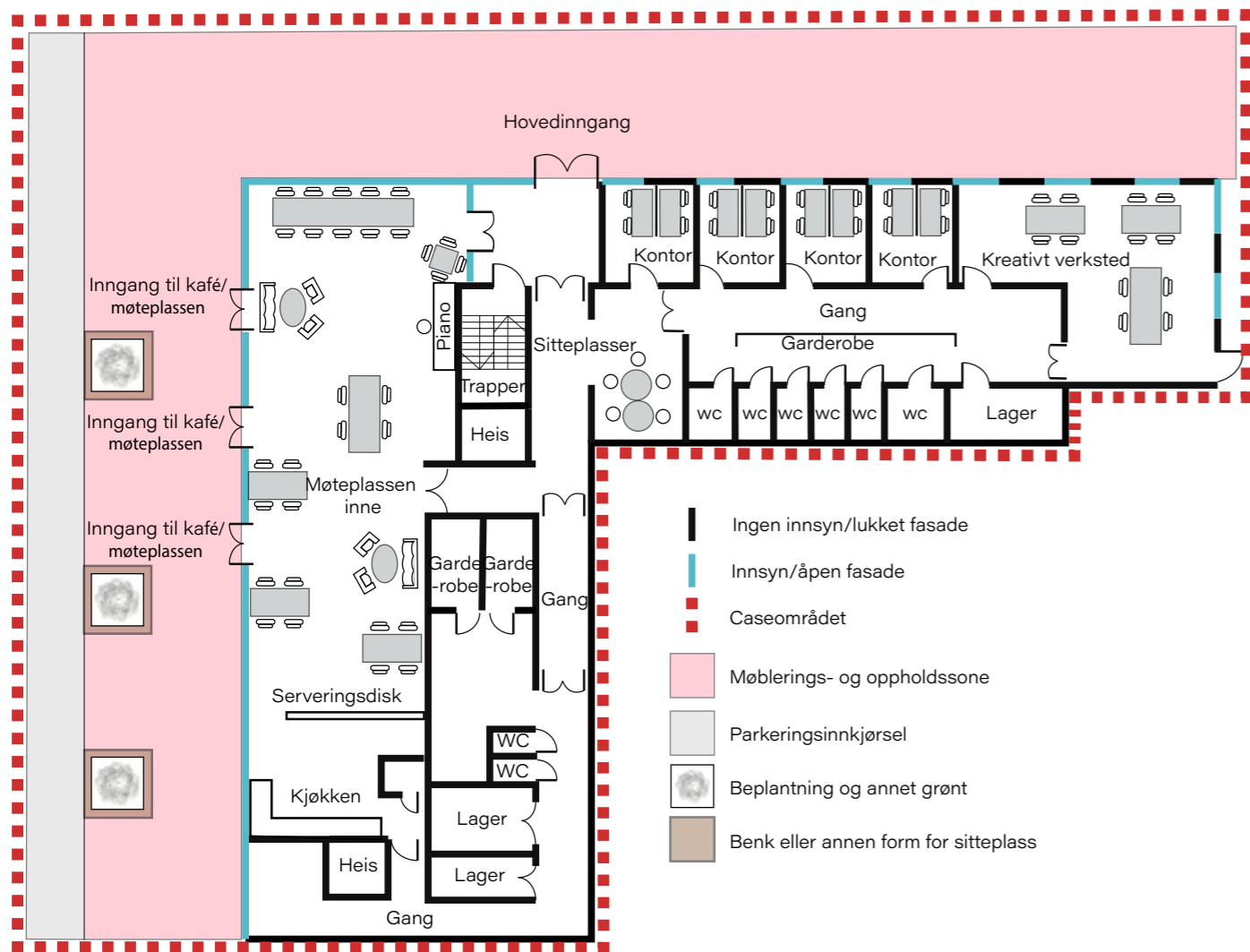
Figur 29 - Bilde av innbyggertorgetets fasade og utearealer sett mot Radar (Foto: privat).

Figur 30 - Bilde av innbyggertorgetets utearealer sett fra Radar (Foto: privat).

Figur 31 - Bilde fra øvre torg sett mot innbyggertorgetets hovedinngang med tilhørende uteareal og fasade (Foto: privat).

Figur 32 - Dagens planløsning og disponering av utearealene innenfor caseområdet (Egenprodusert).

4.1.4 Innearealene

Asker innbyggertorgs hovedlokale finner man i dag på Kulturhjørnet i form av en kafé og det som omtales som en åpen møteplass. Asker innbyggertorg åpnet i 2019 og huser per i dag en liten kafé (den åpne lavterskel møteplassen) og viktige kontorplasser for de ansatte ved Asker innbyggertorget og avdelingslederne som jobber med utviklingen av de resterende innbyggertorgene (prosjektkontoret). Fra 2004 og frem til 2019 var denne delen av kulturhuset et seniorsenter (Dyrvik, u.å).

Dagens planløsning er preget av en soneinndeling av arealene, hvor kjøkkenet og den åpne møteplassen

(herved kalt kaféområdet) deler gulv i et åpent landskap. Kontorene og det kreative verkstedet på den annen side er å finne lengre inn i innbyggertorget, til høyre for hovedinngangen, i mer skjermede omgivelser. Innbyggertorgets fasade fra kulturhusets vestsida er av glass og på denne måten åpen med gode innsynsmuligheter. Fasaden på langs med innbyggertorgets hovedinngang er noe mer lukket med en veksling mellom en lukket fasade (lys teglvegg) og åpen glassfasade med innsyn til kontorene (se figur 32).

4.1.5 Utearealene

Innbyggertorgets utearealer ligger vis á vis Trekanten kjøpesenter mot nord og en parkeringsinnkjørsel og undergrunnstunnel for myke trafikanter mot sør. Det er generelt veldig grått, mye asfalt og lite grønt (se figur 29). Ved inngangene til innbyggertorgets kafé er det plassert tre opphøyde grøntbed av granitt som er med på å skille parkerings- og kjørearealene fra møblerings- og oppholdssonen (se figur 30).

Utearealene tilknyttet innbyggertorget ligger på andre plan av Asker sentrum, og er ikke like godt tilgjengelig og sentralt lokalisert som kulturhusets utearealer (Bakerløkka). Adkomsten til innbyggertorget er enten via trappene på kulturhusets øst- og vestsida, eller gjennom heisene i kulturhuset eller Trekanten kjøpesenter. Det er også mulig å ta en lengre rute ved å gå på langs med Knud Askers vei, som ligger øst for caseområdet, for å komme seg til innbyggertorget.

Hele sentrumsområdet forøvrig, har et småbypreg, med mange nisjebutikker, kaféer, og restauranter i tillegg til kjøpesenteret Trekanten. Hovedtyngden av handelstilbud og menneskelig aktivitet i sentrum er derimot å finne mellom togstasjonen og kulturhusets hovedinngang, altså Bakerløkka og handlegaten Strøket.

4.1.5 Arealplaner og rettigheter

Arealene Asker innbyggertorg holder til på er eid av Asker kommune, dette gjelder også de nærmest tilgrensende utearealene (Kartverket, 2020). Grunneieren av de nærmeste tilgrensende arealene og tomtene ovenfor Asker innbyggertorg er Citycon Trekanten eiendom AS (Kartverket, 2020).

Hele sentrumsområdet er regulert til sentrumsformål ihht. tidligere og fortsatt foreløpig gjeldende kommuneplan for Asker bygd (Asker-kart, 2020).

Figur 33 - Det lille viser kommunalt eide eiendommer (Asker kommune, 2020c).

Figur 34 - Utklipp fra kommuneplanens arealdel for Asker bygd (tidligere Asker kommune). Hele Asker sentrum er regulert til SF (ibid).

Figur 35 - Illustrasjonen viser eiendomsforholdene i Asker sentrum. Skjerm dump fra planprogrammet for detaljreguleringen av Trekanten (Cowi, 2018).

4.1.7 Utviklingen av Trekanten

En av Asker innbyggertorgs nærmeste og viktigste naboeiendommer er Trekanten kjøpesenter med grunneieren Citycon Trekanten eiendom AS. Citycon Trekanten eiendom er viktig å nevne da tomten deres er under utvikling og en detaljregulering under behandling som uten tvil vil påvirke Asker innbyggertorgs fremtid. Målet med dette transformasjonsprosjektet er å gjøre Trekanten mer aktiv og livlig på bakkeplan gjennom aktivisering og åpning av fasader, og bygningsmassen mer funksjonsblandet ved å kombinere formål som bolig, næring og handel (Citycon, u.å).

Prosjektet vil også etter planene ikke bare binde rommene mellom bygningsmassene bedre sammen ved hjelp av glasstak, men også gjøre hele sentrumsområdet mer sammensveiset. Glasstaket er et viktig grep for å utnytte utearealene mer og gjøre uterommene bedre egnet for helårsbruk og attraktivt for opphold (se figur 36-40).

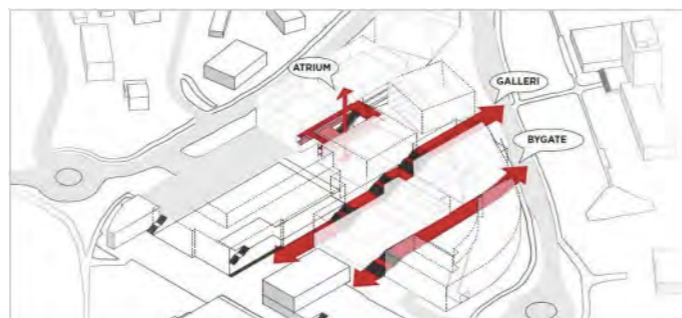
I forbindelse med dette prosjektet er det viktig å se på innbyggertorgets rolle midt oppi alle planene, vil det bli enda flere offentlige møteplasser som innbyggertorget må konkurrere med, eller vil innbyggertorgene dra nytte av dette prosjektet ved å bli mer synlige og få en enda mer variert brukergruppe til stedet?

Figur 37 - Illustrasjonen viser dagens situasjon (ibid).

Figur 38 - Illustrasjonen viser fremtidig situasjon (ibid).

Figur 39 - Illustrasjonen viser fremtidig passasjer og møteplasser (ibid).

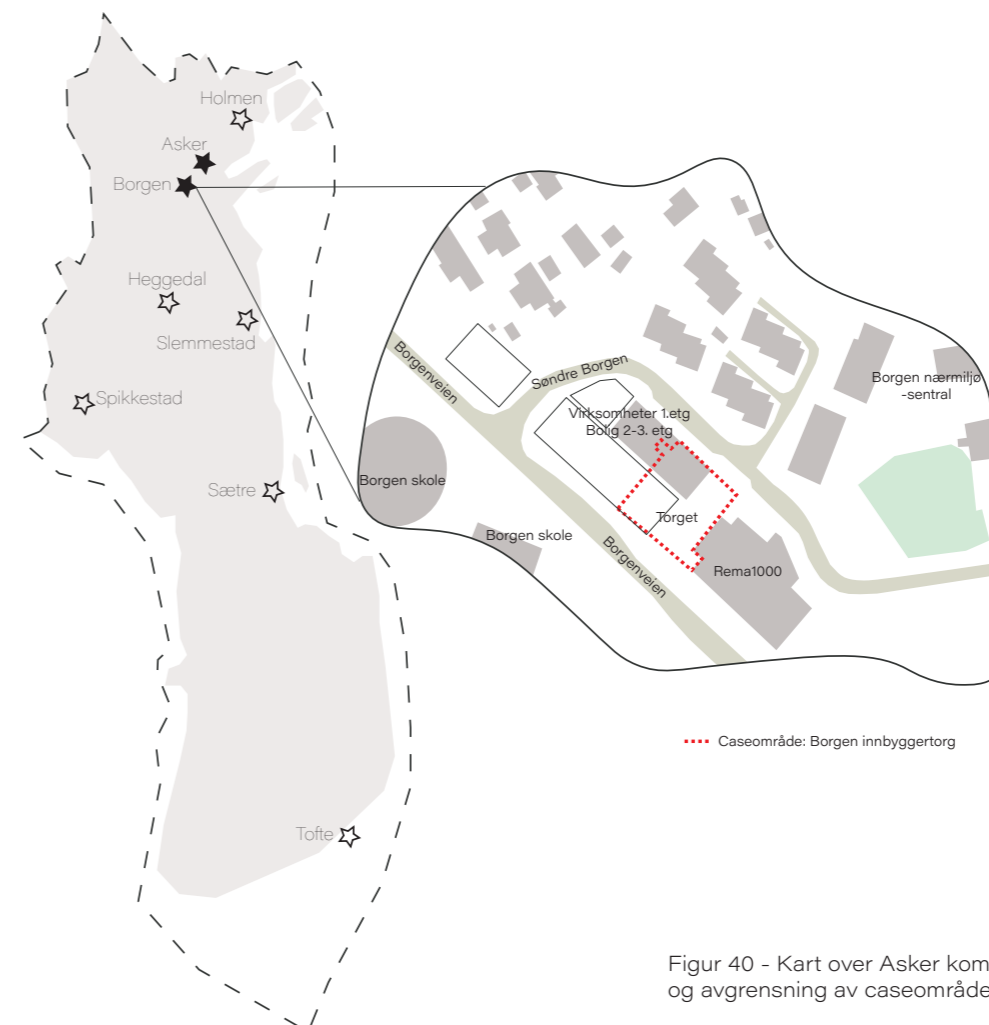

Figur 40 - Illustrasjonen viser fremtidig fremtidig utforming av glasstakene og møteplassene (ibid).

Figur 36 - Illustrasjonen viser eksisterende og fremtidig situasjonsplan (ibid).

4.2 Case 2: Borgen innbyggertorg

Figur 40 - Kart over Asker kommune og avgrensning av caseområdet (Egenprodusert)

4.2.1 Lokasjon og bakgrunn

Borgen innbyggertorg er lokalisert i nærsenteret på Borgen, kun én kilometer unna Asker sentrum. Innbyggertorgets lokaler ble utviklet i forbindelse med Borgen nærsenter prosjektet med Borgen utvikling AS som tiltakshaver (et samarbeidsprosjekt mellom Veidekke Eiendom, Rema Øst Eiendom og Spor Arkitekter). Formålet med prosjektet var å skape et nytt nærsenter som skulle fungere som en lokal møteplass og sosial arena for området med boliger og strøksrettet næring (matbutikk, kommunalt servicesenter, legekontor og lignende) (Se figur 41). Bygningsmassen innbyggertorgets lokaler befinner seg i ble ferdigstilt i 2018, og samme år åpnet også Borgen innbyggertorg dørene sine for første gang. Bygget er på totalt 3 etasjer, hvorav arealene på bakkeplan i dag huser innbyggertorget i østfløyen, en tannlegeklinikk i vestfløyen, og leiligheter i de to øvrige etasjene.

I motsetning til innbyggertorget i Asker, så er Borgen innbyggertorg mer uavhengig og samlet i den forstand at de tilbyr alle tjenester som skal tilbys ved et innbyggertorg på ett og samme sted i egne lokaler. Borgen innbyggertorget huser på den måten alt i fra enkel kommunal veiledning, et lite bibliotek, diverse aktivitetstilbud, utleie av møterom og (noe mindre) lokaler, og en kafé. Asker kommune er hovedeieren bak tjenestetilbudet og driften av innbyggertorget på Borgen.

Figur 41 - Visjonen for Borgen nærsenter (TAG arkitekter 2016).

4.2.2 Avgrensning

I dette caset var det en naturlig å avgrense caseområdet til kun å gjelde Borgen innbyggertorgs innearealer og de mest nærliggende utearealene. Caseområdet omfatter på den måten innbyggertorget, noe av parkeringsarealet og hele torget (se figur 40). Det vil derimot, på samme måte som for Asker innbyggertorg, være nødvendig å løfte blikket og se

caseområdet i sammenheng med resten av nærmiljøet på Borgen for å kunne danne et nøytralt og forsvarlig bilde av bruken og samspillet mellom arealene ute og inne, samt menneskeflyten. Caseområdet måler omtrent 1,2 daa og er i all hovedsak avgrenset av Søndre Borgen i nord og Borgenveien i sør.

Figur 44 - Hovedinngangen til innbyggertorget (Foto: privat).

4.2.3 Bilder fra innbyggertorget slik det er i dag

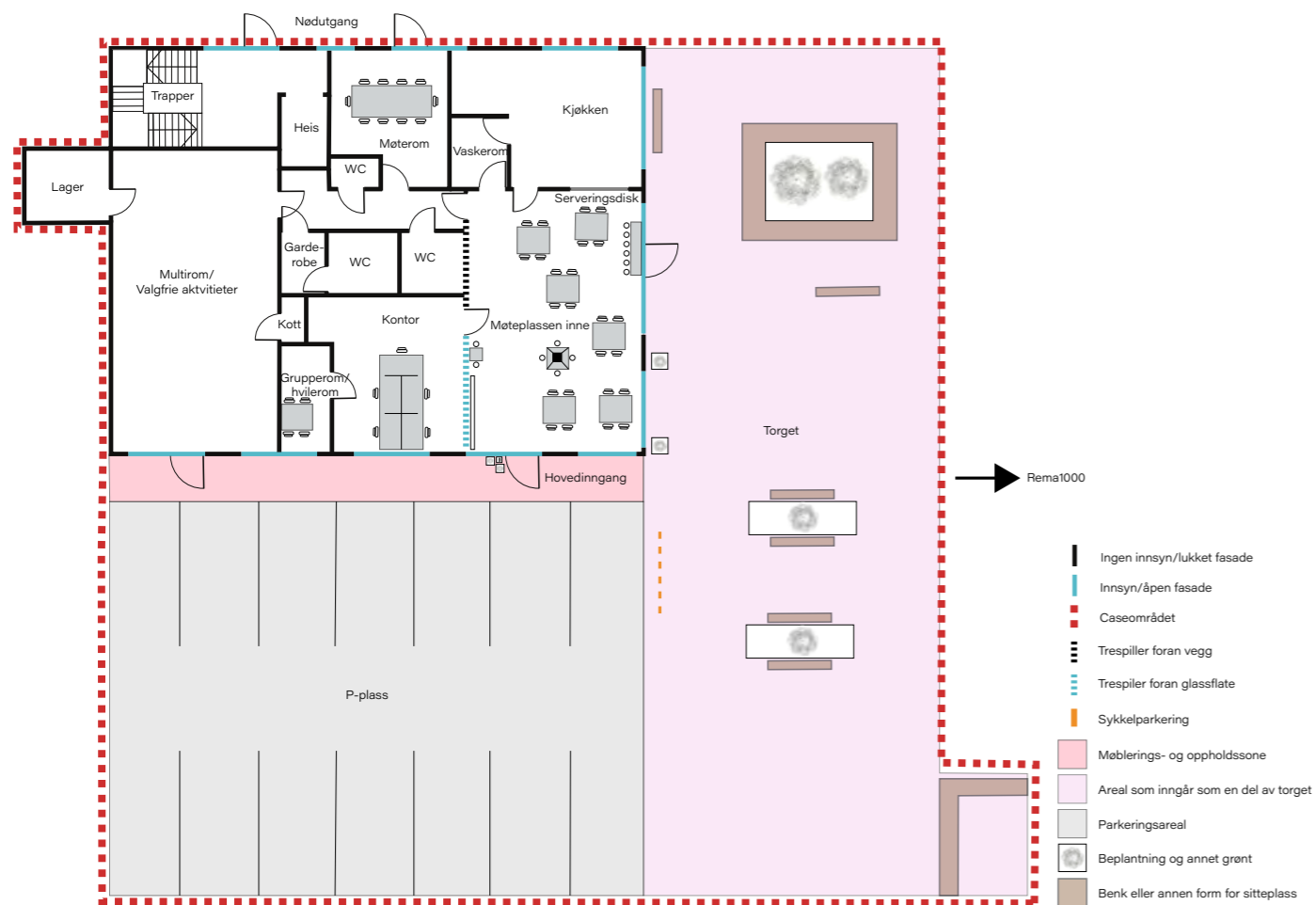
Figur 42 - Bilde av innbyggertorget sett fra østsiden av torget (Foto: privat).

Figur 43 - Bildet viser torget mellom innbyggertorget og Rema1000 (Foto: privat).

Figur 45 - Parkeringsplassen overfor innbyggertorget hovedinngang (Foto: privat).

Figur 46 - Dagens planløsning og disponering av utearealene innenfor caseområdet (Egenprodusert).

4.2.4 Innearealene

Det første man kommer til i innbyggertorget er sitteplassene til kafé KIME. Kaféarealet bærer preg av åpenhet og mangfold med den fargerike innredningen i rommet, møblering for ulike brukergruppers behov (stoler av ulik slag og bord i ulike høyder), og organisering av møbleringen generelt. Bord og stol kombinasjonene skaper flere ulike soner og sittede og stående situasjoner, og det er muligheter for å både sitte alene i mer skjermede og lune omgivelser, eller i fellesskap med andre. Det er med andre ord et sted å oppholde seg for enhver smak og behag.

Innbyggertorget innearealer har videre en ganske enkel og logisk planløsning, og man ledes lett gjennom rommene på innbyggertorget. I likhet med Asker innbyggertorg,

så er også planløsningen på Borgen innbyggertorg preget av soneinndeling. Soneinndelingen er derimot noe mer diskret ved innbyggertorget på Borgen. Et godt eksempel er trespilene og glassvinduet ved hovedinngangen som er med på å bidra til litt mer innsyn og sammenheng mellom kaféarealene og kontorplassene. Kontorarealene er derimot lydtette og det er på den måten mulig å jobbe konsentrert samtidig som man opprettholder den åpenheten mellom arealene.

Innbyggertorget fasade er transparent (av glass) og det er på den måten god innsynmuligheter til innbyggertorget innearealer fra utsiden. Dette skaper en innbydende atmosfære, og en god kontakt mellom kaféen inne og livet som utspiller seg på torget ute.

4.2.5 Utearealene

Innbyggertorget nærmeste tilgrensede utearealer består henholdsvis av den smale møblings- og oppholdssonen utenfor innbyggertorget hovedinngang, parkeringsplassen ca. 1,5 meter nedenfor hovedinngangen, og torgarealet mellom Rema1000 og innbyggertorget. (se figur 44) Det er likhet med Asker innbyggertorg veldig mange grå flater her også (asfalt, betong) (se figur 45). Torgarealet er noe grønnere og innbydende (sosialt), med blomsterbed, trær og benker (se figur 43).

Innbyggertorget utearealer ligger i det som omtales som Borgen nærsenter og er på den måten i mer sentrale omgivelser enn det Asker innbyggertorg er. Området forøvrig har et godt og sammenhengende veinett for myke og harde trafikanter, masse parkeringsplasser og en bussholdes plass et steinkast unna innbyggertorget hovedinngang. På bakgrunn av det kan det konstateres at adkomstmulighetene til caseområdet er gode enten man går, kjører eller tar kollektivt.

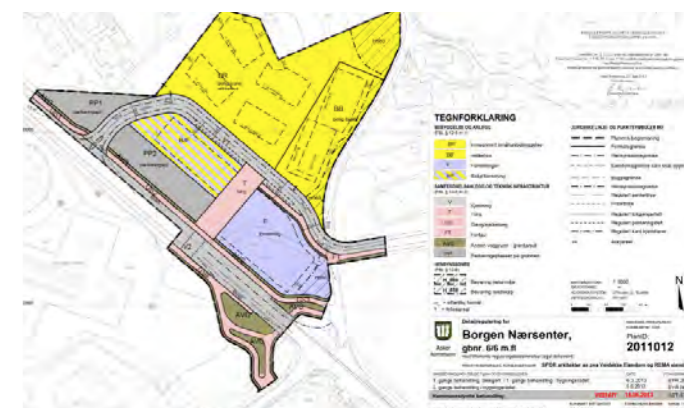
4.2.6 Arealplaner og rettigheter

Bygningsmassen innbyggertorget holder til i, er delt i 16 eierseksjoner (12 boligseksjoner og 4 næringsseksjoner) (seeiendom, 2020). Med andre ord er det flere sameiere med en ideell eierandel i eiendommen og ikke kun én grunneier og rettighetshaver å forholde seg til. Det samme eiendoms- og rettighetsforholdet gjelder også for parkeringsarealet vis-à-vis innbyggertorget hovedinngang, og torget mellom innbyggertorget og Rema1000 (se figur49). Rettighetshaverne til eiendomsretten av parkerings- og torgarealene er i dag beboerne over næringslokalene, leietakerne av næringslokalene (innbyggertorget og tannklinikken) og Rema1000. Parkeringsarealene er for gjester og kunder, og torget er opparbeidet som fellesareal for besøkende.

Lokalene Rema1000 holder til i er på den annen side Borgen utvikling næring AS

oppført som grunneier av.

Videre er bygget, i tillegg til de nærmeste tilgrensede utearealene, etter gjeldende detaljreguleringsplan regulert som kombinert formål (bolig/forretning). Boligområdet nord for innbyggertorget er regulert som konsentrert småhusbebyggelse (rekkehus) og boligblokker. Øst for innbyggertorget er regulert som forretning, her er det Rema1000 som holder til i dag.

Figur 47 - Innbyggertorget arealer er dag regulert til KF. Skjermdump fra detaljreguleringsplan for Borgen nærsenter (Asker kommune, 2020d).

Figur 48 - Det gule markerer tomten og bygget innbyggertorget er lokalisert i (Kartverket, 2020).

Figur 49 - Det gule markerer utearealene i tilknytning til innbyggertorget (ibid).

5. FUNN FRA OBSERVASJON

5.1 Case 1: Asker innbyggertorg

5.2 Case 2: Borgen innbyggertorg

5. Funn fra observasjon

Det er blitt gjennomført registreringer inspirert av teoretikerne som er gjennomgått i kapittel tre. Registreringene i kombinasjon med feltobservasjonene vil være viktige i arbeidet med å forstå hvorfor samspillet er slik det er mellom ute- og innearealer innenfor de avgrensede caseområdene. Det er videre viktig å påpeke at det er to skalaer jeg forholder meg til i observasjonsdelen.

Registreringene vil skje i stor målestokk (deler av Asker sentrum og Borgen i tillegg til caseområdene), mens feltobservasjonene vil skje i liten målestokk.

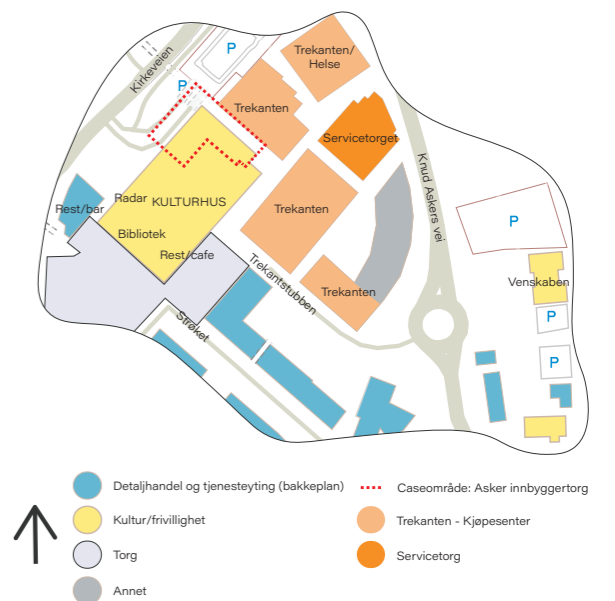
Mine funn fra feltobservasjonene vil bli tolket ut fra registreringene og i lys av de tre kriteriene for et godt samspill som ble utledet i teorikapittelet (se tabell 2, s.52).

5.1 Case 1: Asker innbyggertorg

5.1.1 Registreringer

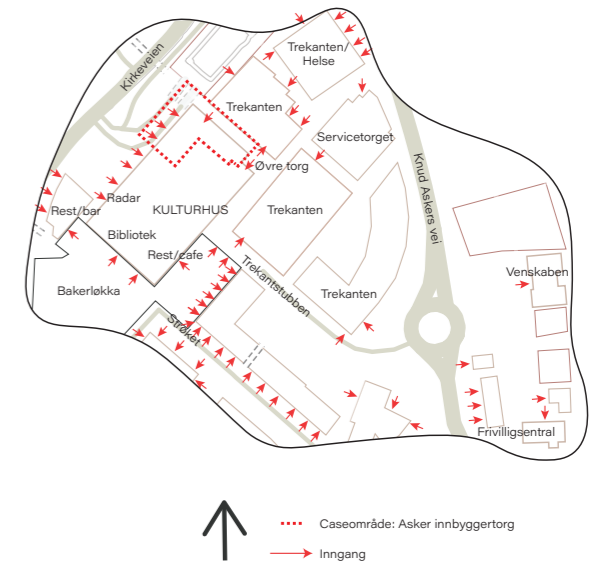
Figur 50 - Kart over tilgjengeligheten i Asker sentrum (egenprodusert).

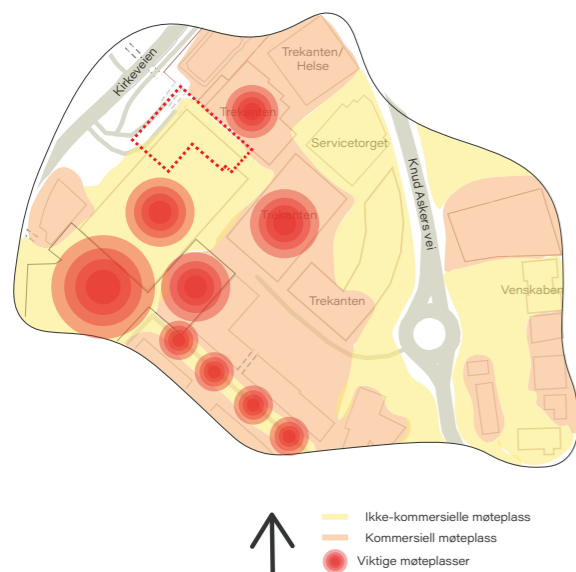
Figur 51 - Kart over funksjoner i Asker sentrum (egenprodusert).

Figur 52 - Fasadene i Asker sentrum vurdert etter Gehls 5-trinnskala (egenprodusert).

Figur 53 - Kart over registrerte innganger i Asker sentrum som den del av fasadevurderingen (egenprodusert).

Figur 54 - Kartet gir en oversikt over de viktigste møteplassene i Asker sentrum (egenprodusert).

5.1.2 Brukbar

Bruken av utearealene innenfor caseområdet var ikke så veldig variert de dagene jeg observerte. De aller fleste suste bare forbi innbyggertorget og brukte arealene som en gjennomfartsåre. Det var lite som ga folk en grunn til å bruke utearealene til annet enn de nødvendige aktivitetene som å komme seg videre til målpunktet. Caseområdets utearealer var på den måten veldig folketomme mesteparten av tiden. Det hendte at enkelte stod under takutstikkeren overfor hovedinngangen til innbyggertorget for å ta seg en røyk eller en telefon. Denne typen aktivitet skjedde derimot ikke ofte og varte ikke særlig lenge.

Rommet var slik jeg opplevde det generelt lite innbydende og oppholdsvennlig. Arealene og rommene var veldig meningsløse og lite møblert, noe som ga inntrykk av at det ikke var ment å være et sted å oppholde seg i over lengre tid. Det var heller ingen indikasjoner i form av skilting eller møblering om at innbyggertorget som en åpen møteplass var åpen og kunne brukes (se figur 55).

Det ble på den måten gitt få muligheter for opphold, og en kan derfor også tenke seg at folk derfor ikke oppholder seg der lenger enn nødvendig. Parkeringsinnkjørselen overfor inngangsdørene til kaféområdet er en annen viktig faktor som i mine øyne gjorde stedet mindre oppholdsvennlig som en møteplass. Mange biler stod også parkert på langs med kulturhusets vestfasade (se figur 56). At bilene får en så stor plass i rommet utenfor innbyggertorget, gjør at omgivelsene oppleves lite menneskevennlig og innbydende.

Glassfasadene var på den annen side med på å skape noe visuell kontakt mellom livet inne og ute, men det alene i seg selv var ikke nok til å få folk til å senke farten og oppholde seg mer i rommet utenfor innbyggertorget. Fasadene innenfor caseområdet har potensiale til å være aktive, men er per i dag ikke det. Innbyggertorget er den eneste virksomheten på kulturhusets fasade mot nord og vest som kan tilby publikumsrettede tjenester på bakkeplan. Kulturhusets fasade mot Bakerløkka er aktiv og det er mye liv og røre hele tiden, både inne og ute i det rommet (se figur 52). Dette skyldes i all hovedsak god funksjonsblanding i rommet, noe som gjør at mange mennesker med ulike formål med oppholdet er i rommet samtidig (man har Strøket, Trekanten og kulturhuset omkranset Bakerløkka).

Utdrag fra feltobservasjon:

" En dame går målrettet og raskt forbi innbyggertorget uten engang å se seg rundt. Hun virker som en som kjenner stedet godt da hun ser mye ned på mobilen og går på autopilot. Hun er i likhet med mange av de andre som ikke benytter seg av innbyggertorget utearealer til annet enn gjennomfart. Det er ingen hindringer eller symbolske objekter i veien som gjør at hun senker ned farten og hun kommer seg raskt forbi stedet."

Figur 55 - Innbyggertorget fasade sett fra Øvre torg mot hovedinngangen (Foto: privat).

Figur 56 - Innbyggertorget fasade sett fra Radar kaféområdets utearealer (Foto: privat).

Videre var verken hovedinngangen eller dørene ut mot utearealene fra kaféområdet åpne de dagene jeg observerte, og dette ga meg følelsen av at man ikke er invitert inn hvis man ikke har noe å gjøre der.

Særlig hovedinngangen har en svært institusjonspreg over seg med kodelås ved dørhåndtaket og en generelt kald og upersonlig utforming. Innearealene som en møteplass vil jeg si var tilfredsstillende i den forstand at det var varierte muligheter og aktiviteter for enhver smak. Programmet for aktiviteter kan man finne på en korktavle ved innbyggertorget hovedinngang, på deres nettsider eller ved å oppsøke resepsjonen ved kulturhusets hovedinngang. På innbyggertorget nettside er det gitt uttrykk for at lokalt engasjement er satt pris på og at den som måtte ønske det har mulighetene til å påvirke tilbudet som tilbys ved innbyggertorget. Dette er i prinsippet bra for å få inn en variert brukergruppe til stedet, men i og med at tilbudet ligger såpass gjemt bak kulturhuset virker det litt mot sin hensikt da tilbudet virker styrt fra de kommunalt ansattes side.

Organiseringen av møbleringen inne var med på å skape ulike soner og sosiale situasjoner, alt etter hensikten med oppholdet og hvert enkelt individs preferanser. Det var ingen som satt alene, men flere som var sammen i grupper. Det virket som det var stamkunder som kjente stedet godt.

Matsserveringen på inne var også med på å skape en hyggelig og inviterende atmosfære. Det var dog lite som tilsa at man ikke trengte å kjøpe noe for å kunne ta i bruk kaféområdet.

Eldre over 60 år var den dominerende brukergruppen av ute- og innearealene i caseområdet. Det var ikke mange unge å se på innbyggertorget under observasjonsdagene, og dette har nok mye å gjøre med de konkurrerende møteplassene i Asker sentrum som trekker til seg den yngre andelen av befolkningen. Kjøpesenteret og de mange kaféene på Strøket som de kommersielle møteplassene i området, så jeg var mer populære som oppholdssted for den yngre befolkningen.

Det har nok også mye med innbyggertorgetts lokale og dens tidligere historie som seniorsenter å gjøre. Det kan tenkes at seniorene som benyttet seg av det senteret har mer eierskap til Asker innbyggertorget enn det andre brukergrupper har. Ungdommer er derimot blitt mye observert ved inngangspartiet til Radar. At ungdommer har sitt sted å dra til gjør at færre velger innbyggertorget.

Utdrag fra feltobservasjon:

" En gruppe ungdommer henger utenfor inngangspartiet til Radar, det virker som det er et ungdomstreff inne. Jeg setter meg ved et av blomsterbedene nærmere gruppen i håp om å få med meg det de sier. De er høylytte og snakker om en hendelse som hadde skjedd på skolen tidligere den dagen.."

Når det kommer til åpningstider, så er det stengt i helgene (åpent enkelte helger ved arrangementer) og åpent fram til 16 på hverdager. Dette skaper et tilbud som ikke er rettet så mye mot den brukergruppen som er i arbeid eller har andre forpliktelser på dagtid, og som heller hadde hatt glede av et slikt tilbud på kveldstid og i helgene. En titt på programmet viser at det stort sett er fokus på aktiviteter og tilbud innendørs. Det er noe for alle aldersgrupper og kulturer, men det er som nevnt ovenfor noe uheldige tidspunkter for disse aktivitetene da de som oftest tilbys på tidspunkter hvor mange er utilgjengelige. Arealene ute ble ikke benyttet i forbindelse med noen av aktiviteten og tjenestene inne, og det skapes dermed ingen kobling mellom disse.

5.1.3 Opplevelsesfylt

Utearealene inviterte og bidro etter mine observasjoner ikke mye til sosial interaksjon mellom folk (se figur 58). Det var ingen primære sitteplasser ute som folk har muligheten til å benytte seg av, bortsett fra blomsterbedene overfor inngangen til kaféområdet som kunne fungert som en sekundær sitteplass.

Blomsterbedene var det derimot ingen som valgte å bruke som en sitteplass. Dette har nok noe å gjøre med at blomsterbedene i prinsippet ikke er gode nok som sitteplasser da det verken er universelt utformet eller skjermer mot dårlige værforhold. Kantsonene ved inngangen til kaféområdet hadde derimot vært gunstig å ha hatt som sitteplass, da mennesker som regel trives best med å oppholde seg ved kantene i et rom og se folk passere (se figur 57 og 58).

Figur 57 - Innbyggertorgetts utearealer er i dag ganske kjedelige og lite innbydende. (Foto: privat).

Figur 58 - Utearealene og fasaden inn mot innbyggertorgetts kaféområde. (Foto: privat).

Caseområdet er generelt veldig monotont og kjedelig da det ikke er så veldig mye variert aktivitet eller funksjoner i rommet. Sansene som syn, hørsel og lukt blir altså ikke stimulert positivt og rommet oppfattes av den grunn ikke som opplevelsesrikt.

Dette er også grunnen til at omtrent ingen mennesker oppholder seg der over lengre tid. At utearealene ikke er attraktive for opphold, og mangel på mennesker i rommet påvirker også hvilken brukergruppe man finner på stedet. Jeg observerte over flere dager at det som regel var de samme eldre menneskene som møtte opp og brukte stedet flittig. En mangfoldig brukergruppe av inne- og utearealene kan man derfor ikke si at det er i dag.

I og med at caseområdet er såpass folketomt store deler av dagen, så er dette med på å gjøre rommet utrygt opplevelsesmessig da det ikke er "øyne på gata" slik Jacobs (1961) mente var nødvendig for gi folk en økt trykghetsfølelse i uterom. Selv om caseområdet er godt belyst på kveldstid, så gjør denne mangelen på trykghet i form av øyne som holder utsyn, rommet mindre innbydende som møteplass og et sted å oppholde seg i generelt. At innbyggertorget stengte tidlig registrerte jeg også som noe negativt da det er med på å gjøre caseområdet enda mer dødt og utrygt etter stengetid. Den andre siden av kulturhuset (mot Bakerløkka og inngangen til kjøpesenteret Trekanten) er derimot livlig også på kveldstid da butikker, kaféer, biblioteket, kinoen og multisalene har mer brukervennlige åpningstider og diverse kveldsaktiviteter for publikum og besøkende. En koordinering med disse aktørene på huset og utenfor huset hadde innbyggertorget hatt nytte av.

Innearealene på den annen side er mer opplevelsesfulle og innbydende. Innearealene har et kaféområde, toaletter og ulike oppholdsrom (se figur 32, s. 60). Rommene på Asker innbyggertorg er fleksible og kan brukes til så mangt, og det samme gjelder programmet. Dette er et godt utgangspunkt i arbeidet med å skape et tilbud som mange vil få bruk for eller nytte av på en eller annen måte. På programmet for aktiviteter på dagtid er det noe for enhver brukergruppe.

Det er derimot ikke slik at arrangementene blir avholdt samtidig og ulike brukergrupper blir på den måten ikke eksponert for hverandre. Det var til eksempel datahjelp for de som måtte trenge det på en av observasjonsdagene, og språkkurs for nye landsmenn senere på dagen. Begrenset med plass og ressurser (ansatte og frivillige) gjorde det etter min oppfatning vanskelig å koordinere aktiviteter slik at kunne gjennomføres parallelt med hverandre. Kaféområdet inne var derimot utover arrangerte aktiviteter, åpent for hvem som måtte ønske å ta det i bruk. Det var ulike sitteplasser å velge mellom og på den måten flere muligheter i rommet, alt etter hvilke behov hver enkelt bruker har for sosial interaksjon. Kaféområdet er på den måten slik jeg opplevde det et sted hvor ulike brukergrupper potensielt sett kan bli eksponert for hverandre.

Utdrag fra feltobservasjon:

" Det er 3 stykker som jobber inne på kjøkkenet og bak disken. Datahjelp leste jeg er en fast aktivitet i huset og det er mange seniorer som har møtt opp i dag. At datahjelpen blir avholdt i kaféområdet og ikke i et lukket rom er positivt, da kafébesøkende og oppmøtte på kurset eksponeres for hverandre. Det sitter to eldre menn og jobber lengre borte fra gruppen med seniorer som får datahjelp. Disse virker det som har et arbeidsmøte sammen."

I løpet av dagene jeg observerte var det alltid noe på agendaen for store og små, men alt foregikk innendørs. Forholdet til utearealene var ikke noe som var i fokus.

Utdrag fra feltobservasjon:

"Utearealene og fasadene er lite inviterende. Det er ingenting utenfor som innbyr til sosialt samvær og opphold. Inne ser jeg at det er et skilt og noen brunbeisete klappstoler som i grunn skal bli plassert utenfor, men som står inne."

Det er oppholdsvær ute og folk hadde kanskje benyttet seg av stolene om de hadde blitt plassert ute. Inne koser en gruppe eldre damer seg rundt et av de runde bordene. Ved hovedinngangens sitteplasser sitter en middelaldrende kvinne og jobber på sin bærbare pc. Hun har sittet her i godt over én time og virker uforstyrret til tross for at det er folk som av og til går forbi."

Jeg registrerte at solforholdene også var betydelig mye bedre nede ved kulturhusets hovedinngang, enn innenfor caseområdet. Gode solforhold er viktig for liv i uterom, da det kan være en trivselsfaktor for mange. Igjen er det viktig å påpeke at Asker innbyggertorgs lokasjon er noe uheldig i forhold til bruken av arealene ute.

5.1.3 Opplevelsesfylt

Det at mange eldre benytter seg av stedet mer enn andre brukergrupper opplevde jeg som viktig i forhold til den symbolske tilgjengeligheten av innbyggertorget. Fra utsiden ser man gjennom glassfasaden at det er flere grupperinger av eldre som benytter seg av kaféområdet. Under observasjonen ga det meg en følelse av at de hadde mer eierskap og rett til å bruke stedet slik de ville enn det jeg eller andre utenforstående hadde. Dette kan være problematisk med tanke på at møteplassen i grunn skal være for alle som måtte ønske å ta det i bruk.

Utdrag fra feltobservasjon:

"Jeg føler meg nesten som en inntrenger som sitter her og titter på de eldre damene og mennene overfor meg i ny og ne. Av og til kjenner jeg også at enkelte ser mot der jeg sitter. Håper ikke de legger så altfor mye i min tilstedeværelse. Det er nesten som om jeg er inne i deres private territorium."

Utenfor innbyggertorget er det ikke mye som indikerer at dette er et sted som er åpent for alle. Fasaden er noe permeabel ved at den skaper en visuell tilgjengelighet mellom inne- og utearealene, men aktiviteten og tanken bak innbyggertorget gjenspeiles ikke på noen måte i uterommene. Det er verken skilting som sier noe om tilbudet, eller noen form for informasjon om tjenestene og aktivitetene ved innbyggertorget. Dette resulterer i en homogen brukergruppe.

Utdrag fra feltobservasjon:

"Det er ikke åpne dører eller skilting som viser at innbyggertorget og kaféområdet er åpent. Dette er med på å skjule det fantastiske tilbudet. Jeg får vente å se om det blir gjort noe med utearealene i løpet av dagen.."

"Etter omtrent en time uten noen forbipasserende, så kommer det en jente på luftetur med hunden sin. Hun er opptatt med mobilen og skynder seg forbi innbyggertorgets hovedinngang og tar trappene ned i retning Bakerløkka og Strøket. Hun viste ingen interesse og så ikke rundt seg da det virket som hun visste at ingenting spesielt skjer her. Den eneste gangen hun så opp fra mobilen var for å se om det var noen hindringer i veien.."

Det er tatt hensyn til universell utforming ute så vel som inne når man først befinner seg innenfor caseområdet, men orienteringsmessig er det vanskelig å finne frem til stedet fra Bakerløkka til eksempel, grunnet dårlig med skilting og informasjon om tilbudet. Adkomsten til caseområder er også noe vanskelig, det er enten trapper rundt kulturhuset eller heis i kulturhuset eller kjøpesenteret Trekanten. Trappene i kombinasjon med dårlig skilting gjør fremkommeligheten utfordrende for de med nedsatt funksjonsevne (se figur 59 og 60).

Figur 59 - Trappene, fra Bakerløkka i øst, opp til Øvre torg og innbyggertorget. (Foto: privat).

Figur 60 - Trappene, fra Bakerløkka i vest, mot Radar og opp til innbyggertorget (Foto: privat).

Med tanke på lokasjonene er det uheldig å ha innbyggertorget plassert så langt bak i kulturhuset, og gjemt i sentrum av Asker, da det ikke er mye menneskelig aktivitet på bakkeplan utenfor, og mer motorisert trafikk som dominerer. Innbyggertorget er også på grunn av terrenghøyden ikke visuelt tilgjengelig siktmessig fra de mest sentrale områdene i sentrum av Asker.

Videre er det mange andre mer attraktive, funksjonsblandede og interessante steder å oppholde seg i sentrum av Asker enn caseområdet. Bakerløkka, kjøpesenteret Trekanten og Strøket er gode eksempler på steder som er mer attraktive for opphold. For sammenligningens skyld observerte jeg også Bakerløkka, inne på kjøpesenteret Trekanten og Strøket og der var det betydelig mer aktivitet og liv i rommene døgnet rundt. En god blanding av kommersielle virksomheter og møteplasser på disse stedene, som kaféer og butikker, tiltrekker seg store folkemengder. Disse observasjonene underbygger Jacobs (1961) påstand om at mennesker tiltrekker seg mennesker.

Oppsummering:

Kulturhuset relaterer seg mest mot Bakerløkka og Strøket og det er av den grunn så og si dødt ved innbyggertorgets utearealer. Et annet problem er at de mest brukte møteplassene i området, slik som kjøpesenteret Trekanten, kulturhusets nedre plan og Strøket, trekker oppmerksomheten og menneskene vekk fra Asker innbyggertorg og arealene utenfor. Asker innbyggertorget ligger på den måten som en øy for seg selv på kulturhusets bakside, og er dårlig koblet på utearealene og omgivelsene forøvrig.

Det er generelt lite funksjonsblanding innenfor caseområdet, få aktive fasader, dårlige solforhold, mangelfull utemøblering, dårlig tilgjengelighet fra sentrale steder i sentrum.

Stedet oppleves på bakgrunn av det som ikke attraktivt for gående eller for opphold generelt, og på den måten blir heller ikke folk kjent med tilbudet.

Dette fører ikke til en god møteplass hvor ulike brukergrupper blir eksponert for hverandre. Innearealene blir heller ikke utnyttet maksimalt. Åpningstidene er også med på å gjøre tilbudet utilgjengelig for enkelte brukergrupper. Innearealene er ellers tilfredsstillende og brukbare, det er noe for enhver smak og ethvert behov, men innbyggertorget som et tilbud i området er ikke brukbart da folk ikke når utenfra.

Trappene på sidene av kulturhuset fungerer som barrierer som hindrer menneskeflyten i å gå videre opp til kulturhusets andre plan. Dette skaper en dårlig sirkulasjon i form av menneskelig bevegelse og aktivitet i Asker sentrum.

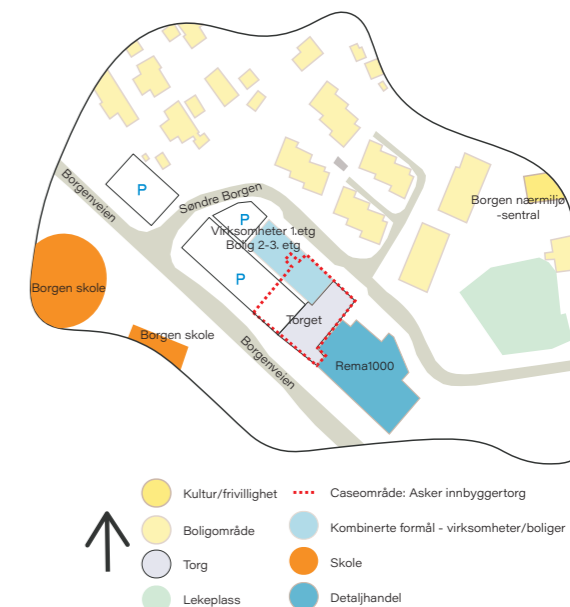
En annen utfordring er at Asker innbyggertorgs funksjoner er veldig spredt. Dette gjør at innbyggertorget samlet sett ikke er så synlig (se figur 26, s.57). Det fragmenterte tilbudet, avstandene og barrierene i rommet inne og ute er med på å viske ut litt av meningen bak innbyggertorgene som et sted hvor man finner alt. Markedsføringen av denne møteplassen bør være sterkere og mer synlig i uterommene slik at man når flere innbyggere med dette konseptet.

5.2 Case 2: Borgen innbyggertorg

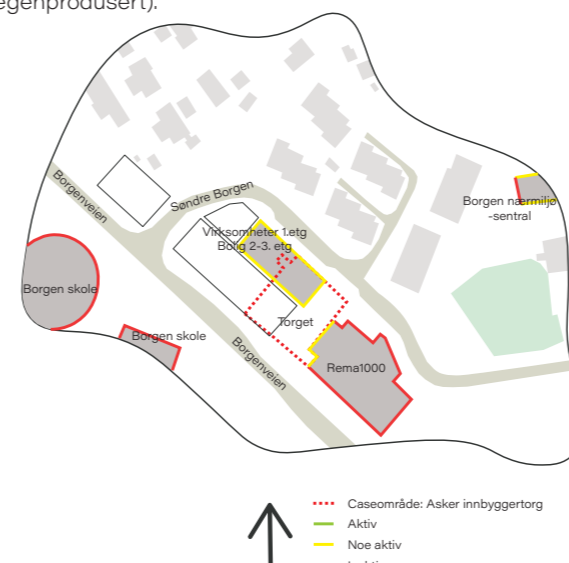
5.2.1 Registreringer

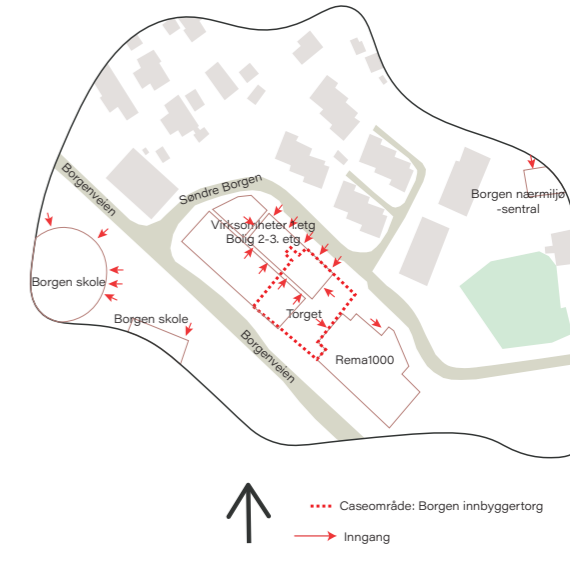
Figur 61 - Kart over tilgjengeligheten ved Borgen (egenprodusert).

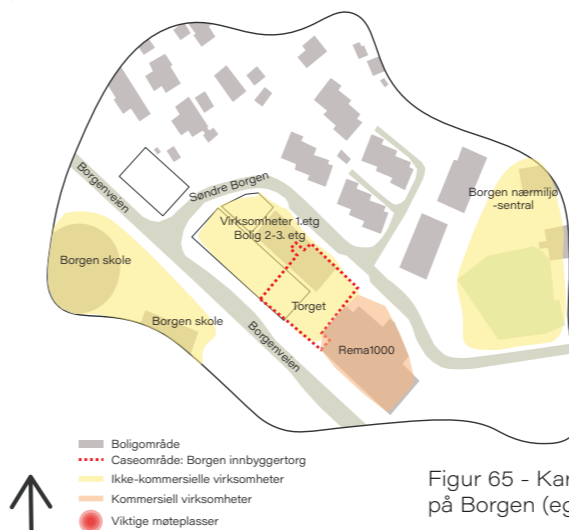
Figur 62 - Kart over funksjoner på Borgen (egenprodusert).

Figur 63 - Fasadene på Borgen vurdert etter Gehls 5-trinnskala (egenprodusert).

Figur 64 - Kart over registrerte innganger på Borgen som den del av fasadevurderingen (egenprodusert).

Figur 65 - Kartet gir en oversikt over de viktigste møteplassene på Borgen (egenprodusert).

5.2.2 Brukbart

Bruken utenfor Borgen innbyggertorg var i motsetning til Asker innbyggertorg mer variert. Jeg observerte at folk foretok både nødvendige og valgfrie aktiviteter innenfor caseområdet. Utearealene ble brukt mest i tilknytning til kundeparkering ovenfor innbyggertorgets hovedinngang. Enkelte gikk målrettet mot Rema1000 for å handle, mens andre gikk til tannklinikken vest for innbyggertorget eller til innbyggertorget selv. Torgarealet mellom innbyggertorget og Rema1000 var godt møblert med både benker og blomsterbed (se figur 66). Dette gjorde stedet oppholdsvennlig for eldre og andre som måtte ha behov for å hvile seg litt. Folks bruk av utearealene registrerte jeg var avhengig av værforholdene. Var det fint vær og sol valgte enkelte å ta seg en kaffe på torget og lese avisen der. Dager det ikke var oppholdsvær, registrerte jeg ingen brukere av utearealene som oppholdt seg der mer enn nødvendig.

Det var også plassert et bord og to stoler ved innbyggertorgets hovedinngang på de observasjonsdagene det var sol og oppholdsvær. Disse sitteplassene ble derimot ikke mye brukt av besøkende ved innbyggertorget. Parkeringsplassen ødela etter min mening litt for innbyggertorgets utearealer ved hovedinngangen, da det var mange som brukte stedet som gjennomfartsåre. Det hele virket lite hyggelig for de som satt ute med kaffen ved hovedinngangen, da oppholdsarealet ikke var så bredt og det gikk ofte folk forbi med handlevogner (se figur 67). Utearealene ved hovedinngangen kunne etter min mening vært satt av mer til menneskelig aktivitet istedenfor parkering.

Utdrag fra feltobservasjon:

" Nå har jeg vært her i én time og det har vært overraskende mange innom innbyggertorgets lokaler. Jeg sitter utenfor hovedinngangen på en av stolene og flikler med mobilen med en kopp kaffe for å blende inn.

Utdrag fra feltobservasjon:

"Ute har det også vært mange. Det har vært alt fra skoleelever, handlende, turgåere og besøkende til innbyggertorget. Det har ikke vært mye gjennomfart i caseområdet, da målpunktet som oftest har vært et sted innenfor caseområdet (Rema1000, tannklinikken, torget eller innbyggertorget.) En gjennomgående observasjon har vært at torget er det rommet som flest går gjennom. Mellom kl. 10 og 13 var det for det meste nybakte, permitterte foreldre og seniorer som var de største brukerne av innbyggertorgets innearealer. Og det er etter kl.13:30 det vanligvis begynner å bli travelt i området, da skjer det for det meste nødvendige aktiviteter i uterommet. Det er da barn og unge ved Borgen ungdomsskole er ferdige fra skolen, voksne drar på handletur, og eventuelt henter barn fra barnehagen."

Når det kommer til brukergrupper så var caseområdet som nevnt ovenfor, mest brukt av eldre og nybakte foreldre på dagtid. Dette er ikke så rart da det er gruppene som oftest er ledige på dagtid, mens andre er på jobb. At dette er de største brukergruppene inne har nok også mye med aktivitetstilbudet å gjøre. Faste tider for senior og barseltreff flere ganger i uken mellom kl.09 og 13, en innbydende kafé og en del mennesker å se ved innbyggertorget til enhver tid, var slik jeg så det, med på og gjøre stedet attraktivt og innbydende som et tredjested for denne brukergruppen.

Disse brukergruppene satt enten i grupper og tok en matbit og kaffe sammen, eller så satt de hver for seg og nøt utsikten og livet som utspilte seg inne og utenfor.

Utdrag fra feltobservasjon:

" Det er en god del mennesker inne i dag, da det er litt for kjølig til å sitte ute. En eldre dame som kom inn for en stund siden sitter med en avis og en kopp kaffe lene på en av

de høye barkrakkene ved vinduet. Hun har jeg nå observert for andre dag på rad. Det virker som hun er stamkunde her. Det er flere andre eldre og unge mødre som jeg har sett flere ganger i løpet av min observasjonstid her. Det som skiller disse brukerne fra brukere jeg kun har sett komme innom én dag, er oversikten og kontrollen. De kjenner stedet godt i motsetning til enkelte som ser noe forvirret ut når de først kommer inn. Nye brukere har jeg sett finner roen fort da stemningen er veldig uformell og behagelig for alle."

Figur 66 - Greit møblert uterom, det dog oppleves kjedelig da det ikke er mye annet som skjer i rommet. Programmeringen av rommet kunne vært bedre (Foto: privat).

Figur 67 - Innbyggertorgets hovedinngang og utearealer er tett på parkeringsplassen (Foto: privat).

Innearealene var videre etter mine observasjoner veldig godt organisert, og det var et sted å være for alle. Trengte man å trekke seg unna for å hvile eller få arbeidsro, så var det til og med et eget rom for det. Den ulike organiseringen av møbleringen og rominndelingen var slik jeg så det med på å skape ulike atmosfærer ved innbyggertorget (se figur 46, s.66). Man hadde kaféområdet som ble brukt som en mer høylytt møteplass med både høyintensive og lavintensive møter. Det var folk som satt alene på barkrakkene og jobbet med sitt, og det var unge jenter som satt og skravlet på den andre siden av kaféen. Det var bookede grupperom hvor et par studenter satt med skolearbeid, og det var en multisal med yogatime for alle interesserte. Bruken var generelt mer variert enn det den var på Asker innbyggertorg og det skyldes nok lokasjonen. Borgen har ingen andre innendørs møteplasser i nærmiljøet og det er på den måten ingen konkurrenter å forholde seg til og det lokale behovet for dette er dermed dekket. Jeg observerte at folk fra ulike kulturer og generasjoner kunne bruke innbyggertorget som en møteplass, og hvor ulike mennesker blir eksponert for hverandre. Dette var for meg en god indikasjon på at stedet har lyktes med å være brukbart for alle.

5.2.3 Opplevelsesfylt

Caseområdet opplevde jeg som innbydende og visuelt tilgjengelig med den åpne døren inn til innbyggertorget, glassfasaden, de gode innsyn- og utsynssmulighetene, skiltet utenfor hovedinngangen hvor det sto "velkommen inn" og dagens meny, og de to stolene og bordet ved hovedinngangen. Torget var også med sine sitteplasser med på å invitere til opphold og sosial interaksjon allerede utenfor innbyggertorget.

Utenfor var det til tider en strøm av mennesker, men omtrent ingen som

men omtrent ingen som oppholdt seg ute på torget i lengre enn 5 minutter. Det kan til tider oppleves som kjedelig og lite sansestimulerende å oppholde seg på torget (se figur 68). Tross det, oppfattet jeg det slik at besøkende til matbutikken og torget, var noe innbyggertorget dro litt nytte av. Jeg observerte stadig vekk flere handlende som stoppet opp utenfor innbyggertorget for å se inn. Mange kom også tilbake igjen for å kjøpe seg en kaffe.

Selv om uterommet var dødt til tider, så ble faktisk brukerne av innbyggertorget og utearealene mer mangfoldig utover dagen. Komfort observerte jeg var avgjørende for bruken av torget. De dagene det var sol var det flere å se på torget, enn når det var minusgrader og dårlig vær, da torget ikke har noen elementer som skaper ly og le.

Utdrag fra feltobservasjon:

" Det er ikke så kjølig i dag og sola skinner. Benkene ved torget er blitt brukt aktivt i dag. Det har hittil vært en ung jente som satt alene på benken, hun dro etter ca. 5 minutter. Et eldre par kom like etter at hun dro, de satt der omtrent like lenge etter en handletur inne på Rema. Det dukket også opp en gruppe nybakte mødre. Disse brukte torget uavhengig av innbyggertorget tilbud og tjenester inne, men jeg tok noen av de i å se nysgjerrig inn i lokalene. De satt der i et par minutter og ventet på en vennine før de gikk videre, mest sannsynlig en liten tur i området."

Innearealene er innbydende med sine varierte sittedeier, den visuelle og auditive kontrollen og skjermingen i enkelte soner, og den hjemmekoselige innredningen forøvrig. Organiseringen av møbleringen ser man er gjort med omtanke for å gjøre stedet så behagelig og inviterende som mulig. Nettopp denne menneskestrømmen og møbleringen på stedet bidro etter min mening til en positiv stimulering av sansene, og gjorde oppholdet generelt spennende for min del.

Figur 68 - Torget mellom innbyggertorget og Rema1000 kan tross møbleringen oppleves som grå, lite interessant og sansestimulerende. (Foto: privat)

At uterommet var litt mer oppholdsvennlig og innbydende enn ved Asker innbyggertorg syntes jeg passet bra med innbyggertorgkonseptet, da den ønskede bruken av innearealene ble gjenspeilet ute, noe som bidro til å skape en sammenheng. Denne sammenhengen er særlig viktig for innbyggertorget da den viser at disse rommene kan brukes av alle, det er offentlig og man trenger ikke å kjøpe noe for å ta i bruk tilbudet.

Når det kommer til åpningstider så var Borgen innbyggertorg noe mer fleksible på dette også. Innbyggertorget hadde langt flere aktiviteter på ettermiddagene og kveldene enn det Asker innbyggertorg hadde. Innbyggertorget på Borgen tilbyr alt fra leksehjelp, språkkurs til trening på kveldstid. På den måten så jeg at huset tiltrakk seg brukergrupper som kanskje ikke hadde anledning til å benytte seg av tilbudene ved innbyggertorget på dagtid. Etter klokken 18 så jeg at det kom flere ungdommer og folk med utenlandsk opprinnelse. Denne aktiveringen av innearealene på ettermiddagene og kveldene var med på å gjøre stedet mer brukbart og tilgjengelig for brukergrupper som hadde behov for det. Kveldstreningen var videre også planlagt å kunne gjennomføres ute i nærmiljøet dersom været tillot det.

Utearealene i tilknytning til innbyggertorget ble på en annen side ikke brukt til noe særlig mer utover det på kveldstid. Alle disse brukerne på kveldstid bidro derimot til en opplevd trygghetsfølelse i rommet ute.

Utdrag fra feltobservasjon:

"Selv om klokken har passert 19, så er det fortsatt mye liv her. Inne i innbyggertorget er det leksekafé, her sitter det alt fra foreldre med barn, til ungdommer og voksne med utenlandsk opprinnelse. Utenfor sitter det en gruppe ungdommer på benkene ved torget. Disse så jeg hadde vært innom Rema1000 tidligere for å kjøpe seg ting."

Rommet er godt belyst, og det at det er folk ute og inne i innbyggertorget gjør at man føler seg trygg selv om man går rundt alene. På skiltet utenfor innbyggertorget så står det at det er kafé og leksehjelp og at alle er hjertelig velkomne til å komme inn. Dette var med på og gjøre rommet tilgjengelig selv om det kunne virke som stedet var litt eksklusivt forbeholdt de som skulle gjøre lekser."

5.2.4 Sammenkoblet

Caseområdet ligger ganske sentralt til på Borgen og har få konkurrenter i området (se figur 62). Den fysiske tilgjengeligheten er god, og hensynet til universell utforming er tatt ved innbyggertorget inne- og utearealer, med blant annet armlener på stoler/benker, snuplasser og ledelinjer for synshemmede. Det eneste stedet det kanskje vil være utfordrende for rullestolbrukere å oppholde seg er ved innbyggertorget hovedinngang. Der er det trangt om plassen, og folk både ferdes og oppholder seg der. Parkeringsplassen kan også oppfattes som en begrensning i rommet da bruken er i kontrast med innbyggertorget bruk av stedet.

Når det kommer til symbolsk tilgjengelighet så er det ingen brukergrupper som anses

å være dominerende i den forstand at de skremmer vekk andre potensielle brukere slik som ved Asker innbyggertorg hvor mange seniorer får stedet til å fortsatt virke som et seniorsenter. Tvert imot så er folk veldig imøtekommende og hyggelige når det kommer et nytt fjes inn på kaféområdet. Det virker som et åpent og mangfoldig sted som hvem som helst kan benytte seg av. Skiltingen, bordet og stolene utenfor innbyggertorget hovedinngang kan påvirke den symbolske tilgjengeligheten da den kan gi en følelse av at noen "eier" stedet privat, men budskapet på skiltene tilsier at det er åpent for alle og enhver. Fokuset rettes dermed mot innbyggere som likestilte individer ved kaféen og ikke som kunder slik det hadde vært ved en kommersiell virksomhet.

Visuelt så er caseområdet ganske åpent og tilgjengelig i den forstand at det ikke er noe som hindrer for innsyn og utsyn. Innbyggertorget lokaler er lyse og åpne med glassfasade, og inne ved hovedinngangen i kaféområdet er det også en vegg av trespiler og glass med innsyn inn til kontorplassene.

Figur 69 - Innbyggertorget hovedinngang blir gjort hyggelig av og til, dette kan derimot skape litt vanskeligheter for bevegelseshemmede til eksempel (Aktiv i asker, u.å).

Caseområdet er etter mine observasjoner godt koblet på omgivelsene. Torget er på mange måter fellesarealet og ryggraden som ikke bare skaper en sammenheng innad i nærsenteret, men også med resten av Borgen. Mulighetene og bruken ved torget mellom innbyggertorget og Rema1000 kompletterer tilbudet og funksjonene i omgivelsene på en grei måte og er med på å forsterke rommets rolle som et samlingspunkt på Borgen og en møteplass for alle. Det er torget som skaper en forbindelse mellom innbyggertorget innearealer, Rema1000 sine innearealer og nærmiljøet forøvrig. Torget er med på å få folk til å senke farten og bruke rommet som en oppholdsplass når værforholdene tillater det.

Utdrag fra feltobservasjon:

" En dame setter seg på en av benkene etter en tur innom Rema1000. Hun sitter der i omtrent en halvtime og bare observerer folk og rommet generelt. Hun ser en stund i retningen mot innbyggertorget før hun står opp for å gå inn dit en tur. Inne ser jeg at hun kjøper seg en kaffe og setter seg ned hos en bekjent som hun får øye på. Der blir hun også i omtrent en times tid, før hun forlater stedet."

Oppsummering

Det er ikke mange utfordringer med området etter mine observasjoner. Torget er godt møblert for sosial interaksjon og fungerer noenlunde bra på dager det er fint vær. Utearealene som en møteplass er derimot, i likhet med Asker innbyggertorg, ikke særlig sansestimulerende og opplevelsesfylte.

Det er behov for en form for oppmykning av utearealene i tilknytning til hovedinngangen. Noe som bør forbedres er derimot tilretteleggingen for lengre opphold i rommet, og for utendørs bruk i all slags vær.

En takutstikker ved innbyggertorget hovedinngang og på langs med Rema1000 sin fasade ut mot torget hadde til eksempel bidratt til ly ved nedbør. Flere utearrangementer i forbindelse med aktiviteter ved innbyggertorget hadde også gitt utearealene litt liv og røre.

Generelt mer aktiv bruk av innbyggertorget fasade og utearealene på dager det er fint vær hadde vært positivt for innbyggertorget da det vil vekke interessen til flere brukere av utearealene. Kundeparkeringen tar også mye av utearealene og gjør at de oppleves som noe utrygge. Færre parkeringsplasser hadde også bidratt til mer plass utenfor hovedinngangen og et større og mer sammenhengende torg i tilknytning til innbyggertorget.

6. FUNN FRA INTERVJU

- 6.1 Intervju av ansatte
- 6.2 Intervju av brukere

6. Funn fra observasjon

For å få en bedre forståelse for hvordan og hvorfor arealene ved Asker og Borgen innbyggertorg er slik de er i dag så gjennomførte jeg kvalitative semistrukturerte intervjuer med 8 brukere ved disse innbyggertorgene og med to kommunalt ansatte som har ansvaret for prosjekteringen og drifningen av disse innbyggertorgene. Dette er nøkkelpersoner som er valgt ut på bakgrunn av sin kjennskap og bruk av caseområdene. Som nevnt tidligere var intervjuene strukturerte rundt to intervjuguider for de ulike informantene basert på deres rolle (se vedlegg 3 og 4).

Videre i oppgaven vil informantene omtales slik:

Informant	Rolle	Hvor
Ansatt 1	Prosjektmedarbeider	Asker innbyggertorg
Bruker 1	Bruker inne	Asker innbyggertorg
Bruker 2	Bruker inne	Asker innbyggertorg
Bruker 3	Bruker ute	Asker innbyggertorg
Bruker 4	Bruker ute	Asker innbyggertorg
Ansatt 2	Prosjektmedarbeider	Borgen innbyggertorg
Bruker 5	Bruker inne	Borgen innbyggertorg
Bruker 6	Bruker inne	Borgen innbyggertorg
Bruker 7	Bruker ute	Borgen innbyggertorg
Bruker 8	Bruker ute	Borgen innbyggertorg

6.1 Intervju av ansatte

6.1.1 Den fysiske utformingen

For både ansatt 1 og ansatt 2 handler den fysiske utformingen av innbyggertorgetts arealer mye om å signalisere at dette skal være en innbydende åpen møteplass for alle. Begge informantene påpekte at de ved behov har tilkalt profesjonell hjelp fra interiørarkitekter for å kunne ta gode beslutninger i samråd med disse i forhold til innredning og planløsning inne.

Viktig ved begge innbyggertorgene har derimot etter profesjonell bistand vært å få innspill fra brukerne om hva de ønsker og eventuelle forbedringer. Informantene forklarer at involvering i tidligfasen i utformingen av innbyggertorgene har vært noe problematisk ved begge innbyggertorgene grunnet begrenset med tid og ressurser.

Gode involveringsprosesser er viktige ifølge informantene, men det har ikke vært enkelt å få dette til i praksis.

Ansatt 1 forteller at ved Asker innbyggertorg har det også i tillegg til involvering og samskaping med nærmiljøet vært mye fokus på gjenbruk og samarbeid med den lokale renovasjonsavdelingen. Gjenbruk som konsept for innredningen skal symbolisere fellesskapsånden og at disse møteplassene skapes sammene med nærmiljøet, lag, foreninger og næringslivet.

Ansatt 1:

"Disse møteplassene lager vi sammen. Det er ikke bare kommunen som er ansvarlige, men hele nærmiljøet. Kommunen tilrettelegger og nærmiljøet, lag og foreninger, næringslivet bidrar i forhold til innhold."

"Vi innhenter hjelp fra interiørkonsulenter ved behov, eller spør våre innbyggere om ønsker og behov og tilpasser deretter."

Ansatt 2:

"Samarbeidet er det som skaper huset. Uten samarbeid – inget innhold. Det skal være lav terskel å komme inn her. Du trenger ikke ha annet mål for øyet enn å slappe av i en stol og da kanskje og bli inspirert til å være med å bidra."

Gode involveringsprosesser er viktige ifølge informantene, men det har ikke vært enkelt å få dette til i praksis.

Ansatt 1 og 2 var også generelt enstemte i sine uttalelser vedrørende hva som var særlig viktig ved den fysiske utformingen av innbyggertorgene. Viktig for begge innbyggertorgene er ifølge informantene at utformingen og møbleringen skal gi en følelse av innbydenhet og åpenhet. For å skape en felles forståelse ba jeg dem om å utdype mer hva de legger i begrepene åpenhet og innbydenhet.

Informantene forklarte at det handler om å ikke utforme innbyggertorget på en måte som får det til å virke som et eksklusivt sted hvor bare noen brukergrupper er velkomne, det skal være universelt utformet. Stort fokus er det også på å tilby aktiviteter av ulik slag for forskjellige brukergrupper. Ansatt 1 og 2 forklarer at det har vært særlig viktig å gjøre lokalene så hjemmekoselige og avslappende som mulig ved hjelp av møblering og ulike soner. Innredningen skal altså ikke være som typiske offentlige institusjoner som gjerne er mer upersonlige og monotone i stilen og utformingen.

Ansatt 1:

"Det skal føles som et hjem hjemmefra. Det skal være innbydende."

"Det er lavterskel i forhold til hva som kreves for å delta. Mange av aktivitetene er gratis. OG det finnes et mangfold av aktiviteter for alle aldersgrupper. Om det blir en ubalanse, så jobber våre teamkoordinatorer med å utjevne dette."

"Det skal være en lavterskel møteplass som er for alle. Du kan komme om du skal være med på en aktivitet eller om du kun ønsker å lese avisen med kaffe for deg selv."

Ansatt 2:

"Du skal kunne være til stede uten forpliktelser. Det er f.eks. ikke kjøpeplikt eller deltakelsesplikt. Det er en høy grad av gratis aktiviteter og det er og store muligheter for å kunne bidra med det du ønsker så lenge det passer inn og er kapasitet til det."

"Behov for størrelse og utforming blir vi bedre og bedre på etter hvert som vi skaper nye hus. Men jeg tror og mener at innbyggertorg tar seg best ut med åpne landskap som har soner i seg. På den måten kan flere være sammen – men samtidig hver for seg."

"Borgen og Heggedal som jeg har jobbet på til nå har man forsøkt å lage så hjemmekoselige som mulig. Det skal ikke være institusjonspreg på husene. Folk i nærmiljøet skal oppleve husene som «sitt andre hjem»."

"Men både utforming og layout jobbes det en del med. Det har vært litt diskusjoner internt med kommunikasjon om layout på innbyggertorgene der signalene fra innbyggertorgene er at vi ikke kan føre et altfor stort fokus på «kommunens layout» nettopp fordi dette er et samarbeid og ikke et rent kommunalt hus. Men alt dette er fortsatt under utvikling."

"Sånt rent til daglig jobber vi med å skape koselig innbydende atmosfære. Vi har lys på bordene. Uformelle, men koselige skilt. Vi har blomster i kassene. Vi tar med innbyggerne på lag når vi ser på nye muligheter."

Når det kommer til utearealene tilknyttet innbyggertorgene så forteller både ansatt 1 og ansatt 2 at det ikke har vært jobbet noe særlig med. Fokuset på den fysiske utformingen ved innbyggertorgene har mer vært på de innendørse arealene. Hovedgrunnen til neglisjeringen av utearealene har ifølge ansatt 1 og 2 vært at de ikke har hatt tilstrekkelig med tid, kapasitet og kunnskaper til å gjøre noe. Eiendomsforholdene og rettigheter i forhold til arealene gir de også uttrykk for å være en flaskehals når det kommer til å få ting gjort med utearealene.

Ansatt 1:

"Vi har til nå ikke jobbet så mye med uteområdene våre. Her må ting avklares med eierforhold med eiendom i kommunen."

"Vi har ikke hatt kapasitet til å fokusere på uteområdene. Dette må komme når vi får flere ansatte om bord på laget. Vi vet det ligger potensiale ved å bruke uteområdene, men som sagt så er dette urørt terreng. Planen er at uteområdene skal tilrettelegges for servering og lek/aktiviteter."

Ansatt 2:

"Vi har ikke brukt uteområdene mye, men vi har lyst til å utvide til lek og matservering."

"På Borgen innbyggertorg må vi høre med sameiet (privatboliger over innbyggertorget), og næringslivets sameie (Rema1000 og tannlegen) og uteområdet. Vi har ikke råderett over disse områdene. Men, i samskaping med Rema1000 har vi fått midler til å innrede uteområdet mellom innbyggertorget og Rema1000."

Begge informantene uttrykker at det å planlegge for en mangfoldig brukergruppe kan være utfordrende til tider. Det handler veldig mye om at hvert innbyggertorg befinner seg innenfor et særegent lokalt kontekst. Ingen innbyggertorg har de samme behovene og problemene å løse. Det er altså ingen fasit svar på problemene. Det å komme frem til endelige løsninger som faktisk fungerer godt er vanskelig da det krever flere fagpersoner med på laget for å greie dette. Det er også en felles enighet om at innbyggertorgets utearealer bør bli sett nærmere på og brukt mer aktivt når ulike forhold tillater det.

Ansatt 1:

"Hvert innbyggertorg er unikt, og det går ikke å planlegge likt for alle. Så det krever en del tid og planlegging for å optimalisere området."
"Budsjettrammen er veldig stram."

Ansatt 2:

"Uteområdene bør absolutt prioriteres i enda større grad."

"Da jeg ikke er interiørarkitekt eller konsulent selv tenker jeg at det vanskelige er å skape møteplasser der alle generasjoner og kulturer føler de kan passe inn. Interiør vil nok og ekskludere."

"Det tar tid å lande konseptet."

6.1.2 Bruk og erfaringer

Erfaringene Asker og Borgen innbyggertorg er noe forskjellige så langt. Ansatt 1 beskriver et mer utfordrende bilde av innbyggertorget som en møteplass på tvers av generasjoner og kulturer, mens ansatt 2 på den annen side viser til gode resultater ved Borgen innbyggertorg i forhold til målsettingen om å nå en mangfoldig brukergruppe.

Ansatt 1 forteller at de største brukergruppene ved Asker innbyggertorg i dag er seniorer og foreldre med barn da det er et godt tilbud for disse (seniortrim, sang/ kor, foredrag, barselmøter, kulturskolen og lignende). Ungdommer, innvandrere, samt sosialt og økonomisk vanskeligstilte er dog grupper som er savnet ved Asker innbyggertorg.

Ved Borgen innbyggertorg er det ikke noen dominerende brukergrupper, men mer variert etter tid på døgnet. Ansatt 2 informerer at det har vært vanskelig å nå enkelte brukergrupper, men dette har man greid å finne løsninger på.

Felles for begge innbyggertorgene er at besøkende stort sett kommer alene eller sammen med andre, enten for å delta i organisert aktivitet eller være der på egenhånd. Utearealene brukes ikke av besøkende.

Da ansatt 2 ble spurt om hva som har bidratt til deres suksess, så var forklaringen at det har noe med beliggenheten og mulighetsrommet til innbyggertorget deres å gjøre. Borgen innbyggertorgs lokaler var ikke brukt til noe annet før, og den symbolske tilgjengeligheten er derfor ikke like merkbar og gjeldende der som det den er ved Asker innbyggertorg som tidligere var et seniorsenter. Borgen innbyggertorg har slik ansatt 2 forklarer det startet med blanke ark og med et bedre utgangspunkt sånn sett.

Ansatt 1 påpeker at deres lokaler i Asker sentrum som tidligere var et seniorsenter har vært en utfordring. Videre forteller ansatt 1 at det er mange som ikke vet om tilbudet i det hele tatt. Ungdommer trekkes frem som en vanskelig gruppe å nå. Det settes også spørsmålsteget ved hvor mye man skal investere i aktivitetstilbud som allerede eksisterer i nærområdet som konkurrenter.

Ansatt 1:

"Asker innbyggertorg har vært veldig preget av at det har vært et seniorsenter. Det er ikke mange under 60 år som vet at det eksisterer. Vi må jobbe med markedsføringen, aktivitetene og maten for å tiltrekke flere."

"I Asker når vi ikke de yngre. Det er fordi det bærer preg av at det har vært et seniorsenter. Men så har vi en ungdomsklubb (RADAR) nedenfor innbyggertorget, og spørsmålet er hvor mye man skal skape av tilbud når det finnes noe annet."

"Mange seniorer synes det er leit at vi endrer så mye på deres sted. Men, sakte men sikkert åpner vi opp for flere. Vi har så langt klart å endre innearealene fra seniorsenter til å ligne mer på en møteplass for alle generasjoner."

"Det som trekker folk til oss i dag er facebook, Hva skjer i Budstikka og aktiviasker.no. Samt, et godt rykte som trekker folk til oss fra nabolaget. God mat og kaffe er også veldig viktig."

Ansatt 2:

"På Borgen har man klart å få alle generasjoner og kulturer til å bruke huset."

Det ser jeg på som en suksess. Det er litt lite her. Det er tilbakemeldingen fra flere. Det er og litt dårlig planløsning mtp. flere aktører inne. Mattilsynsregler etc. Men dette er gode erfaringer videre."

"På Borgen savnet vi de eldre. Der måtte vi jobbe målrettet for å nå dem. De følte seg ekskludert, og etter at vi lagde et program som passet bedre for dem har de begynt å bruke møteplassen."

"Ungdom på Borgen innbyggertorg har vært et problem da de syntes det var veldig fint å henge her. De skremte bort andre kunder."

6.1.3 Oppsummering

Både ansatt 1 og 2 forklarer at mye av fokuset hittil har vært på å skape en god møteplass inne. Det er blitt innhentet interiørarkitekter som har vært med på å hjelpe til å skape en innbydende og åpen møteplass hvor alle brukergrupper kan trives og som er universelt utformet. Begge informantene uttrykker at det har vært vanskelig og tidkrevende å involvere innbyggere i arbeidet med den fysiske utformingen av innearealene. Innhold- og aktivitetsmessig har det derimot vært bedre tilrettelagt for samskaping med nærmiljøet og innbyggerne.

De største utfordringene for Asker innbyggertorg er ifølge ansatt 1 det stramme budsjettet deres til å få realisert det de ønsker, og alle de konkurrerende virksomhetene i Asker sentrum som allerede er godt etablerte og kjente i nærområdet.

Ved Borgen innbyggertorg er det derimot ikke så mange utfordringer i dag. Det er derimot et ønske om å gjøre innearealene og planløsningen enda smartere og mer inkluderende gjennom bruk av interiør og en mer bevisst bruk av utearealene.

En felles utfordring ved begge innbyggertorgene er rettigheter tilknyttet grunnen ute som innbyggertorgene disponerer. Dette gjør det både tidkrevende og noe utfordrende å gjennomføre tiltak i forbindelse med bruk av utearealene som er ønskelig fra ansattes side.

6.2 Intervju av brukere

6.2.1 Asker innbyggertorg

Innearealene

Bruker 1 og 2 var begge fornøyde med den fysiske utformingen innendørs. De beskriver den som inviterende, koselig og sosial. Som en tidligere bruker av seniorsenteret var bruker 1 positivt til de endringene som er foretatt der de siste årene. Det er ifølge bruker 1 mer åpent og livlig der nå enn det det var før. Ifølge bruker 1 og 2 er innearealene med på å tilby et godt offentlig tilbud, med et bredt utvalg av aktiviteter og opplevelser for alle aldersgrupper. Kaféområdet er begge informantenes favorittplass, da dette er stedet hvor man kan være alene eller med bekjente.

Det er en hyggelig atmosfære på innbyggertorget uansett tid. Bruker 2 påpeker at innbyggertorget sine ulike soner og rom er med på å gi besøkende gode brukeropplevelser tilpasset hver enkelt. Bruker 2 var ikke en bruker av seniorsenteret, men har blitt bedre kjent med tilbudet gjennom venner. Bruker 2 beskriver sitt førsteinntrykk som overraskende positivt når hun først fant frem. At det lå på baksiden av kulturhuset hadde ikke bruker 2 ikke fått med seg første gang innbyggertorget skulle besøkes. Bruker 2 påpeker at orientering var noe vanskelig, og uterommet ga ingen tegn på at det var lov til å gå inn dørene til innbyggertorget.

Bruker 1:

“Dette har blitt en enda bedre møteplass med årene. Nå er det enda mer variasjon både i form av møblering, rom å være i og aktiviteter.”

“Det er mye mer kontakt og åpenhet mellom aktiviteter i huset enn før da dette stedet var et seniorsenter. I begynnelsen var alle disse endringene så overveldende, men nå ser jeg at dette gir en form for fleksibilitet for de besøkende. Man kan tilpasse besøket slik man ønsker det.”

“Det var ikke lett å finne frem. Første gang jeg besøkte dette stedet var det ingenting utenfor som antydte at man bare kunne gå inn. Godt jeg ble møtt av venninnen min ved hovedinngangen den gangen.”

Bruker 2:

“Her er det mange muligheter hvis man først har kommet seg inn.”

“Fargebruken og den originale innredningen er med på å gi denne møteplassen det lille ekstra som gjør det hyggelig og mindre seniorsenter-aktig”

“Du ser jo at man har noe å for allemann her. Er man her for å være sosial og deltakende tar man del i de aktivitetene som er på programmet. Vil man bare være her for å ta seg en matbit og en kopp kaffe med en venninne, eller bare litt alenetid, så er det også mulig.”

Utearealene

Den fysiske utformingen utenfor innbyggertorget er slik begge brukerne beskriver det lite inviterende og oppholdsvennlig. Gjentakende beskrivelser fra begge informantene var at utearealene er grå, kjedelige og ikke livlige. Det ble av begge informantene stilt spørsmål ved om det er meningen at man skal bruke mer tid her.

Både bruker 3 og 4 var ukjente med innbyggertorget som en åpen møteplass for nærmiljøet og hele prosjektet generelt. Bruker 3 bruker innbyggertorget utearealer ofte men er ikke så godt kjent i området, og går bare forbi innbyggertorget for å komme seg til togstasjonen. Bruker 4 er en av beboerne i boligområdet vest for innbyggertorget og også en som ofte går forbi innbyggertorget utearealer for å komme seg videre til Trekanten.

Bruker 3:

“Nå er jeg ikke akkurat lommekjent i denne delen av Asker, men jeg føler meg ikke velkommen til å gå inn dit (innbyggertorget). Vet ikke om det hadde gjort en forskjell om jeg var mer kjent her. Men innbydende vil jeg ikke si at dette rommet er.”

“Sånn designmessig kunne de (ansatte ved innbyggertorget) har vært noe mer frampå dersom de hadde ønsket flere besøkende. (..) Det er så lite som skjer akkurat i denne delen av Asker at jeg egentlig ikke skjønner hvorfor man åpner noe sånt som dette her. Det hadde tatt seg bedre ut nede ved torget (Bakerløkka/kulturhusets hovedinngang”

“Det ser nokså privat ut. Ikke mange mennesker å se heller.”

Bruker 4:

“Det er jo et lite vennlig sted. Altfor kjedelig og dødt til å kunne være en god møteplass.”

“Her går jeg ofte, men jeg opplever det ikke som et særlig spennende sted å oppholde seg i. (...) Og det er jo slik at hvis man har noe å gjøre et sted så bruker man som oftest også lengre tid der. Akkurat her vil jeg ikke si jeg har noe som helst å gjøre.”

“Jeg ser nå at det er en form for kafé og møteplass, men med så mange andre kaféer og restauranter nede på Strøket så frister det ikke akkurat å komme hit.”

6.2.2 Borgen innbyggertorg**Innearealene**

Bruker 5 og 6 beskriver innbyggertorget innearealer som et koselige og godt sted for nærmiljøet. Det pekes også her av bruker 5 og 6 at møbleringen og organiseringen i rommet er med på å gjøre det innbydende og oppholdsvennlig for diverse brukergrupper. Bruker 6 påpeker at en ulempe ved planløsningen er at kaféområdet oppleves som noe lite og ubehagelig kompakt når det blir folksomt.

Dager det ikke er hektisk og mange innom kaféen oppleves derimot rommet som koselig og innbydende av begge informantene. Både bruker 5 og 6 er som nære naboer også faste brukere ved Borgen innbyggertorg. For bruker 5 brukes innbyggertorget mest som et sted for å studere og møte venner på. Bruker 6 på den annen side informantene bruker stedet mest som et samlingssted (foredrag/ arrangementer og felles aktiviteter) og fritidssted for familien.

Bruker 5:

“Den innbydende innredningen og hyggelige betjeningen gjør at man ofte tilbringer mer tid her enn planlagt.”

“Rommet og møbleringen er tilpasset alle tenkelige brukere. Ungdommer, studenter, par, eldre, familier. Man finner et sted å sitte uansett, hvis ikke man gjør det er de ansatte alltid hjelpelige.”

“Dette stedet pleier ofte å være fylt med besøkende. (...) Veldig kjekt å ha en sånn møteplass få meter unna der man bor.”

Bruker 6:

“Det er god akustikk her inne. Hva enn hensikten med besøket er så vil man finne et sted å gjøre det man har kommet for.”

“Enkelte ganger når det er travelt og mange her inne, så oppleves stedet som litt for lite. Det føles som om besøkende her ikke er jevnt distribuert/spredd rundt omkring i rommet. Servering ute hadde nok gjort susen.”

Utearealene

Utearealet blir av bruker 7 og 8 beskrevet som oppholdsvennlig ved torget, men lite innbydende ved parkeringsplassen og ved innbyggertorget hovedinngang. Begge informantene er kjent med innbyggertorget, men bruker ikke utearealene i direkte forbindelse til det stedet. Gjentatte ganger trakk informantene frem at utearealene, og da særlig torget, har blitt mye bedre i løpet av de siste årene som en sosial møteplass ute. Bruker 7 forklarte at torget og utearealene var langt i fra slik det ser ut i dag da innbyggertorget åpnet for to år siden i 2018.

Det var omtrent ingen sitteplasser, beplanting og sykkelparkering. Bruker 8 forteller også om tiden hvor utearealene var svært mangelfulle og uferdige. I dag oppleves torget og arealet ved innbyggertorget hovedinngang som noe mer innbydende, men det er fortsatt ikke det mest interessante og attraktive å oppholde seg i over lengre tid. Det er ifølge informantene lite å oppleve noe som gjør det kjedelig å være der lengre enn nødvendig.

Bruker 7:

“Jeg kommer hit flere ganger i uken for å handle. Noen ganger pleier jeg å møte venninner på kaféen der borte (innbyggertorget kafé), eller for å delta på trim for kvinner.”

“Nå er mye på plass, men det er fortsatt rom for forbedringer. Det er inviterende med alle sitteplassene og gjør det mulig å være sosial, men hvis det regner eller snør slik det er i disse dager,

blir det fort til at man helst vil holde seg inne. Bruken min avhenger på den måten av været kan du si."

"Det er blitt mye bedre her med tiden. Først når dette nærsenteret stod "klart" var det ingen sted å sitt. Hele stedet her var en skuffelse for oss i nærområdet."

Bruker 8:

"Det hadde vært fint å se mer av innbyggertorget funksjoner og tilbud ute også. Det hadde tilført stedet noe mer aktivitet slik et torg egentlig bør være"

" Når sant skal sies så liker jeg å kjøpe meg en kaffe og sette meg ned om jeg har tid, ofte blir det en av benkene på torget, og deretter en kort tur med hunden. "

"(...)Møbleringen ute på torget forteller meg at man er velkommen til å ta en pause fra det man holder på med. (...) Om det er noen som tar en pause fra handlingen det vet jeg ikke."

"Jeg tar i hvert fall barna mine hit i helgene. Her får vi møtt naboer, venner fra skole og barnehage."

6.2.3 Oppsummering

Asker innbyggertorg oppleves av brukerne som en god og innbydende møteplass inne. Det er ulike soner å sitte i og diverse aktiviteter og tilbud for enhver smak. Utearealene oppleves derimot ikke som like innbydende og i harmoni med innearealene og innbyggertorget ønske om å være en åpen og tilgjengelig møteplass for alle kulturer og generasjoner. Brukerne opplever utearealene som kjedelige og lite innbydende. Videre forklares det at utearealene ikke gir noen indikasjon på at dette er en møteplass og kafé hvor alle er velkomne. Borgen innbyggertorgs innearealer beskrives av brukerne som en innbydende og fin møteplass.

Utearealene blir derimot ikke brukt i tilknytning til innearealene og innbyggertorget forøvrig. Utearealene i direkte tilknytning til innbyggertorget fasade blir beskrevet som kjedelige. Torget er på den annen side er med på å få folk til å oppholde seg noe lengre i rommet med sin møblering og sitteplasser. Selv om Borgen innbyggertorg ligger sentralt til er det fortsatt behov for å synliggjøre innbyggertorget enda mer og gjøre det spennende for folk slik at de blir trukket til stedet.

DEL 3: AVSLUTNING

- 7. Diskusjon
- 8. Oppsummering
- 9. Kilder
- 10. Vedlegg

7. DISKUSJON

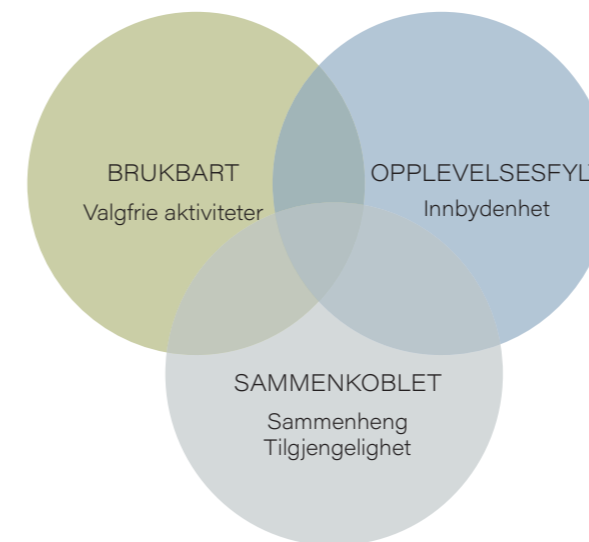
7.1 Utfordringene med samspillet 7.2 Bedre samspill - bedre møteplasser?

7. Diskusjon

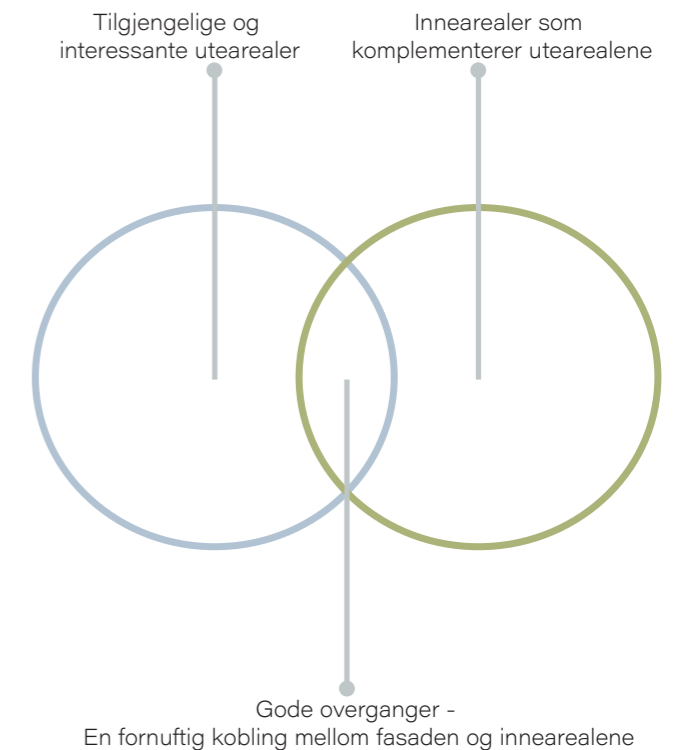
I denne delen vil jeg ved hjelp av de empiriske funnene fra del to og med utgangspunkt i kriteriene for et godt samspill som ble utledet i kapittel tre, diskutere og gi et svar på underproblemstilling 4 som lyder som følgende: "Hva er utfordringene med samspillet ved innbyggertorgene i dag? Hvordan vil en bedring av samspillet gjøre innbyggertorgene vellykkede som ikke-kommersielle møteplasser?"

Denne underproblemstillingen er todelt og jeg først gi et svar på hva utfordringene med samspillet er ved innbyggertorgene i dag i lys av kriteriene for et godt samspill (se figur 72), deretter vil jeg gå nærmere inn på hvordan en bedring av samspillet vil være med på og gjøre innbyggertorgene vellykkede som ikke-kommersielle møteplasser.

Kriteriene for et godt samspill tilsier at møteplassene bør være brukbare, opplevelsesfylte og sammenkoblet på omgivelsene. Hovedutfordringene som kom frem i kapittel fem og seks vil bli diskutert nedenfor i lys av disse tre kriteriene for et godt samspill.

Figur 72 - Figuren viser at et godt samspill kjennetegnes av en gjensidig avhengighet mellom kriteriene (egenprodusert).

Figur 71 - Figuren viser hvordan samspillet mellom møteplassen inne og ute kan se ut i praksis (egenprodusert).

7.1 Utfordringene med samspillet

7.1.1 Brukbart

Overgangen mellom fasader på bygg og offentlige uterom er noe Gehl er svært opptatt av (Gehl, 2010, s.98). Aktive fasader er ifølge Gehl viktig for å tiltrekke seg mennesker og for å gjøre et sted mer oppholdsvennlig og innbydende. En aktiv fasade kan ifølge Gehl oppnå syv ganger mer aktivitet enn en fasade som er inaktiv. Mennesker er slik Gehl beskriver det kantmennesker og på den måten svært observante av bebyggelsens fasader, kanter og hva den signaliserer med møblering og annen utsmykning. Utformes kantene på bygg, altså fasadene oppholds- og sosialiseringssvennlig vil også mennesker benytte seg av det og bli lengre på stedet.

En utfordring i dag er at fasadene til Asker innbyggertorg ikke er aktive og møteplassen inne har ingen som helst kontakt med uterommet og aktiviteten som utspiller seg der.

Dette fører til en ganske brå overgang mellom inne- og utearealene, og en stikk motsatt aktivitet i rommene. Brukere av uterom føler seg på den måten ikke velkomne inn. Observasjonen viste at innbyggertorget utearealer i dag kun blir brukt til nødvendige aktiviteter som gjennomfart, og innearealene blir brukt til både sosiale og valgfrie aktiviteter. For å gjøre innbyggertorget innbydende som en møteplass er det viktig at man allerede ute får signaler om at dette er et sted som er ment for opphold og sosial interaksjon.

Dårlig bruk av fasader er også en utfordring ved Borgen innbyggertorg. Ved Borgen innbyggertorg er det forsøkt å sette et par stoler og et bord, men dette forsøket har så langt ikke vært så vellykket som man hadde ønsket grunnet lite funksjonsblanding og opplevelsesmuligheter. Det er mer som må til, og det må skapes en særegen atmosfære hvor det er ønskelig å bruke utearealene som en møteplass og oppholdssted.

For å gjøre fasadene mer innbydende som en møteplass holder det altså ikke med å sette noe stoler og bord. Gehl sine 12 kvalitetskriterier som er delt inn i tre hovedkategorier viser at for at et sted skal oppleves som oppholdsvennlig og innbydende må det tilby beskyttelse fra trafikk, forurensing og klimatiske forhold, det må også være komfortabelt i den forstand at det er muligheter for opphold, utfoldelse og sosial interaksjon, og sist men ikke minst muligheter for å nyte stedet i form av tilfredsstillende opplevelser gjennom funksjonsblanding, værforhold og estetiske kvaliteter (Gehl Architects, 2014, s.16). Verken Asker eller Borgen innbyggertorgs utearealer kan sies å oppfylle Gehls sine krav for oppholdsvennlige rom. Utearealene i tilknytning til innbyggertorgene er preget av mye motorisert trafikk og støy, ingen fokus på le og ly, få sitteplasser og generelt ikke opplevelsesrike rom.

Gehl viser også at bruken og den menneskelig aktiviteten i et rom gir en indikasjon på hvor vellykket rommet er. Et godt uterom som en møteplass er ifølge Gehl et sted hvor mye av aktiviteten er sosial og valgfri - med andre ord er det et tredjested som folk velger å benytte seg av i fritiden og hvor ting skjer spontant. Motsatt vil det derfor si at et rom hvor det kun foregår nødvendige aktiviteter være å anse som et mislykket rom (Gehl, 1987, s. 135).

Jacobs påstår også at synet av mennesker trekker flere mennesker til et sted (Jacobs, 1961, s.32). Både Asker og Borgen innbyggertorg sliter med å få brukerne av uterommene til å bruke stedet til annet enn nødvendige aktiviteter som å komme seg fra A til B. Å tilrettelegge for sosial og valgfri aktivitet utenfor Asker og Borgen innbyggertorg bør derfor være en prioritering da dette vil være med på å få en mer mangfoldig brukergruppe til å bruke rommet og bli kjent med tilbudet. En god start vil være å plassere enda flere flyttbare stoler på langs med innbyggertorget fasade og noen morsomme og enkle installasjoner for barn slik at rommet blir fylt med liv. Det er dog viktig å samarbeide med nabobyggene da disse også har sitt de kan bidra med. Rema1000 ved Borgen innbyggertorg kan til eksempel ha ulike stands ved torget eller bare enkelt og greit sette ut ferskvarene ute på torget slik at handlingen skjer allerede ute på torget.

Dette kan man få til ved å for eksempel dra mer av det daglige programmet sitt til uteområdene rundt innbyggertorgene, koordinere mer med kulturhuset i forbindelse med arrangementer slik at innbyggertorget blir synligere og folk kan bli ledet opp dit.

Gode medvirkning og involveringsprosesser er også viktige for å gi folk en form for tilhørighet og eierskap til det som utformes. Dette er også noe Jacobs trekker frem i sin teori; "Cities have the capability of providing something for everybody, only because, and only when, they are created by everybody." - Jane Jacobs, 1961, s.238

En utfordring ved begge innbyggertorgene er rettigheter i grunnen som innskrenker de ansattes muligheter til å bruke arealene slik de vil uten å innhente nødvendige tillatelser. Dette gjør etter informantenes innspill det utfordrende å skape et godt samarbeid med aktiv involvering av lokalbefolkningen underveis i planleggingen for bruk av utearealene. Involvering er som kjent tidkrevende, og særlig i prosjekter hvor det er mange rettighetshavere og parter å forholde seg til. Sætres dynamiske perspektiv på hvordan det sosiale livet konstrueres i rom, gir derimot håp om at det er mulig å skape en åpen møteplass til tross for at involveringen ikke skjer i forhandlingsfasen mellom de viktigste partene (i dette tilfellet Asker kommune og Rema1000). Sætres dynamiske perspektiv på bruk av rom handler om at brukerne i ettertid får muligheten til å sette sitt preg på stedet (Sæter, 1994, s. 17).

Det er ifølge intervjuene i kapittel seks innvilget midler til å utforme arealene mellom innbyggertorget og Rema1000 slik at det blir enda mer oppholdsvennlige og interessante. I den anledning er det viktig å invitere den lommekjente lokalbefolkningen, slik at lokale behov og interesser som kanskje ikke er så synlige utad blir satt ord på. Informantene påpekte også at det er viktig å planlegge hvert innbyggertorg for seg da alle er unike og har et eget lokalt kontekst å forholde seg til. Dette er en god start på å gjøre Borgen og Asker innbyggertorg en naturlig del av lokalsamfunnet, uten å tilside sette det særegne ved hver lokasjon.

7.1.2 Opplevelsesfylt

For å gjøre et sted livlig og fylt med ulike mennesker er det også ifølge Jacobs og Whyte viktig med funksjonsblanding, aktive fasader som henvender seg til forbipasserende utenfor og et tilbud som dekker det lokale behovet (Jacobs,1961, s.45; Whyte, 1980, s.57) . Å sikre helårsbruk og fornuftige åpningstider er også viktige faktorer for å trekke folk til et sted (ibid, s.14). Det er også viktig å signalisere på en god måte at et sted er offentlig tilgjengelig da klare skiller mellom private og offentlige rom er avgjørende for om folk velger å ta det i bruk eller ei.

Problemet med Asker innbyggertorg er at det ligger veldig uheldig til i dagens sentrum. Asker innbyggertorgs innearealer er i og for seg gode utformingsmessig, men brukermessig er det altfor lite variasjon. Det er de samme menneskene som bruker stedet gang på gang. Det legges på den annen side til rette for et variert aktivitetstilbud i håp om at det vil trekke flere brukergrupper til stedet, men grunnet dårlig lokasjon og feil markedsføring blir ikke mange grupper nådd. I motsetning til Borgen innbyggertorg er ikke alle tjenestene og tilbudene ved Asker innbyggertorg samlet på ett og samme sted. Funksjonstilbudet ved Asker innbyggertorg er mer fragmentert og dette skaper større avstander og spørsmålstegn ved hva som inngår som en del av innbyggertorget og ikke. Dette er også med på å differensierer ulike brukergrupper og ikke eksponere de for hverandre. Borgen innbyggertorg er med sitt samlede funksjonstilbud sånt sett mer synlig i form av at det er ett fysisk sted å gå til, og også mer interessant da det er mye som foregår i lokalene innendørs.

Funksjonsblanding i bygg er en ting, men det er også viktig tilrettelegge for variert aktivitet, samt liv og røre utenfor byggene også. Flere teoretikere har vært veldig tydelig på at fleksible og multifunksjonelle uterom stimulerer sansene og gjør rom spennende og attraktive for lengre opphold og valgfrie- og sosiale aktiviteter (Jacobs, 1961, s14; Whyte, 1980, s.57) . Fasadeutforming er i den sammenheng viktig. For å kunne gjøre et uterom mer variert, sosialt, spennende er det viktig at fasadene og aktiviteten inne kobles mot uterommet. Både fasadene ved Asker og Borgen innbyggertorg er av glass og med nok mange inngangspartier, men de oppleves likevel som uinteressante og ikke oppholdsvennlige. Dette skyldes nok at aktiviteten inne ikke er koblet mot uterommet og feil bruk av fasader.

Teoretikeren Hall mente at folks bruk og opplevelser av rom er styrt av handlingsrommet, altså hva en kan foreta seg der. Å ha gode, interessante aktive fasader handler om mer enn å bare sikre innsyn gjennom store glassvinduer og ha mange dører. Det handler like mye om å etablere en sømløs overgang mellom funksjoner inne og ute slik at de drar nytte av hverandre og gjør et sted spennende og interessant. Vil man tiltrekke seg en bred brukergruppe på tvers av kulturer og generasjoner er det derfor også viktig at man utformer utearealene i tilknytning til innearealene på en måte som gir signaler om dette. For begge innbyggertorgene så er det av den grunn viktig å skape gode uterom som vil være innbydende for ulike mennesker uansett kjøpekraft, alder og annen bakgrunn.

Med transformasjonsplanene til Citycon Trekanten Eiendom for kjøpesenteret og utearealene i tilknytning til Asker innbyggertorg vil det derimot i fremtiden, hvis alt går etter planene, være mer differensiert bruk og tilbud i ulike prisklasser ved stedet.

Dette prosjektet vil Asker innbyggertorg dra nytte av da planene vil bidra til at den betydelige folkemengden som i dag holder til ved kulturhusets hovedinngang, Bakerløkka og Strøket blir mer jevn fordelt og spredt omkring i Asker sentrum. Det vil også mest sannsynlig være med på å trekke en mangfoldig brukergruppe til innbyggertorget også.

7.1.3 Sammenkoblet

Ifølge Carr mfl. og Lynch er visuell tilgjengelighet viktig for opplevelsen og navigeringen i et rom (Carr mfl., 1992; Lynch, 1984). Rom som ikke er visuelt tilgjengelig ved at de ikke sikrer noen form for innsyn og utsyn, er med på å gjøre steder uvelkomne og utrygge (Carr mfl., 1992, s.145). Gehl påpeker også at muligheter for innsyn i et bygg er med på å påvirke den opplevde graden av tilgjengelighet ved at den får rom til å virke som mindre private og mer åpne (Gehl, 2010, s.159).

Asker innbyggertorg har vært noe uheldig med lokaliseringen da de ligger veldig gjemt i sentrum av Asker, og på et annet plan enn sentrumsområdet hvor folkemengden befinner seg. Dette er etter mine observasjoner og intervjuer å anse som en utfordring da dette gjør innbyggertorget lite visuelt tilgjengelig i den forstand at den er vanskelig å finne og nå dersom man ikke har noe å gjøre i akkurat den delen av Asker sentrum. At Asker innbyggertorget er dårlig tilgjengelig visuelt sett vil si at tilbudet heller ikke vil bli oppdaget av mange. Dette er utfordrende da meningen med innbyggertorget er å være en åpen og tilgjengelig møteplass for alle.

Ved Borgen innbyggertorg er visuell tilgjengelighet ikke et problem da deres lokaler ligger ganske sentralt til og i umiddelbar nærhet til både torget og nærmiljøets dagligvarebutikk.

En utfordring ved Borgen innbyggertorg er derimot å markedsføre tilbudet i uterommet gjennom fysisk tilstedeværelse og utsmykking av fasadene, og på den måten øke synligheten ved torget og åpne stedet opp enda mer visuelt sett.

Videre er symbolsk tilgjengelighet ifølge Carr mfl. også viktig å kartlegge da det er med på å gi en indikasjon på hvem rommet er forbeholdt og om enkelte brukergrupper kan føle seg ekskludert (Carr mfl., 1992, s. 149).

Ved Borgen innbyggertorg er ikke den symbolske tilgjengeligheten et stort problem da det ikke er én dominerende brukergruppe av innbyggertorget. Asker innbyggertorg har derimot problemet i forhold til den symbolske tilgjengeligheten da deres lokaler tidligere var et seniorsenter og bærer i dag etter mine observasjoner og intervjuer fortsatt noe preg av det med de brukerne som er å finne der. Utfordringer er i all hovedsak at forbipasserende får et feil bilde av Asker innbyggertorget når de ser i gjennom innbyggertorget glassfasade inn til kaféområdet og ser at flertallet av brukerne er eldre. Gehl og Carr mfl. sine teorier om visuell tilgjengelighet er kombinert sett med på å gjøre Asker innbyggertorg mindre tilgjengelig og mer eksklusivt for den eldre garden. For endre på den symbolske tilgjengeligheten ved Asker innbyggertorg er man først og fremst nødt myke opp overgangen mellom innearealene og uterommet. I den forbindelse er det viktig å åpne opp og tilrettelegge for mer variert bruk i uterommet slik at flere brukergrupper føler seg trukket til stedet.

7.1.4 Utfordringene oppsummert

Asker innbyggertorg

- Uheldig lokasjon
- Lite funksjonsblanding - fragmentert tilbud
- Ikke innbydende utearealer / mer valgfrie aktiviteter i utearealene
- Inaktive fasader - må gjøres mer interessante og oppholdsvennlige
- Rettigheter i grunnen og involvering
- Mange kommersielle aktører som konkurrenter

Borgen innbyggertorg

- Ikke innbydende utearealer / mer valgfrie aktiviteter i utearealene
- Inaktive fasader - må gjøres mer interessante og oppholdsvennlige
- Rettigheter i grunnen og involvering

7.2 Bedre samspill - bedre møteplasser?

7.2.1 Forslag til forbedringer

For at innbyggertorgene skal oppleves som inviterende og tilgjengelige er det først og fremst lurt å åpne opp inngangsdørene når innbyggertorget er åpent. Dette vil være med på å myke opp overgangen mellom inne og utearealene. For at innbyggertorgene skal bedre kjent blant besøkende av utearealene er det også viktig at representanter fra innbyggertorgene aktivt går ut og oppsøker forbigående og deler ut flyers og informasjon om innbyggertorgets tjenester, tilbud og program.

For å gjøre uterommene spennende og interessante som oppholdssted bør de stimulere sansene mer. Dette kan man oppnå ved å bruke mer farger, belysning og musikk både ved fasadene og i uterommene. For at utearealene skal bli brukt av en mer mangfoldig brukergruppe bør det være noe varierte aktiviteter og tilbud i rommet. Dette kan man oppnå med enkle arkitektoniske installasjoner som kan bli brukt til å sitte, leke eller bare som interessant objekt å se på og oppleve (arkitektur - med lokale kunstnere), faste stand- og foodtruck områder, en bedre koordinering med ulike aktører, arrangører og virksomheter i nærområdet, og sist men ikke minst ved plassering av flyttbare stoler, bord og andre møbleringselementer.

Det skal heller ikke mye til for å kunne invitere nærmiljøet med på å skape mer interessante og opplevelsesrike uterom. Å invitere skoleklasser, voksne (frivillige, etniske minoritetsgrupper) til å være med å male, bygge, møblere og skape møteplassen ute vil nemlig være med på å gi diverse brukergrupper en sterkere tilknytning rommet da de vil føle en form for eierskap og minne til stedet.

7.2.2 Hvorfor bedre samspillet?

En bedring av samtlige utfordringer vil være med på å gjøre innbyggertorgene enda mer tilgjengelige, synlige og innbydende for alle slags mennesker i samfunnet. Mer variert og interessant bruk utenfor innbyggertorgene vil trekke flere og en mer mangfoldig brukergruppe til utearealene. Dette vil innbyggertorgenes innearealer også dra nytte av. En bedring av den fysiske utformingen, vil bedre den visuelle og symbolske tilgjengeligheten av arealene også - og dette vil igjen være med på å synliggjøre og tilgjengeliggjøre innbyggertorgene for alle i lokalsamfunnet.

Funksjonsblandingen vil skape mindre avstander og mer variert bruk og aktivitet. Dette vil være med på å eksponere mennesker med ulike forutsetninger og sosioøkonomiske bakgrunn for hverandre. Innbyggertorgene skal være et lavterskeltilbud og dette må derfor gjenspeiles allerede i uterommene.

8. OPPSUMMERING

8.1 Konklusjon

8.2 Videre forskning

8.1 Konklusjon

Formålet med denne studien har vært å undersøke hvordan samspillet mellom inne- og utearealene ved casene, Asker og Borgen innbyggertorg er i dag, for deretter å kunne si noe om hva utfordringene er og hvordan disse kan forbedres.

Følgende hovedproblemstilling ble formulert innledningsvis:

"Hvordan bedre samspillet mellom inne- og utearealene ved innbyggertorget i Asker og Borgen, og hvordan bidrar dette til vellykkede ikke-kommersielle møteplasser for alle i samfunnet?"

Litteraturgjennomgangen har vist at fasadeutforming, tilgjengelighet og innbydenhet gjennom god programmering og møblering er viktige stikkord når det kommer til å skape en god offentlig møteplass inne og ute.

På bakgrunn av litteraturgjennomgangen i kapittel tre utledet jeg tre kriterier, brukbart, opplevelsesfylt og sammenkoblet, for hvordan man kan oppnå et godt samspill mellom den offentlige møteplassen inne og utearealer. Kriteriene ble brukt som et analyseverktøy videre i oppgaven for å kunne forstå og vurdere hvordan samspillet ved de respektive innbyggertorgene er i dag og hvordan de kan forbedres.

Hovedfunn fra observasjonene og intervjuene viser at det ved Asker og Borgen innbyggertorg ikke er et godt samspill mellom innbyggertorgets møteplass inne og ute i dag. Ved Asker innbyggertorg skyldes det torgets uheldige lokasjon, tidligere funksjon som seniorsenter, dårlige fasadeutforming, bruk av uterom og det fragmenterte funksjonstilbudet.

Borgen innbyggertorg har på sin side et bedre utgangspunkt for å kunne oppnå et godt samspill, med en god lokasjon ved Borgen nærsenter, ingen kommersielle-møteplasser som konkurrenter, gode solforhold og et fint torgareal til disponering, men det er per i dag ikke godt nok med tanke på dårlig fasadebruk og programmering av uterommene.

Innbyggertorgene er fortsatt et relativt nytt tilbud og det er mange som enda ikke vet mye om det. Å jobbe med uterommene er derfor viktig i arbeidet med å gjøre innbyggertorgene innbydende og tilgjengelige som en åpen møteplass for folk på tvers av generasjoner og kulturer. Involvering er blitt nevnt som en utfordring av begge informantene da det er tidkrevende og vanskelig å gjennomføre i praksis med tanke på rettigheter i grunnen og tillatelser i tilknytning til dette. Det bør i den sammenheng jobbes mer mot en aktiv involvering, da det er lokalfolket som vet hva som trengs eller ikke.

For å bedre samspillet er det viktig at uterommene møbleres og aktiviseres mer etter det lokale behovet og etterspørselen. Aktiviteten og bruken utenfor innbyggertorgene må også være av variert og valgfri karakter gjennom en målrettet og god programmering for å trekke en bredere gruppe mennesker til utearealene.

Basert på min forståelse vil en bedring av samspillet være med på å synliggjøre og tilgjengeliggjøre innbyggertorgene enda mer, ved at flere og en mer mangfoldig gruppe mennesker vil bli trukket til stedet. Dette er viktig da det vil være med på bidra til vellykkede ikke-kommersielle møteplasser for alle grupper i samfunnet.

8.2 Videre forskning

Videre forskning kan være hvordan innbyggertorgene fungerer i sommerhalvåret, da dette studiet er foretatt på vinterhalvåret og kan ha hatt innvirkning på aktiviteten og bruken av rommene.

Involveringen ved innbyggertorgene er også et tema for seg selv som bør utforskes nærmere. Her kan forholdet mellom kommunens mål om å skape møteplasen med lokalsamfunnet, og den faktiske involveringen og samskapingen undersøkes.

Innbyggertorgene er fortsatt veldig nytt for mange, men å gjennomføre tilsvarende studier vil være hensiktsmessig for å kunne konstatere hvordan utviklingen har vært, hva utfordringene er og hvordan man kan gjøre disse åpne møteplassene enda bedre.

Det hadde vært særlig interessant å gjennomføre en liknende studie om et par år eller etter at Citycon Trekanten Eiendom sine planer for Trekanten kjøpesenter realiseres og Borgen innbyggertorg virkeliggjør sine planer for torgarealet i samarbeid med Rema1000 Borgen.

9. KILDER

9.1 Litteraturliste 9.2 Figurliste

9.1 Litteraturliste

Asker kommune. (2016). *Intensjonsavtale om sammenslåing av kommunene Hurum, Røyken og Asker*. (Upublisert materiale). Asker.

Asker kommune. (2018). *Grunnlagsdokument*. (Upublisert materiale). Asker.

Asker kommune. (2020a). Innbyggertorg. Hentet fra: <https://www.asker.kommune.no/kultur-idrett-og-fritid/innbyggertorg/#chapter5>

Asker kommune. (2020b). FNs bærekraftsmål. Hentet fra: <https://www.asker.kommune.no/samfunnsutvikling/fns-barekraftsmal/>

Asker kommune. (u.å). *Prosjektmandatet for delprosjekt A9 Innbyggertorg*.(Upublisert materiale). Asker.

Audunson, R. (2005). The public library as a meeting place in a multicultural and digital context: The necessity of low-intensive meeting-places. *Journal of Documentation*, Vol. 61. no 3, 429-441. <https://doi.org/10.1108/00220410510598562>

Brevik, C. (2016, 21. juni). Da er det klart: Asker, Røyken og Hurum blir Asker. *Budstikka*. Hentet fra: <https://www.budstikka.no/nyheter/da-er-det-klart-asker-royken-og-hurum-blir-asker/45045!/>

Butenschøn, P. (2003, 20. november). Det viktige byrommet. *Dagbladet*. Hentet fra

Carr, S., Francis, M., Rivlin, L. G., & Stone, A. M. (1992). *Public Space*. Cambridge: Cambridge, University Press.

Citycon. (u.å). Potensielle utviklingsprosjekt. Hentet fra: <https://www.citycon.com/no/kjopesenter/prosjekter-i-norge/trekanten>

Cowi. (2018). *Detaljregulering for trekanten*. Hentet fra: https://www.asker.kommune.no/contentassets/19bfd2797f914fd2b6cb39cff74f74ac/trekanten-reguleringsplan_planprogram_horingsversjon.pdf

Dahlmann, I. (2005). *Gåboka*. Miljøseksjonen, Vegdirektoratet. Hentet fra: <https://vegvesen.brage.unit.no/vegvesen-xmlui/bitstream/handle/11250/2499261/G%C3%A5boka.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6.utg). Gyldendal Akademisk

Distrikssenteret. (2020). Innbyggertorg og lokalsamfunnsutvalg i kommunens lokalsentra. Hentet fra: <https://distrikssenteret.no/eksempel/innbyggertorg-og-lokalsamfunnsutvalg-i-kommunens-lokalsentra/>

Doga. (u.å). Norsk håndbok skal gjøre arkitekturen med inkluderende. *Doga*. Hentet fra: <https://doga.no/aktuelt/norsk-handbok-skal-gjore-arkitekturen-mer-inkluderende/>

Dyrvik. (u.å). Asker kulturhus. *Dyrvik Arkitekter*. Hentet fra: <https://www.dyrvik.no/work/projekt/asker-kulturhus/>

Fyhri, A., Hauge, Å. L. & Nordh, H. (2012). *Norsk miljøpsykologi: Mennesker og omgivelser*. SINTEF akademisk forlag.

Gehl Architects. (2014). Bylivsundersøkelse: Oslo sentrum. Hentet fra: https://issuu.com/gehlarchitects/docs/issue_1242_oslo_bylivsundersokelse/16

Gehl, J. (1987). *Livet mellom husene* (3.utg). Copenhagen: Arkitektens Forlag

Gehl, J. (2004). *Places for People*. Australia: City of Melbourne.

Gehl, J. (2010). *Byer for mennesker*. Forlaget Bogværket

Gehl, J., Svarre, B. (2013). *How to study public life*. Washington: Island Press

Gibson, J. J. (1977). The theory of affordances. Shaw, R., Bransfors, J (Red.), *Perceiving, acting and knowing* (s. 67-83). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates

Granberg, R. (2019, 24. april). Inkluderende arkitektur - barrierer, muligheter og fordeler. *Norske arkitekters landsforbund*. Hentet fra: <https://www.arkitektur.no/inkluderende-arkitektur-barrierer-muligheter-og-fordeler>

Habermas, J. (2003). *Borgerlig offentlighet* (3. utg). Arkiv forlag.

Hall, E. T. (1966). *The hidden dimension*. Bantam Doubleday Dell Publishing Group Inc

Hansen, E. & Smelhus, R. (2012,2019). Møteplasser er like viktige vinter som sommer. *Nordre Aker Budstikke*. Hentet fra: <https://nab.no/moteplasser-er-like-viktige-vinter-som-sommer/19.20146>

Helsedirektoratet. (2018). Folkehelse og bærekraftig samfunnsutvikling: Helsedirektoratet innspill til videreutvikling av folkehelsepolitikken. (Rapport IS-2748). Hentet fra: https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/folkehelse-og-baerekraftig-samfunnsutvikling/Folkehelse%20og%20b%C3%A6rekraftig%20samfunnsutvikling.pdf/_/attachment/inline/3be-e41d0-0b38-4957-913e-bedad965e37a:a89f2b8d35a30992c90f2f4c4f872d2ffdd0abaa/Folkehelse%20og%20b%C3%A6rekraftig%20samfunnsutvikling.pdf

Holsen, T. (2018). Kampen om fellesrommene: Om ekskludering og inkludering i de urbane offentlige byrom. *Kart og plan*. Vol. 78, 101–113. Hentet fra: <http://www.kartogplan.no/Artikler/KP2-2018/Kampen%20om%20fellesrommene.pdf>
<https://www.dagbladet.no/kultur/det-viktige-byrommet/65930436>

Jacobs, J. (1961). *The Death and Life of Great American Cities*. Vintage Publishing.

Johannessen, A., Tufte, P. A., Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Abstrakt

Kriszat, K. (2012, 13. desember). Hva er universell utforming?. *Norske arkitekters landsforbund*. Hentet fra: <https://www.arkitektur.no/hva-er-universell-utforming>

Lofland, L. H. (1998). *The Public Realm: Exploring the City's Quintessential Social Territory*. Taylor & Francis Inc.

Lynch, K. (1984). *Good city form*. MIT Press Ltd.

May, M. (2018, 4. februar). The same, but different: breaking down accessibility, universality, and inclusion in design. *Adobe blog*. Hentet fra: <https://theblog.adobe.com/different-breaking-accessibility-universality-inclusion-design/>

Merkur. (2014). Butikken som en sosial arena. Hentet fra: <https://static1.squarespace.com/static/52147437e4b01f4a9dc3a79c/t/53fc502fe4b03d16abdb6fba/1409044527518/Merkur-rapport+BSSA+2.0.pdf>

Oldenburg, R. (1989). *The Great Good Place*. Marlowe & Co

Oldenburg, R. (2001). *Celebrating the third place: Inspiring stories about the "great good places" at the heart of our communities*. Da Capo Press

Osmond, H. (1957). Function as the Basis of Psychiatric Ward Design, *Mental Hospitals* 8, s. 23– 29.

Osmond, H. (1966). *Some Psychiatric Aspect of Design*, New York: Doubleday, s. 281–318

Project for Public Spaces. (u.å). What makes a successful place? Hentet fra: <https://www.pps.org/article/grplacefeat>

Sviland, M. (2006, 2.mai). Sosial rettferdighet. Hentet fra: https://www.naturfag.no/artikkel/vis.html?tid=616450&within_tid=616447

Sæter, O. (1994). *Rommets sosiologi - en skisse*. Prosjektrapport 164. Oslo: Norges byggforskning sinstitutt

Sæter, O. (2003). *Stedsblikk, stedsfortelling og stedsstrider*. En sosiologisk analyse av tre kasus. Rapport 3:2003. Instituttet for sosiologi og samfunnsgeografi, Universitetet i Oslo

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3.utg). Gyldendal Akademisk

Wesolko, D. (2019, 24. april). The theory of affordances. Medium. Hentet fra: <https://medium.com/@danewesolko/the-theory-of-affordances-cb51fd138b3e>

White, R. (2018). A third place. *New Zealand Geographic*. Hentet fra: <https://www.nz-geo.com/stories/a-third-place/>

Whyte, W. (1980). *The Social Life of Small Urban Spaces*. Ingram Publishing.

Yin, R. K. (2003). *Case Study Research: Design and Methods* (6.utg). Sage publications Inc

Young, L. (2019, 29. august). Understanding the key differences between accessible design and inclusive design. *Medium*. Hentet fra: <https://uxdesign.cc/understanding-the-key-differences-between-accessible-design-and-inclusive-design-25b91c-b31a22>

Aabø, S. Audunson, R. Vårheim, A. (2010) How do public libraries function as meeting places?. *Library & Information Science Research* 32 (1), 16-26.

9.2 Figurliste

Alle figurer som ikke er opplistet er egenproduserte eller tatt selv

Figur 1 - Ukjent fotograf. (u.å). Djupdalsåsen. Hentet fra: <https://www.skiforeningen.no/img/publish/30097.jpg>

Figur 2 - Ukjent fotograf. (u.å). Asker kommune. Hentet fra: https://media-exp1.licdn.com/dms/image/C561BAQHR7yvKU4vzfw/company-background_10000/0?e=2159024400&v=beta&t=D4W0TooElhqr0bOj5GDOiDBjENgPWRO3d4klpddTwc

Figur 3 - Ukjent fotograf. (u.å). Uten tittel (digitalt foto). Hentet fra: <https://www.cleanpng.com/png-nature-landscape-display-resolution-wallpaper-beau-412619/download-png.html>

Figur 25 - Ukjent fotograf. (u.å). Oslo, Bærum og Asker. Hentet fra: <https://www.skiforeningen.no/img/publish/19509.jpg>

Figur 33 og 34 - Asker kommune. (2020c). Planinnsyn. Hentet fra: <https://kart.aker.kommune.no/geoinnsyn/#?application=GI3Admin&project=Asker&guid=69d4f8becd2e&layers=1074,1056,1055,8011,8010,8009,8008&zoom=15.010000000000002&lat=6633976.21-&lon=580261.83&params=11000000000>

Figur 35-40 - Cowi. (2018). *Detaljregulering for trekanten*. Hentet fra: https://www.aker.kommune.no/contentassets/19bfd2797f914fd2b6cb39cff74f74ac/trekanten-regulerings-plan_planprogram_horingsversjon.pdf

Figur 41 - TAG arkitekter. (2016). Hentet fra: <https://www.facebook.com/tagarkitekter/photos/a.10153754202628253/10153754202748253/?type=1&theater>

Figur 47 - Asker kommune. (2020d). Planinnsyn. Hentet fra: https://webhotel3.gisline.no/webplan_3025/gl_planarkiv.aspx?knr=3025&planid=02202011012

Figur 48 og 49 - Kartverket. (2020). Se Eiendom. Hentet fra: <https://seeiendom.kartverket.no/eiendom/3025/6/864/0/0>

Figur 69 - Aktiv i Asker. (u.å.). Uten tittel (digitalt foto). Hentet fra: <https://aktiviasker.no/apent-mote-borgen-innbyggertorg/>

Figur 70 - Ukjent fotograf. (u.å). Skaugumåsen. Hentet fra: <https://www.skiforeningen.no/img/publish/29950.jpg>

10.1 Vedlegg 1: Meldeskjema - NSD

25.2.2020

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Offentlige møteplasser - samspillet mellom inne og utearealer

Referansenummer

419927

Registrert

17.02.2020 av Avan Handren Ashraf Naoman - avan.handren.ashraf.naoman@nmbu.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet NMBU / Fakultet for landskap og samfunn / Institutt for by- og regionplanlegging

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Gro Sandkjær Hanssen, groha@oslomet.no, tlf: 67235688

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Avan H. Naoman, avna@nmub.no, tlf: 99883343

Prosjektperiode

01.01.2020 - 30.06.2020

Status

25.02.2020 - Vurdert

Vurdering (1)

25.02.2020 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet den 25.02.2020 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.06.2020.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

<https://meldeskjema.nsd.no/vurdering/5df38dd9-9319-4840-bf92-f4c417593539>

10. VEDLEGG

10.1 Meldeskjema - NSD

10.2 Informasjonsskriv

10.3 Intervjuguide

10.2 Vedlegg 2: Informasjonsskriv

Informasjonsskriv & forespørsel om deltakelse

Har du lyst til å delta i forskningsprosjektet "Samspillet mellom møteplasser inne og tilhørende utearealer - En casestudie av innbyggertorget i Asker og Borgen"?

Dette skrivet vil gi deg nærmere informasjon om hva prosjektet går ut på og hva en eventuell deltakelse vil si for deg.

Målet med prosjektet

Prosjektet gjennomføres i forbindelse med min avsluttende masteroppgave. Overordnet så omhandler oppgaven offentlige møteplasser og hvordan samspillet mellom offentlige møteplasser inne og ute kan bedres.

Mer konkret så handler oppgaven om hvordan man kan bedre samspillet mellom inne- og utearealene til innbyggertorget i Asker og Borgen. I og med at konseptet med innbyggertorgene er relativt nytt, så er det et behov for å undersøke dagens bruk (ift. stedets utforming og den menneskelige flyten) for å kunne synliggjøre/kartlegge styrker, svakheter og erfaringer på hva som bør jobbes videre med for å nå målsettingene med disse innbyggertorgene. Prosjektet er med andre ord et forsøk på å gjøre torgene enda bedre som en ikke-kommersiell møteplass for alle i samfunnet.

Hvem er jeg?

Avan H. Naoman

Mastergradsstudent på by- og regionplanleggingsstudiet ved Norge miljø- og biovitenskapelige universitet

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Utvalg 1 - Som en bruker av stedet er du tilfeldig plukket ut, fordi du sitter på mye nyttig informasjon i forhold til bruk og opphold her.

Utvalg 2 - Som en ansatt ved innbyggertorgene er du en viktig nøkkelperson å spørre for å få informasjon om både bruk og selve arbeidet med utformingen av disse innbyggertorgene.

Hva innebærer deltakelse i prosjektet?

En deltakelse vil si at du stiller opp på et intervju som vil vare i 5-30 minutter. Dette intervjuet vil bli avholdt der det er ønskelig for deg. Intervjuet vil bli tatt opp med lydopptaker, og du vil kanskje bli kontaktet i etterkant av intervjuet dersom det er behov for enkelte avklaringer.

Info om personvern - videre bruk og lagring av opplysninger

Jeg vil etter samtykke fra deg behandle opplysningene jeg får fra deg i forskningsprosjektet som det er opplyst om. I oppgaven vil alle opplysninger og innsamlet data om deg bli anonymisert og bli behandlet i tråd med regelverket om personvern.

Jeg og min veileder vil være de eneste med tilgang til dataen og behandlingen av den. Dataen og opplysningene vil bli forsvarlig lagret ved hjelp av passord og fysisk innlåsing. All informasjon og data vil bli anonymisert. Informasjon og data om deg kan bli gjengitt på denne måten i oppgaven: "Dagligleder 1" eller "Bruker 2" mener at inne og utearealene er inkluderende nok slik de er i dag.

Du vil få muligheten til å gjennomgå og komme med innspill på det som er skrevet i forhold til opplysninger fra deg før innlevering av oppgaven.

Hva er rettighetene dine?

Du står fritt til å delta i prosjektet, og du kan trekke deg når som helst uten å oppgi noen grunn.

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Jeg behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

Etter prosjektslutt

Prosjektet avsluttes 30.juni 2020 og alt av lydopptak vil bli slettet ved prosjektslutt.

Mer informasjon

Hvis noe er uklart kan du ringe meg på 99883343, eller sende en e-post til avna@nmbu.no. Du kan også kontakte min veileder Gro Sandkjær Hanssen ved fakultet for landskap og samfunn på telefonnummer 67 23 56 88, eller på e-post groha@oslomet.no.

Vårt personvernombud: Jan Olav Aarflot, e-post: jan.olav.aarflot@nmbu.no

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på epost (personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Avan H. Naoman

Samtykkeerklæring:

Jeg har mottatt og forstått informasjon om forskningsprosjektet "Samspillet mellom inne og utearealer - En casestudie av Asker og Borgen innbyggertorg", og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

10.3 Vedlegg 3 og 4: Intervjuguide

Intervjuguide – Ansatte i kommunen

Innledning – avklaringer

1. Hva er din stillingstittel og hva jobber du med?
2. Hva legger du i begrepet innbyggertorg? / Hva er et innbyggertorg for deg?
3. Hvordan vil du beskrive møteplassen dere skaper?
4. Hvordan er innbyggertorget en åpen møteplass? Hva menes med "åpen" og hvordan jobber dere med å sikre det?
5. Hva er det som skiller innbyggertorget som en møteplass fra andre møteplasser?

Hoveddel – fysisk utforming

1. Hvordan jobber dere med å forme/designe møteplassen? Hva er viktige kvaliteter?
2. Hvordan jobber du/dere med utformingen av møteplassen inne/ute for å gjøre det innbydende?
3. Hva er dine tanker rundt utformingen av utearealene i dag? Hva er bra og hva er dårlig?
4. Hva er dine tanker rundt utformingen av innearealene i dag? Hva er bra og hva er dårlig?
5. Hva er utfordringene med utformingen av ute- og innearealer?

Avslutning – erfaringer

1. Hvordan vil du si at innbyggertorgene fungerer i dag ift. målet om at det skal være en åpen møteplass for alle i lokalsamfunnet – på tvers av aldre, kulturer og generasjoner?
2. Når dere alle målgrupper? Hvem er det dere savner? Hvorfor er det vanskelig å nå ut til disse?
3. Hvordan opplever du forholdet mellom det fysiske miljøet dere skaper og brukerne som trekkes hit?
4. Hvilke kvaliteter og holdninger vil du si at dere signaliserer/prøver å signalisere med den fysiske utformingen av innbyggertorgene ute og inne?

Intervjuguide – Brukere av innbyggertorgene inne/ute

Innledning – avklaringer

1. Er du godt kjent i området og tilbudet som eksisterer her?
2. Hvordan bruker du dette stedet i dag? Formålet med besøket/oppholdet. Hyppighet, varighet.
3. Hva er en møteplass for deg? Hva er viktige egenskaper ved en møteplass for deg?
4. Hva er et innbydende sted for deg? Hvilke fysiske karaktertrekk er det ved et sted som er innbydende?

Hoveddel – fysisk utforming

1. Hva er førsteinntrykket ditt av dette stedet? Fysisk sett. Gir utformingen deg noen pekepinne på hva som foregår inne?
2. Hvilke signaler gir den uteområdene/innearealene?
3. Føler du deg velkommen til å gå inn/være inne? Hva er det som gjør at du føler det er innbydende/ikke innbydende?
4. Hva tenker du om møbleringen inne og ute? Hva sier den deg?

Avslutning – erfaringer

1. Vil du si at dette er en bra møteplass? Hvis ja hvorfor/hvis nei hvorfor.
2. Hva er bra med utformingen av arealet inne/ute i dag, hva kunne vært bedre?
3. Hvordan synes du innbyggertorget fungerer som en sosial arena i dag og hva kunne vært bedre?
4. Hvordan er ditt forhold til andre brukere at dette stedet? Påvirker de din bruk? Hadde du brukt stedet annerledes om de ikke hadde vært tilstede?

Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Noregs miljø- og biovitenskapelige universitet
Norwegian University of Life Sciences

Postboks 5003
NO-1432 Ås
Norway